

ŽELEZAR

TEDNIK – GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SŽ ŽELEZARNE JESENICE

ŠTEVILKA: 22. LETO: XXVI

JESENICE, DNE 9. JUNIJA 1977

Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glavni in odgovorni urednik Joža Varl – Naslov: Uredništvo Železarja, SŽ – Železarna Jesenice. Številki internih telefonov: urednik 483, administracija 484. Tisk: GP Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72

O VPRAŠANJH ENOTNOSTI JUGOSLOVANSKEGA TRGA

V 22. številki Gospodarskega vestnika, 2. junija 1977, je bila objavljena informacija o pogovoru na gospodarski zbornici Slovenije s predstavniki organizacij združenega dela o problematiki enotnosti jugoslovanskega trga, ob prisotnosti predstavnikov zbornice, zveznega in republiškega sekretariata, oziroma komiteja za trg in cene ter republiških sekretariatov za industrijo in za kmetijstvo ter drugih. Informacija, ki jo v nadaljevanju zaradi aktualnosti v celoti objavljamo, zajema nekatere ugotovitve republiškega komiteja za trg in cene ter treh razpravljalcev.

POJAVNE OBLIKE

Republiški komite za tržišče in cene v svojem gradivu med drugim ugotavlja, da so oblike motenj enotnosti jugoslovanskega trga nujno odraz in posledica stanja splošnih razmer v materialni produkciji in strukturni neusklajenosti razvoja posameznih panog gospodarstva (pri tem je zlasti mišljena neusklajenost med industrijsko in kmetijsko proizvodnjo in med bazično ter predelovalno industrijo). Najbolj opazne oblike rušenja enotnosti trga in ki so z družbenega vidika najbolj nevarne, pa so v glavnem naslednje:

– Zapiranje trga in omejevanje prostega nastopa na trgu (npr., pri prodaji reprodukcijskega materiala, kjer se pogosto najprej zadovoljuje potrebe »domače« pre-

delovalne industrije in šele po tem potrebe drugih kupcev; velike trgovske hiše so se izoblikovale kot veliko močnejši partner v odnosih z manjšimi proizvodnimi organizacijami, ki morajo sprejemati pogoje takega svojega »partnerja«; kot ena od prvih omejevanj prostega nastopa na trgu je tudi pogojevanje nakupa kurantnega blaga z nekurantnim itd.).

(Nadaljevanje na 2. strani)

ŽELEZARJI O ŽELEZARJU

Že v letošnji novoletni številki smo objavili delne rezultate ankete o našem glasilu Železar med delavci in upokojenci Železarne, tokrat pa vas seznanjamo z nekoliko podrobnejšimi ugotovitvami, ki bodo nedvomno zanimale vse nas.

V raziskavo smo slučajno zajeli 5% vseh zaposlenih na osnovi njihove kvalifikacijske strukture, odgo-

vore pa nam je poslalo tudi nekaj upokojencev.

Delno statistično analizo je opravil naš center za obdelavo podatkov, statistično pomembnost med smiselno povezanimi odgovori pa smo preverjali z metodo testov. Tako smo izločili slučajne vplive, ki so pogojevali take ali drugačne odgovore, nepomembne zveze pa se pojavljajo tudi zaradi enoličnih mnenj in ocen.

Cilj raziskave je bil izvedeti mnenja delavcev o vsebini, obliki in kvaliteti našega glasila. Zanimalo nas je, koliko ga beremo in poznamo, katere rubrike so nam posebno všeč in so torej dobre ter kaj bi morali

1980 pa računamo, da bomo proizvedli vsaj še enkrat več (10.000 do 12.000 kv. metrov). To potrjuje odločitev Železarne za to vrsto proizvodnje, dobro poznavanje tržišča, po-

(Nadaljevanje na 7. strani)

(Nadaljevanje na 7. strani)

PRVI, TODA ZANESLJIVI KORAKI

Danes vam predstavljamo še dve temeljni organizaciji, ki sta lokalno od Železarne ločeni, drugače pa najtesneje povezani. Pogovarjali pa smo se – tako kot po drugih TOZD – z vodjema.

PAVEL BURJA (TOZD KOVINOSERVIS)

Novo obdobje Kovinoservisa se začne že v letu 1975, z referendumom o združitvi z železarno Jesenice. Železarna je v svojem razvojnem oddelku razvila nov program proizvodnje kovinskih opazov, samo proizvodnjo pa zaupala Kovinoservisu. Danes opazi predstavljajo 80% našega proizvodnega programa, oziroma celotnega prihodka. V letu 1975 smo naredili prve opaze, in sicer 650 kv. metrov, v letu 1976 4800 kv. metrov, letos je planiranih 6000 kv. metrov, vendar bomo plan presežili. Tudi leta 1975 postavljeni srednjeročni program do leta 1980 (6200 kv. metrov) bo že letos presežen, do leta

DANES SEJA DELAVSKEGA SVETA ŽELEZARNE

Predsednik Alojz Kalan je danes dopoldan sklical 22. sejo delavskega sveta Železarne in v obravnavo predlagal, poleg pregleda sklepov zadnje seje:

- korekcijo poslovnega rezultata za leto 1976, kar so predhodno že obravnavali odbori za gospodarstvo in delavski sveti temeljnih organizacij združenega dela,
 - osnovne poslovne rezultate za prvo četrtletje in kumulativno za prve štiri mesece (o četrtletnem poslovnem rezultatu so predhodno že govorili v temeljnih organizacijah združenega dela),
 - samoupravni sporazum o združitvi TOZD v delovno organizacijo Železarne,
 - poročilo odbora za uresničevanje ustave,
 - razpis Pantzove nagrade za leto 1977,
 - kategorizacijo delovnih mest v TOZD Energetika – plinska in vodna energija in
 - nekatera imenovanja.
- Pred pričetkom delovnega dela se je bila krajša svečanost, na kateri je predsednik skupščine občine Jesenice Slavko Osredkar podelil državno odlikovanje glasilu ŽELEZAR za 25-letnico izhajanja.

IZPLAČEVANJE OSEBNIH DOHODKOV NA TEKOČE RAČUNE

V železarni Jesenice imamo organizirano za vsa člane kolektiva izplačevanje osebnih dohodkov v gotovini (1.500 din), razliko pa na hranilne knjižice. Z izplačevanjem osebnih dohodkov na TEKOČE RAČUNE pa bi storili korak naprej. Ta način plačevanja daje vrsto prednosti izplačevalcu, predvsem pa delavcu-imetniku tekočega računa pri njegovem denarnem poslovanju.

PREDNOSTI POSLOVANJA S TEKOČIMI RAČUNI

1. Denar je varneje hraniti v banki – se ne more izgubiti, ne more zgoreti, ne morejo ga ukrasti – prinaša pa obresti (ista obrestna mera kot na hranilno knjižico 7,5 %).
2. Ni treba skrbeti, kako bi prišli do denarja, če ste na dan izplačila odsotni. Denar je vedno pravočasno knjižen na tekočem računu in ga lahko porabljate, čeprav ste daleč od doma.

3. Kupovali in plačevali boste lahko brez gotovine. Izpolnili in podpisali boste ček, pokazali čekovno karto in osebno izkaznico. S čekom praktično lahko plačujete vse vrste blaga in storitev. Posebno je to praktično na potovanju ali dopustu.
4. S čekom lahko dvignete tudi gotovino za drobne izdatke v vseh bankah, enotah družbenega knjigovodstva ali na poštah.

(Nadaljevanje na 3. strani)

PREVENTIVNA IN REPRESIVNA DEJAVNOST JAVNE VARNOSTI NA OBMOČJU OBČINE JESENICE

Na današnji seji vseh treh zborov skupščine občine Jesenice je na dnevnem redu tudi letno poročilo postaje milice Jesenice o delu, uspešnosti, problemih in organiziranosti na preventivnem in represivnem področju dela javne varnosti na območju občine Jesenice za leto 1976. Zaradi zanimivosti in zato, ker s tega področja dela v našem glasilu redkeje poročamo, v nadaljevanju poročilo v celoti objavljamo.

Varnost je družbena kategorija in je kot taka tudi obravnavana v posebnem poglavju ustave SFRJ, ustave SRS in v drugih dokumentih. Varnosti ni moč kupiti in je kot taka misel vsakogar, ki pravilno ocenjuje njeno vlogo v našem samoupravnem socialističnem sistemu. Ta misel je rezultat pravilnega razumevanja vseh pravnih, družbenopolitičnih in moralnih norm, ki smo jih sprejeli in jih kontinuirano dograjujemo. Prav zaradi tega se je vloga organov za notranje zadeve spremenila in so, od nekdaj edinih odgovornih za varnost, ti sedaj postali le pomemben člen v današnjem celotnem varnostnem sistemu.

Postaja milice s splošnim delovnim področjem je v občinskem prostoru odgovorna za obvladovanje celotne varnostne situacije, katere pa brez sodelovanja z delovnimi ljudmi in občani nikakor ne bi mogla obvladati tako, kot to terjajo in zahtevajo današnje razmere v svetu in tudi doma.

V podružbljanju varnosti so nosilci samozasčite delovni ljudje in občani organizirani v družbenopolitičnih skupnostih, temeljnih organizacijah združenega dela, krajevnih skupnostih, interesnih skupnost ter

(Nadaljevanje na 9. strani)

Sodelavec v TOZD Kovinoservis

POZDRAV UDELEŽENCEM PETEROBOJA

V soboto, 11. junija, bodo železarske Jesenice zopet prizorišče športnih bojev. Gumarji, kovinarji, steklarji, kemiki in železarji bodo ta dan merili svoje moči na PETEROBOJU 1977. Nedvomno bo tokrat vzdušje slavnije, saj bo to ob enem osrednja športna manifestacija na Jesenicah v počastitev 40-letnice ustanovnega kongresa KPS, 85-letnice rojstva tovariša Tita in 40-letnice njegovega prihoda na čelo KPJ. Poleg tega pa ima letos tudi peterobj jubilej, in sicer desetletnico.

Ne bo pretirano, če zapišemo, da je to enkratna in svojevrstna športna manifestacija v slovenskem merilu. Letošnji jubilej je najtrdnjši dokaz, da peterobj živi in da se nenehno razvija in dopolnjuje. Športniki Save Kranj, Ferralita Zalec, Steklarne Hrastnik, Donita Medvode in železarne Jesenice se zavedajo pomembnosti tega vsakoletnega srečanja, ki nedvomno presega meje izrazito tekmovalnega značaja. Srečanja delavcev-sportnikov iz petih različnih gospodarskih panog pa pomeni tudi zblíževanje vseh petih delovnih kolektivov, krepitev tovarištva in prijateljstva ter medsebojnega spoznavanja.

Ob letošnjem desetletnem jubileju srečanju športnikom in športnicam iz Save Kranj, Ferralita Zalec, Steklarne Hrastnik in Donita Medvode zaželimo iskreno dobrodošlico na železarskih Jesenicah in lepih športnih bojov, ki naj nas še bolj zblížajo.

PRIPIS: Zbor tekmovalcev in ostalih udeležencev PETEROBOJA 1977 bo ob 8. uri na nogometnem igrišču v Podmežaklju, kjer bo svečana otvoritev. Letošnja otvoritev pa ima še to posebnost, da bodo hkrati odprli v prostoru športne hale razstavo likovnih del dveh delavcev Železarne – Janka KOROŠČA in Pavla LUŽNIKA, ki sta tudi člana jeseniškega DOLIKA.

ZA LETNI PRIHRANEK 74.333 DIN – 6.871 DIN ODŠKODNIN

Odbori za gospodarstvo v temeljnih organizacijah združenega dela železarne Jesenice v letošnjem letu namenajo vedno večjo pozornost inventivnemu delu. Čuti se odločen boj za večjo in cenejšo storilnost, za večje koristi in prihranke pri surovinah, energiji, za boljše tehnološke in delovne postopke in racionalno izkoriščanje vseh proizvodnih zmogljivosti. V letošnjem letu so naši iznajditelji in novatorji uvedli v proizvodni proces že 20 zelo uspešnih in koristnih tehničnih in tehnoloških inovacij.

V mesecu maju sta bili dve seji odborov za gospodarstvo in to v TOZD Elektrote in TOZD Podbojarna, na katerih so bili obravnavani trije izboljševalni predlogi.

V TOZD Elektrote so pozitivno ocenili inovacijo št. 2286 avtorjev Franca Tersegla in Janeza Škrablja »nov način pakiranja rutinskih oplasnjenih elektrod.« S tem sta prihranila na leto 62.966 din ali eno delovno mesto. Na osnovi tega letnega prihranka so člani odbora prizadevnima in uspešnima avtorjema s faktorjem ustvaritvene sposobnosti 0,7 odobrili in priznali triletno rento po 4.835 din, katero si avtorja delita v razmerju 60:40 %.

Drugo sejo je 24. maja imel tudi odbor za gospodarstvo v TOZD Vratni podboji. Člani so na tej seji poleg drugega razpravljali tudi o dveh inovacijah. Prva št. 2242 se nanaša na izdelavo košar, palet za transport profilov iz HOP. Predlog je predložil v oceno in nagraditev vodja TOZD Franc Bajt. Ker inovacija še ni izvedena in še ni v uporabi, je odbor preložil obravnavo, ko bo predlog realiziran.

Positivno pa so ocenili izboljševalni predlog št. 2244 avtorjev Franca Bajta in asistenta Janeza Vidmarja »izdelava žleba za odstranitev odpadkov.« Za ustvarjeni letni prihranek 11.367 din je bila avtorjema odobrena in priznana odškod-

nina in po samoupravnem sporazumu triletna renta v višini 1.016.00 din, plus poseben dodatek za povečanje delovne varnosti 1.000 din. Avtorja si odškodnino in rento delita v razmerju 50:50 %.

Na obeh sejah odborov za gospodarstvo je bil članom ponovno razložen samoupravni sporazum o izumih in tehničnih izboljšavah, ki je od leta 1975 v uporabi v delovnih organizacijah sestavljene organizacije združenega dela Slovenske železarne. Mimogrede povedano, da ta pravilnik služi kot osnova pri pripravi in sestavi enakega samoupravnega sporazuma za združene jugoslovanske železarne, o katerem so pred kratkim razpravljali predstavniki jugoslovanskih železarn v Zenici in v Beogradu.

V prvih petih mesecih letošnjega leta so člani odborov za gospodarstvo pri TOZD VET, Valjarn, Talilnic, Elektrod in Vratnih podbojih na sedmih sejah obravnavali dvajset, v zadnjem času v proizvodjo uvedenih tehnoloških ali tehničnih inovacij. Avtorji teh so prihranili in ustvarili preko 11.000.000 din prihrankov in koristi, za kar so jim bile priznane, odobrene in tudi izplačane spodbudne odškodnine in rente v skupni višini 228.263 din. To je vsekakor najboljši dokaz o poživljeni inventivni dejavnosti v DO Železarna.

O VPRAŠANJH ENOTNOSTI JUGOSLOVANSKEGA TRGA

(Nadaljevanje s 1. strani)

Čeprav se bo skorajda že iztekla polovica leta in čeprav je skupščina SFR Jugoslavije z odlokom letošnje leto razglasila za leto varstva in izboljšanja človekovega življenjskega in delovnega okolja, v občini, razen posameznih prizadevanj nekaterih šol in krajevnih skupnosti, nismo zaznali večje aktivnosti, še manj pa razprav, ki naj bi to kompleksno vprašanje približale delovnim ljudem in občani, oziroma samoupravni bazi. Ob tem pa smo seveda z veseljem prebrali v dnevnem časopisu, da naša železarna sodi med redke delovne organizacije v SR Sloveniji, ki so zgledne v pogledu varstva okolja, to je, predvsem v pogledu izboljšanja čistosti zraka, voda in delno tudi hrupa. To pa nas seveda obvezuje, da še naprej in še bolj načrtno in perspektivno mislimo na ta vprašanja in to v celostnem smislu.

Običajno, ko se zaustavljamo pri tem vprašanju, imamo pred očmi le fizično okolje, to je, varstvo voda, zraka, tal in še to bolj z estetskega vidika. Redkeje pa to obravnavamo celovito ali, kakor pravijo strokovnjaki, komplementarno, to je, z vidika prostorskega razvoja, oziroma urbanizma ter razporejanja in urejanja človekovega okolja, oziroma celovitosti socialnega okolja, pri čemer je še posebno v ospredju urejanje stanovanjskih sosesk in delovnega okolja. V sestavku ni mogoče celovito zajeti vseh teh vprašanj, oziroma problemov, pa tudi očitnih odstopanj na mnogih področjih, ki se nanašajo na obravnavano vprašanje na našem ozemju, pa tudi širšem območju. Želimo le opozoriti na širino vprašanj in nalog, ki se skrivajo pod naslovom in spodbuditi o tem širše razprave, ki naj bi dobile svoje mesto tudi v našem glasilu.

Predno nadaljujemo razmišljanje, pogledimo kaj o tem pravi ustava SR Slovenije:

»Zemljišča, gozdovi, vode, vodotoki, morje in morska obala, rude in druga naravna bogastva, dobrine v splošni rabi ter nepremičnine in druge stvari posebnega kulturnega in zgodovinskega pomena so kot dobrine splošnega pomena pod posebnim varstvom in se uporabljajo pod pogojem in na način, kot to določa zakon.« (102. člen)

»Delovni ljudje in občani, organizacije združenega dela, družbenopolitične skupnosti, krajeвне skupnosti in druge samoupravne organizacije in skupnosti imajo pravico in dolžnost zagotavljati pogoje za ohranitev in razvoj naravnih in z delom pridobljenih vrednot človekovega okolja, z namenom, da zagotovijo pogoje za delo, stanovanje, počitek, kulturo in rekreacijo, kakor tudi, da preprečujejo zdravju škodljive posledice, ki nastajajo v proizvodnji, porabi in prometu.

Družbenopolitične skupnosti določajo s prostorskimi plani politiko urbanizacije, prostorskega urejanja in varstva človekovega okolja.

Posamezna krajinska območja in predmeti narave, značilnosti slovenske obale, rastlinski in živalski svet, območja, ki so namenjena za rekreacijo, morje in morska obala, reke, potoki, jezera in njihova obrežja, studenci in talna voda ter zrak so pod posebnim družbenim nadzorstvom.« (104. člen)

1977 – LETO VARSTVA IN IZBOLJŠANJA ČLOVEKOVEGA ŽIVLJENSKEGA IN DELOVNEGA OKOLJA

Oba člena slovenske ustave konkretno opredeljujeta vso širino obravnavanega vprašanja, pa tudi nekateri zakoni, ki so temu sledili, nekateri pa se še pripravljajo. Ne da bi stvari dramatizirali in ne upoštevali tudi pozitivnih premikov na vseh teh področjih, moramo priznati, da smo in še vedno delamo množico napak, ki jih bodo čutili še naši zanamci.

Pri vsem tem prav gotovo stopajo v ospredje slabosti in napake, ki imajo ali bodo imele dolgoročne posledice v prostoru ter škodljive vplive na okolje in človeka v njem. V mislih imamo predvsem novo stanovanjsko sosesko Plavž, kjer so bili v ospredju očitno izključno ekonomski kriteriji gradbeništva in komunalnih delovnih organizacij, ne pa optimalnost stanovanj. Kljub številnim pripombam občanov je soseska postala asfaltna džungla, prenatrpana z vsiljenimi visokimi stanovanjskimi objekti, brez ustreznih zelenih, igralnih in drugih rekreacijskih površin. Druga slabost, ki bo imela dolgoročne posledice v prostoru in s tem seveda tudi škodljive vplive na okolje in človeka v njem, ki pa je lastna tudi nekaterim drugim stanovanjskim soseskam, pa je nesorazmerje v gradnji, pri čemer očitno zaostajajo objekti družbenega standarda.

V naši občini je na tem področju še izredno pomembna naloga — ohranjanje značilnosti naše slovenske kulturne pokrajine in krajinsko podobno dediščino. Mnogo tega smo že z raznimi nesmotrnimi zazidavami okrnili, okrnili pa tudi v nekaterih primerih z nenačrtnim črpanjem gradbenega materiala — gramoznice, kamnolomi in podobno — in jih po uporabi pustili kot rane v izraziti gorenski krajini.

Neko posebnost v naši občini predstavlja tudi »barakarstvo« v vrtičkarstvu, ki se mnogo hitreje razvija kot zelene površine, parki, rekreacijski prostori in podobno. Posebnost pomenijo, o čemer je bilo že dovolj napisanega, tudi številna divja odlagališča smeti in različnih odpadkov.

Omenjati smo le nekatere vidike, ki sodijo na področje varstva in izboljšanja človekovega življenjskega in delovnega okolja, ker je bilo o ostalih fizičnih vidikih — to je o varstvu okolja, voda, zraka, tal in hrupa ter podobnem, že veliko napisanega. Omenjati tudi zagotavljanje, da spodbudimo razprave v krajevnih skupnostih, krajevnih organizacijah SZDL, temeljnih organizacijah združenega dela, interesnih skupnostih in družbenopolitičnih organizacijah ter ostalih družbenih organizacijah, ker bomo le s tem, da delovni ljudje in občani resnično postanejo nosilci pravic in dolžnosti na tem področju, ki izhajajo iz ustave, začeli spreminjati stvari, ki imajo izredno širok družbeni značaj in interes.

Razpravo pa smo začeli tudi zato, ker je že v mesecu marcu letos predsedstvo republiške konference SZDL obvezalo krajeвне in občinske organizacije SZDL, da organizirajo razpravo o osnutku stališč, sklepov in priporočil za reševanje problematike varstva naravnih dobrin splošnega pomena in vrednot človekovega okolja, s spremljajočimi dokumenti, ki jih je pripravil izvršni svet skupščine SR Slovenije. Začeli pa tudi zato, ker te aktivnosti morajo postati sestavina samoupravnega načrtovanja in dogovarjanja.

— Pojav monopolnih in oligopolnih struktur na enotnem jugoslovanskem trgu (konkretno oblike izkoriščanja monopolnega položaja so številne — na primer, sprejemanje, oziroma zahtevanje predplačila pri nakupu blaga, omejevanje izbire blaga, izsiljevanje nenormalnih pogojev nakupa ali prodaje, krčenje sortimenta itd.).

— Neurejenost in nezadostno organiziranje trga (kar ima med drugim za posledico negotov položaj zasebnih kmetijskih proizvajalcev in na eni strani nesorazmerno nizke odkupne cene, ki destimulirajo proizvodnjo, na drugi strani pa pretirano visoke cene ter proizvodov v potrošniških središčih).

— Neenotnost kreditiranja prodaje (medtem ko bi bil edino sprejemljiv način — kreditiranje posameznega kupca, ne pa kreditiranje trgovskih ali proizvodnih organizacij, da bi se ohranila možnost proste izbire blaga).

— Kršenje osnovnih načel samoupravnega sporazumevanja med udeleženci na trgu (ta so odprtost, javnost in enakopravnost vseh partnerjev — med tem pa imamo opravka pogosto z uveljavljanjem interesov ekonomsko močnejših organizacij na škodo šibkejših, sporazumevanje na podlagi zakona o združenem delu pa je šele na začetku).

ŠTEFAN KOROŠEC: ENOTNEGA TRGA NE SMEMO POJMOVATI SAMO ENOTEN PROSTOR

Predsednik republiškega komiteja za tržišče in cene Štefan Korošec je prikazal namen celotnega pogovora, problematiko delovanje enotnega jugoslovanskega tržišča in dal tudi okvirne predloge za reševanje in nadaljnjo akcijo na tem področju. Vprašanja razvoja in delovanja enotnega jugoslovanskega tržišča so po njegovem mnenju tema, povezana s številnimi komponentami našega gospodarskega sistema. Pri delovanju enotnega trga pa se srečujemo s številnimi pojavi, ki so vezani za tržno gospodarstvo. Potrebno se je pogovoriti predvsem o naslednjem:

1. Kako se uresničujejo predpostavke za delovanje enotnega jugoslovanskega trga (osnovna postavka je dogovorjena razvojna politika z vsemi cilji)?

2. Kako se ustvarjajo pogoji za delovanje enotnega jugoslovanskega trga (obveza družbenopolitičnih skupnosti)?

3. Kvalitativno analizirati vzroke in pojave, ki spodbujajo enotnost jugoslovanskega trga.

4. Kako zagotoviti skupno akcijo za ustvarjanje pogojev za normalno delovanje enotnega trga, ob upoštevanju že sprejetih predpisov, ustave ter stališč 7. in 10. kongresa ZKJ.

Pomembno je vprašanje, ali sprejete sistemske rešitve delujejo v smislu funkcioniranja enotnega trga skupaj z ostalimi pogoji, ki morajo zagotoviti njegovo delovanje. Postavlja se tudi vprašanje, kako v naših pogojih delujejo funkcije tržišča, oziroma kako tržne zakonitosti tudi negativno vplivajo in jih je zato potrebno diferencirati.

Enotnega trga ne smemo pojmovati samo kot enoten prostor, kjer se opravlja menjava, ampak je to ustavna kategorija, ki zagotavlja verifikacijo skupnih interesov delovnih ljudi. Torej ne smemo na enoten trg gledati ozko z vidika procesa menjave, temveč širše, na bistveno sestavino celotnih družbeno-ekonomskih odnosov in celotnega gospodarskega sistema. Bistvena značilnost enotnega trga pa so svobodno združevanje dela in sredstev, enoten kreditno-monetarni sistem in devizna politika, svobodno nastopanje na trgu, sporazumevanje in dogovarjanje ter usmerjanje družbenega razvoja z enotnim sistemom družbenega planiranja.

Družbenopolitične skupnosti morajo zagotavljati pogoje za delovanje enotnega jugoslovanskega trga in enakopravne pogoje pridobivanja dohodka, po ustavnih načelih pa je združeno delo glavni nosilec delovanja enotnega trga skozi združevanje dela in sredstev ter s planiranjem in usmerjanjem razvoja. Delno izvirajo vzroki za negativne pojave na tem področju ravno iz teh komponent.

Faktorje, ki vplivajo na delovanje enotnega trga, lahko razdelimo v dve osnovni skupini. Med zunanjimi faktorji so pomembni večja ali manjša odprtost našega trga, odvisnost od tuje tehnologije itd. Notranji faktorji pa so sistemski, sledijo ukrepi ekonomske politike, ki imajo lahko na posameznih segmentih kratkoročno pomemben vpliv, ukrepi poslovne politike subjektov pri sporazumevanju in dogovarjanju ter strukturna neskladja na našem tržišču. Opozoriti pa je potrebno tudi na to, da neuspeh pri prodaji proizvo-

dov ne gre vedno pripisati zapiranju trga, ampak, npr., zmanjšani konkurenčni sposobnosti. Gre tudi za vpliv monopolnih struktur, ki s svojo ekonomsko močjo povzročajo pojave, ki spodbujajo enotnost jugoslovanskega trga. Gre tudi za slabo organiziranost trga, za probleme neenotnega kreditiranja in za pojave na področju samoupravnega sporazumevanja in družbenega dogovarjanja — na tem področju predpisi niso usklajeni z zakonom o združenem delu, kar velja zlasti za zakon o družbeni kontroli cen. Zato prihaja dostikrat skozi sporazume do omejevanja prodaj, nabav itd.

Če gledamo z regionalnega vidika, se s pojavi kršenja enotnosti trga srečujemo na različnih nivojih zaradi razporeditve materialnih virov, zaradi različne strukture proizvodnje posameznih področij in različne absorpcijske moči trga na posameznih področjih. Nepravilno je, če govorimo le o zapiranju trga v okviru Jugoslavije, ker se s temi pojavi srečujemo tudi na nivoju republik, regij in občin.

Pojave kršitve enotnega trga je zelo težko konkretno identificirati in opredeliti, ker večinoma ne gre za stalne pojave, temveč za pojave, ki so odvisni od celotnega gospodarskega položaja in razmer na tržišču, iz tega pa izhajajo njihova različna intenzivnost v posameznih obdobjih, na posameznih segmentih trga ali pri določenih proizvodih. Te pojave je težko identificirati tudi zato, ker ne gre za pisane akte, ampak za neposredne dogovore, ki jih je kasneje težko opredeliti, da bi lahko tudi učinkovito ukrepali proti njim.

Pomembna je tudi opredelitev vloge trgovine pri delovanju enotnega jugoslovanskega trga, ki je ena izmed predpostavk za učinkovito delovanje in pospeševanje razvoja enotnega trga. Nerazvitost maloprodajne mreže na nekaterih področjih, horizontalno povezovanje trgovine in pojavi selekcije dobaviteljev so nedvomno negativni dejavniki na tem področju.

Sistemske rešitve so pomembna predpostavka za delovanje enotnega jugoslovanskega trga. Razlike v davčnem sistemu, pri pogojih kreditiranja in nedodelanost sistema nekatere razlike, oziroma določene pojave, npr., različen odnos inšpekcijskih organov do izvajanja nekaterih predpisov.

Tudi prepočasno uveljavljanje dohodkovnih odnosov je eden izmed vzrokov za negativne pojave na področju delovanja enotnega trga.

V zvezi s širšo akcijo za uresničevanje enotnega jugoslovanskega trga, za katero se je potrebno skupno dogovoriti, velja opozoriti na naslednja dejstva in naloge:

1. Opredeljeni osnovni cilji razvoja, ki izhajajo iz skupnih interesov, bodo nedvomno pozitivno prispevali k urejanju nekaterih pojavov na trgu.

2. Zakon o združenem delu z ekonomskega vidika opredeljuje oblikovanje dohodkovnih odnosov in je s tem dana tudi osnova za reševanje nekaterih vprašanj v zvezi z delovanjem enotnega trga.

3. Potrebna je široka družbena akcija, ki naj ustvari ugodnejše ozračje za obsojanje pojavov kršitve in za borbo proti njim.

4. Nekateri obstoječi predpisi so potrebno dopolniti tako, da bo onemogočen vpliv monopolnih struktur na pojave kršenja enotnega trga, potrebno pa bo zagotoviti tudi enoten odnos do vseh aktov, ki smo jih sprejeli, in sicer v smislu spoštovanja in realizacije teh aktov.

5. Potrebno je stalno spremljanje in kvalitativno analiziranje pojavov, s katerimi se srečujemo na jugoslovanskem trgu, zagotoviti pa je potrebno tudi koordinacijo vseh aktivnosti pri odpravljanju teh pojavov. Treba je dati poudarek predvsem tistim pojavom, ki v največji meri kršijo enotnost jugoslovanskega trga.

BOJAN STEINBÜCHER: DOSEGATI JE TREBA VIŠJO STOPNJO MEDREPUBLIŠKEGA SODELOVANJA

Kompleksno pojmovanje enotnega jugoslovanskega trga obsega več segmentov, na katerih se pojavljajo različne oblike medsebojnih odnosov med segmenti in znotraj njih. Tu mislimo predvsem na naslednje segmente: tržišče blaga in storitev, finančna in investicijska sredstva, delovne sile, znanja, tehnologije, informacij itd. Pojavna oblika trga, ki se najlažje evidentira in ki hkrati poraja odnose med OZD z najkrajšim časovnim odlogom, je trg blaga in storitev. Zato se pojavlja imperativ zaščite enotne oblike tega trga, saj vse druge oblike prihajajo v bolj ali manj neposredno zvezo s tem segmentom. Torej je najpomembnejša podlaga za skladen in enakomeren razvoj vseh področij obstoja enotnega jugoslovanskega trga, pri čemer sta njegov razvoj in krepitev v veliki meri odvisna od obsega in strukture blagovnih tokov med republikami.

V tem smislu omejitve v tokovih blaga med republikami in znotraj posameznih ekonomskih področij predstavljajo potencialni izvor deformacij in kršitev enotnega jugoslovanskega trga. Višine nabav in prodaj, oziroma odstotna udeležba v družbenem proizvodu nakazuje povezanost posameznih republiških gospodarstev, vendar je ta povezanost odvisna od: velikosti posameznega republiškega gospodarstva, strukture gospodarstva, dosežene stopnje razvitosti, geografske povezanosti in teritorialne determiniranosti itd.

Ko bi iskali rešitve in izhode v poizkusih kvantificiranja razmerij med nabavami in prodajami, z namenom, da bi bilancirali tokove blaga med republikami, bi bilo to družbeno-ekonomsko neracionalno in idejno-politično zgrešeno. Namreč, če izhajamo iz določil ustave in zakona o združenem delu, po katerih se dohodek ustvarja z različnimi oblikami združevanja dela in sredstev na podlagi delovanja objektivnih tržnih zakonitosti, družbenega usmerjanja ekonomskega in družbenega razvoja ter usklajevanja odnosov na tržišču, potem moramo vse napore usmeriti v poglobljanje medsebojnih odnosov med posameznimi ekonomskimi področji in v doseganje višje stopnje medrepubliškega sodelovanja.

Dosedanje praksa na tem področju kaže na nekatere tendence v smeri merjenja obsega nabav in prodaj blaga, oziroma storitev. Vendar se moramo zavedati, da poizkusi realizacije takšnih tendenc, kratkoročno gledano, neizogibno vodijo v krčenje enotnega trga, dolgoročno gledano, pa v zaostajanje procesa celotnega gospodarskega razvoja.

Zato je imperativ združenega dela, oziroma posameznih OZD v različnih ekonomskih področjih, da se na enotnem jugoslovanskem trgu dogovarjajo in sporazumevajo o medsebojni delitvi dela in o usklajevanju elementov proizvodnje ter prometenega procesa. Na ta način bo uveljavljena afirmacija družbenih dogovorov in samoupravnih sporazumov kot kategorij, ki povezujejo in usklajujejo interese posameznih organizacij združenega dela z interesi, družbe, hkrati pa bo dogovarjanje in sporazumevanje opravilo svojo vlogo mehanizma za alokacijo planskih nalog ter za njihovo realizacijo, kontrolo in revizijo. Realizacija teh aktivnosti bo omogočena le tedaj, če bo združeno delo na vseh ravneh usmerjeno v identifikacijo svojih interesov, vendar takih interesov, ki z idejnopoličnimi in družbenoekonomskimi vidiki ne bodo vodili k zoževanju skupnega ekonomskega prostora — to je, enotnega jugoslovanskega trga. Torej mora samoupravno organiziranje in povezovanje potekati v smislu iskanja in

(Nadaljevanje na 7. strani)

ZVEZNO PRIZNANJE ŽELEZARNI IN STANETU TORKARJU

Predsednik slovenske gospodarske zbornice Andrej Verbič je 31. maja izročil organizacijam združenega dela in posameznikom v SR Sloveniji priznanja sveta tehnoloških inovacij in varstva pravic industrijske lastnine SFR Jugoslavije za prizadevanja na področju tehnoloških in tehničnih inovacij. V SR Sloveniji so bile podeljene tri LISTINE, pet PLAKET in 12 DIPLOM.

Listino zveznega sveta je prejela tudi naša Železarna »za izredno pomembne uspehe pri spodbujanju in razvijanju znanstvene in tehnološke ustvarjalnosti v združenem delu, za prispevek k povečanju produktivnosti dela in dohodka z uporabo domačih izumov, tehničnih izboljšav in racionalizacije v proizvodnji in poslovnih procesih v organizacijah združenega dela ter za uveljavljanje in razvijanje tehnološke ustvarjalnosti v naši družbi.«

Naš sodelavec STANE TORKAR pa je prejel DIPLOMO za dolgoletno in uspešno delo na področju tehnoloških in tehničnih inovacij.

To je veliko priznanje vsem iznajditeljem in novatorjem v Železarni, službam in vsem dejavnikom, ki pospešujejo in razvijajo inventivno dejavnost in miselnost v našem železarskem kolektivu.

IZVRŠEVANJE PROGRAMA SKUPNE IN GOTOVE PROIZVODNJE TER ODPREME V MAJU

Temeljna organizacija	SKUPNA PROIZVODNJA			GOTOVA PROIZV. - TUJA			Odprema tuja
	Program	Izvrš.	%	Program	Izvrš.	%	
Plavž	13.800	10.921,9	79,1				
Jeklarna	42.500	37.965,1	89,3				
- SM	28.000	23.355,3	83,4				
- El	14.500	14.609,8	100,8				
Livarna	150	152,6	101,7	50	48,4	96,8	48,4
Valj. blum.-štekl.	38.000	40.706,7	107,1	6.130	7.276,2	118,7	6.478,2
- bluming	21.110	24.585,7	116,5	160	392,5	245,3	264,9
- štekel	14.190	12.889,8	90,8	3.270	3.652,4	111,7	3.131,0
- term. obdel.	2.700	3.231,2	119,7	2.700	3.231,3	119,7	3.082,3
Valj. žice in prof.	6.750	4.902,0	72,6		384,2		394,4
- valj. žice	4.740	2.621,5	55,3		383,2		393,4
- valj. prof.	2.010	2.280,5	113,5		1,0		1,0
Valj. deb. ploč.	7.970	8.322,0	104,4	7.870	8.248,9	104,8	8.550,0
Hl. valj. Bela	6.300	4.987,6	79,2	6.300	4.726,8	75,0	4.616,8
H. valj. Jesenice	2.350	2.591,9	110,3	1.990	2.353,7	118,3	2.367,2
Žičarna	5.350	5.178,7	96,8	3.790	3.733,2	98,5	3.693,4
Profilarna	2.010	2.149,6	106,9	1.915	2.087,3	109,0	2.233,6
Vratni podboji	60	78,6	131,0	60	78,6	131,0	87,3
Jeklovlek	1.470	1.480,5	100,7	1.470	1.480,5	100,7	1.485,6
Elektrodni	1.480	1.458,9	98,6	1.475	1.453,2	98,5	1.354,0
Šamotna masa	350	431,6	123,3		222,7		222,9
Masa za Emono	90	106,8	118,7	90	106,8	118,7	106,8
Emona iz Zgb				290	172,8	69,1	172,8
Žebeljarna	925	885,7	95,8	925	884,6	95,6	836,9
ŽELEZARNA	129.555	122.320,2	94,4	32.315	33.257,9	102,9	32.648,3
Emona iz Zgb.		172,8					
VSE SKUPAJ		122.493,0	94,5				

IZVAJANJE OPERATIVNEGA PLANA POPRAVIL V MAJU

Z letnim planom remontov je bilo za mesec maj predvidenih skupno triindvajset večdnevni remontov proizvodnih naprav. Od tega smo jih z operativnim planom za mesec maj zajeli le šestnajst. V majski operativni plan pa smo zajeli tudi štiri večdnevne remonte iz meseca aprila, ki so bili preloženi v mesec maj zaradi večje angažiranosti vzdrževalcev na remontnih delih v valjarni žice in na globinski peči. Prav tako smo v maju nadaljevali z remontnimi deli na proizvodnih napravah, na katerih smo začeli z deli že v mesecu aprilu.

Remontno podjetje Bregana nadaljuje s popravili na dveh žebeljarskih strojih, v teku meseca pa smo v operativni plan vnesli dodatno še sedem večdnevni remontov. Tako je bilo v operativnem planu za mesec maj skupno 33 večdnevni remontov, kar je v letošnjem letu največ.

Od petih remontov na žerjavih, ki so bili predvideni z letnim planom, smo v maju v operativni plan vnesli samo dva. Tekom meseca pa smo programirali še tri remonte na žerjavih, tako da smo planirano število dosegli, čeprav so bili ti remontni na drugih žerjavih, kot smo jih predvidevali z letnim planom.

Od letnega plana nismo zajeli v operativni plan naslednjih naprav: tridnevni remont valjarne bluming, štirinajstdnevni remont žerjava v jeklolivarni, tridnevne remonte na Lama žerjavu v hladni valjarni Jesenice in striper žerjavu v valjarni bluming.

Od 33 z mesečnim planom programiranih remontov smo v mesecu maju dokončali le 22 remontov ali 66,6%, odložili smo jih pet ali 15,15%, v mesecu juniju pa bomo nadaljevali dela pri šestih večdnevni remontih ali 18,1%.

Odloženi remontni so bili na naslednjih proizvodnih napravah: SM peči št. 02 in 07, električni peči ASEA, ravnalnem stroju Bronx in na plinskem čistilcu št. 1.

Predvidene roke popravil smo v mesecu maju prekoračili: v valjarni žice za sedem dni in 8 ur, na SM peči št. 06 za osem dni in na SM peči Olza pet dni, peč je bila izven obratovanja skoraj mesec dni, iz tega razloga je bil odložen remont na SM pečeh št. 02 in 07. V zadnjem času se opaža, da remonta dela na SM pečeh odstopajo od planiranih rokov. V mesecu maju pa smo uspešno zaključili remont celotnih naprav v kisikarni in vodikarni, predviden termin smo skrajšali za tri dni. Pri remontu so poleg delavcev iz remontnih delavnic sodelovali delavci iz plinske in vodne energije ter nekaj zunanjih izvajalcev. Skrajšanje remonta roka v kisikarni je za proizvodni proces v Železarni velikega pomena, zato so vsi izvajalci dela pri remontu vzeli dosti odgovorno in zaslužijo priznanje.

Pri ostalih remontih smo se v glavnem držali predvidenih rokov. V maju je bil dalj časa izven obratovanja pristaniški žerjav št. 2, zaradi večjega popravila ali, bolje rečeno, zaradi menjave glavnega nosilca ležaja. Dela pri menjavi izvaja podjetje Metalna iz Maribora, ki je tudi dobavilo vse tri pristaniške žerjave. V tem mesecu smo tudi dokončali popravila na pristaniškem žerjavu št. 1, tako da je bil praktično v mesecu maju en žerjav izven obratovanja.

Enodnevni remontov je bilo v mesecu maju programiranih skupno 40, dejansko pa smo remonta dela izvedli le na 33 napravah. Odloženi so bili naslednji enodnevni remont: dva v valjarni žice, zaradi podaljšanja glavnega remonta, oziroma rekonstrukcije, dva remonta na prista-

niških žerjavih, zaradi večjih remontnih del, trije remontni v aglomeraciji in na plavžih, zaradi potrebe v proizvodnji.

Doseženi rezultati na posameznih enodnevni remontih: na električnih pečeh smo programirali dva remonta v skupnem času 48 ur, izvedena sta bila dva v času 43 ur in 45 minut ali 95,1% od predvidenega časa, v valjarni bluming sta bila

predvidena dva remonta v skupnem času 16 ur, izvedena pa sta bila v 18 urah ali 112,5% na plan; v valjarni žice dva remonta v skupnem času 16 ur, izvedena pa sta bila v 14 urah in 20 minutah ali 89,58% na plan. Ostali enodnevni remontni so bili izvedeni v predvidenih rokih.

Kumulativa v odnosu na operativne mesečne plane za prvih pet mesecev je naslednja:

	Planirano št.	Izvedeno št.	Planirane ure	Izvedene ure
Večd. remontni	98	76	8.119	9.022
Enod. remontni	219	195	1.910	1.887,15

Iz tega je razvidno, da smo operativne mesečne plane pri večdnevni remontih izpolnili le 77,55%, pri enodnevni remontih pa 88,12%.

Stane Torkar

IZPLAČEVANJE OSEBNIH DOHODKOV NA TEKOČE RAČUNE

(Nadaljevanje s 1. strani)

5. Banko lahko pooblastite, da z vašega tekočega računa namesto vas plačuje redne mesečne izdatke, (npr., časopis, radio, elektriko, vodo, stanarino, obroke za knjige, izlete, preživnine, šolnine itd.).

6. Lahko varčujete še bolje, ne da bi nosili denar v banko. Pooblastite le banko, da vsak mesec nakazuje s tekočega računa enake zneske na vašo hranilno knjižico. Pri tem se lahko odločite za namensko varčevanje ali navadno hranilno vlogo.

7. Če boste v denarnih težavah, se lahko obrnete na banko, ki vam bo odobrila prekoračitev sredstev na tekočem računu. To urejuje enota banke, kjer imate tekoči račun.

8. Evidenca denarnega stanja. Trikrat mesečno vas bo banka pisмено obveščala o stanju gotovine na tekočem računu, tako da boste vedno vedeli kdaj, koliko in kako ste plačali za blago, storitve ali obveznosti.

9. Kadar dvignete gotovino ali plačujete s čeki, potrebujete osebno izkaznico, čekovno karto in ček. Ček

se lahko glasi od 30 do 1000 din. Če dvignete gotovino v banki, kjer imate tekoči račun, smete izpolniti ček tudi za večji znesek.

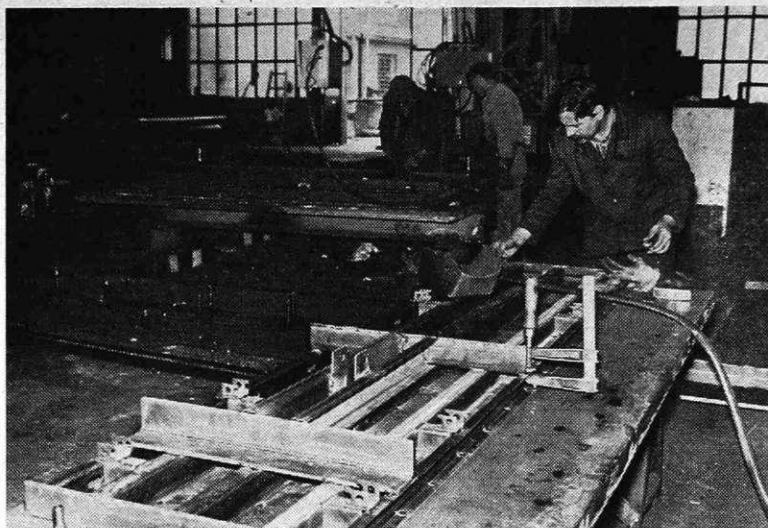
POSTOPNO UVAJANJE TEKOČIH RAČUNOV V ŽELEZARNI JESENICE

Ljubljanska banka - poslovna enota Jesenice bo izdala »Obvestila«, katera bodo razdelila obratne personalne interesentom za tekoči račun 15. junija ob rednem izplačilu osebnega dohodka. Delavci, ki želijo v bodoče izplačevanje osebnega dohodka na tekoči račun, naj obvestilo izpolnijo in vrnejo personalkam do 20. junija. Na podlagi izpolnjenih obvestil bo banka izdala pristopne formularje, kasneje pa še čekovne karte in čke vsem prijavitelcem. S tekočimi računi bi začeli za vse, ki to želijo, v Železarni z obračunskim mesecem junijem, oziroma julijem. S tem odpadejo dosedanje gotovinske izplačevanje in hranilne knjižice. Na tekoči račun pa se knjiži njihov celotni osebni dohodek.

Janez Krušič

Sindikalna organizacija in vodstvo TOZD Jeklovlek sta v soboto, 4. junija povabila v delovne prostore svoje nekdane sodelavce - upokojece, ki so jih po ogledu obrata tudi pogostili.

V delavnici TOZD Kovinoservis

OBVESTILA KOLEKTIVU - OBVESTILA KOLEK

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK - 13. 6.	ZIDAR JOŽE	ERŽEN STANE
TOREK - 14. 6.	ISKRA BRANE	PETERNEL JANEZ
SREDA - 15. 6.	TUMA SLAVKO	SVETINA JOŽE
ČETRTEK - 16. 6.	KAVČIČ IVAN	STARE BRANKO
PETEK - 17. 6.	SVETINA BOGOMIR	KOVAČ JANEZ
SOBOTA - 18. 6.	PEZDIRNIK JOŽE	LEBAN IVO
NEDELJA - 19. 6.	MLAKAR FLORJAN	BENEDIČIČ MITJA

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je: 358
vezni telefon je: 410

Na redne delovne dni dela dnevni dežurni od 14.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Na proste sobote, nedelje in praznike dela: dnevni dežurni od 6.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Predaja poslov se izvede v sobi tajništva vzdrževanja št. 5 v upravni stavbi TO Vzdrževanje.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 13. do 18. junija bodo delale naslednje obratne ambulante:
dopoldan: I. in III. obratna ambulanta,
popoldan: II. in IV. obratna ambulanta.
V soboto, 18. junija, samo dopoldan I. obratna ambulanta.

V zobni ambulanti:
dopoldan: I. zobna ambulanta,
popoldan: II. zobna ambulanta.
V soboto, 18. junija, samo dopoldan I. zobna ambulanta.

Ordinacijski čas dopoldan od 6.30 do 13., popoldan od 13. do 19.30. V soboto samo dopoldan od 6.30 do 13. ure.

Na osnovi sklepa DS in v skladu s statutom TOZD Valjarna bluming-štekel objavljamo naslednja prosta delovna mesta:

1. Vodja proizvodnje valjarne bluming štekel	U-5,	1 oseba
2. Vodja proizvodnje oddelka bluming štekel	U-5,	1 oseba
3. Vodja proizvodnje oddelka adjustaže bluming	U-5,	1 oseba
4. Vodja proizvodnje oddelka adjustaže štekel	U-5,	1 oseba
5. Tehnolog bluminga	U-5,	1 oseba
6. Tehnolog štekla	U-5,	1 oseba

1. Metalurška fakulteta II. stopnje in 5 let prakse v valjavnstvu.
2. TVŠ metalurška fakulteta II. stopnja ali ing. organizacije dela z ustrezno prakso.
3. TVŠ metalurška ali strojna smer, ali ing. organizacije dela z ustrezno prakso.
4. TVŠ metalurške ali strojne smeri, ali TSS z ustrezno prakso v valjavnstvu.
- 5.-6. Metalurška fakulteta II. stopnje z ustrezno prakso v valjavnstvu.

Kandidati za objavljena delovna mesta morajo imeti moralno politične in etične vrline ter aktiven odnos do razvijanja samoupravnih odnosov.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev (diploma, dokazilo o letih prakse, potrdilo o nekažnovanju, potrdilo, da kandidat ni v kazenskem postopku) v zaprti ovojnici z oznako »za razpisno komisijo« v 15 dneh po objavi na naslov

Kadrovski sektor Železarne Jesenice 64270 Jesenice, C. železarjev 8.

OBVESTILO STANOVALCEM SAMSKEGA DOMA NA PLAVŽU

V četrtek, 16. junija, bomo pričeli z delitvijo kosil in večerij v jedilnici samskega doma na Plavžu.

Interesenti lahko bone nabavijo v samopostrežni restavraciji (kot do sedaj) dne 15. in 16. junija od 9. do 15. ure.

Cena bo enaka kot v samopostrežni restavraciji. Čas kosila od 12. do 15.30, čas večerij od 19. do 21. ure.

V primeru, da abonent ne bo prišel h kosilu ali večerji, mora to javiti en dan prej pri blagajni jedilnice.

TOZD DRUŽBENA PREHRANA

ŽELEZARSKI IZOBRAŽEVALNI CENTER - JESENICE razpisuje

prosta delovna mesta v strokovnih šolah za nedoločen čas:

- a) učitelja samoupravljanja s temelji marksizma
- b) 3 učitelje strojnih predmetov
- c) 2 učitelja za poučevanje metalurških predmetov
- d) učitelja za poučevanje el. predmetov.

Pogoji za sprejem:

- a) dokončana fakulteta za sociologijo, politične vede in novinarstvo (pedagoška smer);
- b) diplomirani inženir strojništva (abs. II. stop.);
- c) diplomirani inženir metalurgije (abs. II. stop.);
- d) diplomirani inženir elektrotehnike ali inženir elektrotehnike (abs. II. ali I. stop.).

Nastop dela 1. septembra, oziroma po dogovoru. Kandidati naj vlože z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljejo na naslov: Železarski izobraževalni center Jesenice, organu za medsebojna razmerja delavcev, do 30. junija 1977.

SAMOUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

62. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO PRI DS ŽELEZARNE

Predsednik odbora za gospodarstvo pri delavskem svetu Železarne Emil Azman je sklical 62. sejo za petek, 27. maja. Na seji so obravnavali: pregled sklepov zadnje seje, oceno izvrševanja plana za maj, operativni program za junij, predlog oblikovanja in trošenja sredstev amortizacijskih zamenjav v letu 1977, spremembo investicijskega programa za žico VAC, osnovne poslovne rezultate za prvo tromesečje, finančno poročilo za april, poročilo o zaključeni investiciji samski blok za rekreacijsko dvorano, dve reklamaciji debele pločevine, odpis manj ocarinjenega blaga in odkup stanovanjske hiše Ane Lipovec s Fužinske 7.

Pri pregledu sklepov zadnje seje so ugotovili, da so izvršeni, še vedno pa je neizvršen sklep 6. 10. 2 60. seje.

Sprejeli so oceno izvrševanja plana skupne in blagovne proizvodnje za maj in ugotovili, da so predvsem v hladni valjarni Bela rezultati najbolj kritični. Zato morajo vsi, ki so odgovorni za uvajanje proizvodnje hladne valjarne Bela, s še večjo vne-
mo poskrbeti, da bo ta temeljna organizacija preskrbljena z vložkom predvsem dinamo kvalitete. Že sedaj pa je treba skrbeti, da bo pravočasno na razpolago dovolj vložka za izdelavo nerjavnih kvalitet, da se ne bo ponovilo stanje, kot je primer z vložkom za izdelavo dinamo kvalitete.

Operativni program za junij so ocenili za izredno dobrega, saj predvideva v blagovni proizvodnji 37.850 ton, kar je 1,5 % več, kot predvideva družbeni plan za ta mesec. Temeljni organizacijam in delovnim skupnostim pa so priporočili, da s svojim delom zagotovijo izpolnitev tega programa.

Obširno so razpravljali o predlogu oblikovanja in trošenja sredstev AZ v letu 1977, ki ga je posredoval direktor sektorja za novogradnje. Za leto 1977 je na razpolago 299.287.000 din, od tega je potrebnih za

— začeta dela po TO in nekatere dovršitve	61.911.770
— projekte, za katere so bili sklepi o združevanju sredstev že sprejeti	141.131.000 din
— dodatna dela in pre- koračitve za že spreje- te projekte	32.395.000
— energetski prispevek 7,2 % za predvidene investicije v letu 1977	21.600.000
— nerazporejeno za 1977. leto	42.244.230

V zvezi s tem so se strinjali, da se za 1977. leto iz skupne vsote, ki je evidentirana kot možna za investicije v letošnjem letu, oddvojijo nujno potrebna sredstva prednostno za projekt plimifikacije, za kar smo obvezni na podlagi družbenega dogovora o srednjeročnem programu razvoja SR Slovenije. Temeljne organizacije naj sklep v zvezi s tem sprejmejo po hitrem postopku, ker je realizacija te investicije za Železarno kot celoto izrednega pomena.

Temeljnimi organizacijam so naročili, da v sodelovanju z delovnimi skupnostmi in družbenopolitičnimi organizacijami pripravijo predlog angažiranja razpoložljivih sredstev AZ za leto 1977 in predlog vodje TO predložijo po normalnem postopku v razpravo in potrditev temeljnim organizacijam.

Predlog razdelitve amortizacijskega sklada je treba izdelati v več variantah, s tem da odbor smatra, da je varianta s solidarnostnim reševanjem sprejemljiva, ker je v tem trenutku za nadaljnje združevanje in skupne akcije treba omogočiti, da bodo znotraj Železarne temeljne organizacije s pozitivnim amortizacijskim skladom.

Temeljnimi organizacijam so predlagali, da solidarnostno rešujejo nastale negativne postavke v amortizacijskem skladu.

Predlog so s temi priporočili in pri-

pombami posredovali še temeljnimi organizacijam v razpravo.

V nadaljevanju se je za razpravljal o predlogu sektorja za novogradnje v zvezi s spremembo investicijskega programa za žico VAC in sprejeli aneks k investicijskemu programu, ki so ga ocenili pozitivno in ga posredovali v razpravo in potrditev temeljnimi organizacijam.

Razpravljali so tudi o osnovnih poslovnih rezultatih za prvo tromesečje 1977. Ugotovili so, da je:

- blagovna proizvodnja po količini enaka lanskoletni, za planom pa zaostaja za nekaj več kot 6.000 ton,
- vrednost eksterne prodaje pod planirano za 96 milij. dinarjev, presega pa lanskoletno za 72 milij. dinarjev,
- povprečna prodajna cena nižja za 373 din/tono od planirane in za 758 din/tono večja kot lanskoletna,
- Cena proizvodov metalurške dejavnosti zaostaja za 386 din/tono za planirano in presega za 717 din/tono lanskoletno.

V prvem tromesečju smo po fakturirani realizaciji dosegli v lanskem letu 20. milij. ostanka dohodka, letos pa 23 milij. dinarjev, po plačani realizaciji pa imamo 39 milij. din izgube.

Poslovanje v prvem četrtletju je bilo sorazmerno ugodno, glavni delež v izgubi nosi hladna valjarna Bela.

Analiza zvišanja stroškov in vpliva izgube hladne valjarne Bela je obdelana ločeno. Osnovni zaključek je, da morajo vsi, ki neposredno ali posredno lahko pripomorejo k uspešnejšemu delu hladne valjarne Bela, to nalogo postaviti med svoje osnovne delovne cilje. Glede na rezultate prvega četrtletja so menili, da je osnovna naloga temeljnih organizacij, da ob polletju izkažejo pozitiven rezultat po takratni zakonodaji.

Direktor finančno računovodskega sektorja je poročal o finančnem rezultatu za april. Na osnovi posredovane ustne informacije so ugotovili, da je aprilski proizvodnja v skladu s planom. Plan blagovne proizvodnje, oziroma prodaje je presežen, vrednostna realizacija pa je za 18. milij. nižja, kot je predvidena s planom.

Slabši rezultat je predvsem zaradi nižje prodajne cene, oziroma slabšega asortimenta in zaradi povečanja stroškov, ki v aprilu znašajo 28. milij. din, od katerih bremeni hladno valjarno Bela 25 milij. Zaradi tega je izguba po plačani realizaciji v kumulativni za štiri mesece 57 milij. din. Prikazani rezultat je zelo kritičen in zaskrbljujoč, zato so priporočili predvsem temeljnimi organizacijam, ki v tekočem mesecu v finančnem poročilu izkazujejo izgubo, da v sodelovanju z delovnimi skupnostmi izdelajo analizo rezultatov svojega dela in predložijo ukrepe za saniranje. O analizi in ukrepih morajo razpravljati samoupravni organi temeljne organizacije, predložena pa mora biti tudi odboru za gospodarstvo pri delavskem svetu Železarne. Rezultate analize in ukrepe je treba pri delu takoj upoštevati, kar v tem trenutku velja posebno za TOZD Hladna valjarna Bela. To bo stalna oblika dela.

Sklenili so še, da je v hladni valjarni Bela treba takoj urediti tokove dokumentacije. Predlog bodo pripravili: sektor za ekonomiko in organizacijo, finančno računski sektor in temeljna organizacija Hladna valjarna Bela, ki mora o tem takoj razpravljati in zaključke uvesti v delo.

Razpravljali so tudi o poročilu kadrovskega sektorja v zvezi z zaključno investicijo samski blok za rekreacijsko dvorano. Ugotovili so, da je investicija potekala ugodno, v skladu s akcijskim programom in sklepi odbora za gospodarstvo.

Na osnovi razprave in na predlog odbora za kadre so sprejeli še naslednje sklepe, ki jih dajejo v razpravo temeljnimi organizacijam, za kar bo pripravil ustrezno informacijo kadrovskega sektorja:

- Odbor za gospodarstvo se strinja, da se samski blok z dograditvijo da v upravljanje TO Družbena prehrana.
- Rekreacijska dvorana se da v brezplačno upravljanje ŽIC z naslednjimi pogoji:
- ŽIC se pogodbeno obveže, da bo skrbel za redno vzdrževanje in obnavljanje objekta, s tem da pogodba zajame kompleksne odnose med Železarno in ŽIC. Predlog pogodbe pripravi kadrovskega sektorja v sodelovanju z ostalimi službami.
- Odbor priporoča ŽIC, da delavcem temeljnih organizacij in delovnih skupnosti Železarne zagotovi prednost pri rekreacijski dejavnosti, s tem da se zaračunavajo minimalni stroški.
- Odbor ugotavlja, da so združena sredstva temeljnih organizacij Železarne 25.000.000 din zadostovala za realizacijo investicije samski blok za rekreacijsko dvorano in dodatni angažma sredstev ni potreben.
- Odbor predlaga temeljnimi organizacijam, da se ostanek sredstev, ki sta jih prispevala ŽIC in SIS za realizacijo te investicije, v višini 3.723.855,60 din vrne ŽIC namensko za adaptacijo in razširitev ŽIC.

Obravnavali so dve reklamaciji firme Hermann Schmidt Essen, ki je reklamirala v prvem primeru dve plošči in v drugem primeru eno ploščo debele pločevine zaradi dvoplastnosti, in ugotovili, da sta reklamaciji upravičeni, kar priznava tudi OTK, ker kotlovsko pločevino pregledujejo z ultra zvokom šele od 12. 10. 1976 dalje in je zato nastopanje dvoplastnosti mogoče. V obeh primerih so se strinjali, da kupec reklamirano pločevino obdrži, s tem da blago plača po ceni jeklenega odpadka, za razliko pa obremeni Železarno Jesenice. S tem pa reklamaciji še nista dokončno rešeni in so ju posredovali v ustrezno ukrepanje in reševanje TO Valjarna debele pločevine, s tem da poroča odboru, kaj je bilo v primeru teh dveh reklamacij ukrenjeno.

Na predlog nabavnega sektorja so se strinjali z odpisom razlike v višini 516.98 DM, ki je nastala pri carinjenju, ko je firma Brodomaterial Reka za nas v letu 1972 uvozil cink. Odpis razlike zaradi nižje carinjenega blaga za Železarno ne predstavlja nobenih stroškov.

Ob koncu seje so sprejeli sklep v zvezi z odkupom stanovanjske hiše na Fužinski 7, last Ane Lipovec, in določili ustrezne pogoje za sklenitev kupne pogodbe.

Sklenili so tudi, da se v Železarno povabi na razgovore, oziroma informativni sestanek o sedanjem stanju Železarne Jesenice predsednika in podpredsednika gospodarske zbornice Slovenije s sodelavci.

Jerca Šimnic

TOZD REMONTNE DELAVNICE

3. SEJA ODBORA SAMOUPRAVNE DELAVSKE KONTROLE

Predsednik odbora samoupravne delavske kontrole TOZD Remontne delavnice Borut Varl je sklical 12. maja že tretjo sejo, na kateri so obravnavali zaključke sestanka samoupravne delavske skupine elektro delavnice z dne 6. maja. Seja se je nadaljevala še 13. in 18. maja. Razpravljali so o pravilnosti postopka pri razporejanju vodij v elektro remontni delavnici in o dilemi, ali so vsa delovna mesta vodij v tej delavnici potrebna. Na seji so sodelovali

tudi predstavniki SDS elektro delavnice.

Odbor samoupravne delavske kontrole je po daljši razpravi in ugotovitvah sklenil, da se zahteva od vodstvenih delavcev TOZD Remontne delavnice, da na prvi naslednji seji delavskega sveta dajo širše tolmačenje o organizaciji elektro remontne delavnice, in predlagal, da se delovno mesto vodja elektro delavnice, šifra 8731, U-4 objavi v tedniku Železar.

TOZD VALJARNA BLUMING-ŠTEKEL

4. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

V petek, 27. maja, je bila četrta seja odbora za gospodarstvo pri DS TOZD Valjarna bluming — štekel, ki jo je sklical in vodil predsednik odbora Anton Mencinger.

V uvodu je predsednik podal pregled sklepov zadnje seje. Ugotovljeno je bilo, da je še vedno izredno pereč problem pomanjkanje delavcev v TOZD Valjarna bluming-štekel kot celoti, predvsem pa v adjustaži bluminga. V tem oddelku je izredno velika fluktuacija delavcev zaradi težkega procesa dela in sorazmerno nizkih osebnih dohodkov.

TOZD Valjarna bluming-štekel svojih planskih obveznosti v mesecu aprilu ni dosegla iz naslednjih razlogov:

Valjarna bluming-štekel je obratovala z izredno visokimi zastoji, ki so znašali 35,84 %, zastoji bluminga, zaradi štetja pa so porasli za 9,73 % v primerjavi z lanskoletnimi, zaradi povečanega časa obratovanja štetja. Oddelke adjustaže bluminga svojih obveznosti ni dosegel zaradi spreminjenega asortimenta, ki je bil potreben zaradi rekonstrukcije valjarne žice. Tako je bil oddelke obremenjen s čiščenjem slabov za valjarno debele pločevine, katerih površina je bila izredno slaba.

TOZD ELEKTRODE

3. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

V torek, 24. maja, je bila tretja seja odbora za gospodarstvo TOZD ELEKTRODE, ki jo je sklical in vodil Franci Terseglav.

Odbor je sprejel poročilo o izvrševanju sklepov zadnje seje, z ugotovitvijo, da so vsi sklepi izvršeni.

Oddelke za zaščito industrijske lastnine je odbor predložil predlog tehnične izboljšave št. 2268, in sicer »Nova ureditev pakiranja« avtorjev Franca Terseglava — TOZD Elektrode, in Janeza Škrablja — TOZD Remontne delavnice. Odbor je predloženi predlog pozitivno ocenil in potrdil prvo izplačilo rente v znesku 4.835,00 din. Odškodnino si avtorja delita v razmerju 60 % in 40 %.

Slavko Bizilj je poudaril, da je treba pospeševati in spodbujati inventivno dejavnost, saj je veliko problemov v obratu, ki bi jih lahko na ta način rešili.

Pri pregledu doseženega osebnega dohodka in delovnih učinkov v aprilu je odbor ugotovil, da je imela TOZD za 7 din na osebo ali 0,18 % višji osebni dohodek v primerjavi z marcem. Ugotovili so, da je TOZD po kvalifikacijski strukturi na predzadnjem mestu v Železarni, kar kaže, da zaostaja na tem področju, čeprav je po tehnološki strani ena najbolj zahtevnih v Železarni.

Odbor je potrdil predlog operativnega plana za mesec junij, in sicer:

— oploščenih elektrod	1.370 ton
— varilne žice	160 ton
— varilnih praškov	90 ton
— elektrodne mase	80 ton
— ognjevarilnih materialov	424 ton

V juniju je predviden remont rezalnega stroja in oploščevalne linije 2. Remont L 2 naj bi trajal predvidoma teden dni, v tem času bi L 1 obratovala na tri izmene.

Odbor je sprejel za znanje informacijo o izobraževanju ob delu za šolsko leto 1977/78.

V nadaljevanju se je odbor obravnaval predlog sprememb normativ delavcev v TOZD, ki so potrebne zaradi nekaterih organizacijskih sprememb v proizvodnji in zaradi priključitve samotarne, in ga sprejel. Predlog normativa bo predložen delavskemu svetu TOZD v dokončno potrditev po uskladitvi z oddelkom za organizacijo dela SEO.

MS

PREGLED SESTANKOV SDS

V minulem tednu so samoupravne delovne skupine nadaljevale z razpravo o možnih kandidatih za samoupravne organe Železarne in za delegacije temeljnih organizacij in delovnih skupnosti ter obravnavale svoje tekoče zadeve.

V temeljni organizaciji JEKLARNE sta samoupravni delovni skupini SM peči 2 in livna jama 2 obravnavali okrožnico glavnega direktorja št. 3 o izrednih izhodih iz Železarne ter o samoupravnih sporazumih skupne porabe do leta 1980. Posebnih pripomb k tem vprašanjem niso imele. Livna jama 1 je na enem sestanku obravnavala možne kandidate za samoupravne organe Železarne. S kandidati so se sicer strinjali, vendar so pripomnili, da bi morala temeljna organizacija JEKLARNE imeti v delavskem svetu Železarne več delegatov, ki pa bi morali biti starejši in bolj izkušeni delavci. Na drugem sestanku pa so obravnavali slabo kvaliteto hrane v kantinah in drage osvežitne pijače. V željo so že našli črva, tudi konzerve so včasih neužitne, osvežitne pijače pa so dražje kot v restavraciji na postaji. Vrste so dolge in s čakanjem na malico izgubijo veliko časa, nekateri pa sploh ostanejo brez nje, ker jih priganja delo. Po drugi strani pa zlasti vzdrževalci dolgo posedajo v kantini. Zahtevajo, da se pri tem napravi red in zboljša kakovost hrane.

V temeljni organizaciji VALJARNA BLUMING ŠTEKEL je samoupravna delovna skupina valjarna bluming štekel 1 obravnavala možne kandidate za samoupravne organe Železarne in za delegacije. Samoupravna delovna skupina valjarna bluming štekel 4 pa na enem sestanku kandidate, na drugem pa z malo zamude samoupravni sporazum o združitvi temeljnih organizacij. Poleg tega so obravnavali še tekoče zadeve in imeli pripombo glede kantine v hladni valjarni Bela, ki je popoldan zaprta. Na škjarjah in na blumingu je v tem času, ko se veliko

valja za štekel, zelo vroče in predlagajo, da se uredijo klimatske naprave. Samoupravne delovne skupine adjustaže bluminga 1, 2 in 4 so obravnavale analizo in pregled izpolnjevanja delovnih ciljev, rezultate dela v aprilu, pregled nezdov in varno delo ter delovne naloge za maj. Posebnih pripomb k obravnavanim vprašanjem niso imeli, pritožujejo pa se zaradi slabe kvalitete slabov za valjarno debele pločevine, saj so morali več kot polovico slabov v celoti flemati. V materialu so zelo velike razpoke, flemati pa so morali tudi slabe za potisno peč.

Iz temeljne organizacije ŽICARNE smo sprejeli še štiri zaostale zapisnike žičarne 1./2., patentirnice 3, votličarne in adjustaže žičarne. Obravnavale so ista vprašanja kot ostale skupine te temeljne organizacije in smo jih objavili v prejšnji številki Železarja. Samoupravna delovna skupina votličarna smatra, da ni nobenega pomena obravnavati planske naloge za tekoči mesec 27. v mesecu, ko so že skoraj izvršene. Samoupravna delovna skupina adjustaže žičarne predlaga, naj se žica več in bolje meri, da ne bi prišlo do zamenjav, kajti v zadnjem času je vse več zamenjav dimenzij žice iz pocinkovalnice.

V temeljni organizaciji STROJNE DELAVNICE so samoupravne delovne skupine pripravale dela, strugarna 1, 2 in Javornik ter konstrukcijska 2 obravnavale okrožnico o zaposlovanju upokojenec in predlog pogojev za zasedbo delovnih mest v vzdrževanju. Pripombe glede zaposlovanja upokojenec so bile različne, in sicer: nimajo ničesar proti zaposlovanju upokojenec, vendar se morajo upokojeni sodelavci umakniti na nižje delovno mesto; vsakdo, ki smatra, da ima pogoje za napredovanje na delovno mesto, ki ga zaseda upokojenec, naj to sporocí vodstvu temeljne organizacije; pri sedanjem stanju je nujno, da upokojene po možnosti zadržijo in zaradi pomanjkanja delavcev naj upokojeni delajo še naprej. Samoupravna delovna skupina strugarna valjev je obravnavala uvedbo tehničnih norm, samoupravna delovna skupina priprava dela

pa še spremembo kandidata za zbor združenega dela.

V temeljni organizaciji REMONTNE DELAVNICE je samoupravna delovna skupina montaža Javornik obravnavala predlog samoupravnega sporazuma o združitvi temeljnih organizacij v delovno organizacijo, sporazum o skupni porabi do leta 1980 ter disciplino in delo upokojenec. S popravljenim osnutkom samoupravnega sporazuma so se strinjali, glede sporazumov o skupni porabi pa so bili manjša, da bo Železarna morala, če pride v finančne težave, najprej pokriti svoje izgube. Dogovorili so se, da njihov upokojenec dela tudi v drugem polletju letošnjega leta.

V delovnih skupnostih je samoupravna delovna skupina računovodstvo osebnega dohodka obravnavala samoupravne sporazume o skupni porabi do leta 1980 in delovno problematiko. Samoupravna delovna skupina kontrola kvalitete OTK je obravnavala sporazume o skupni porabi, možne kandidate za samoupravne organe Železarne, problematiko oddelka in rezultat ankete o sestankih samoupravne delovne skupine. Tudi samoupravna delovna skupina mehanična delavnica OTK je obravnavala možne kandidate za samoupravne organe Železarne, poleg tega pa še podelitev razpoložljivih grup na tistih delovnih mestih, kjer je učinkovitost dela večja in strokovno zahtevnejša, ter tekoče zadeve. Ugotavljajo, da so stroji polno obremenjeni z delom redne proizvodnje, delajo na dve izmeni, po potrebi pa tudi na tri. Poleg tega pa morajo izdelovati še probe za raziskovalni oddelke, čeprav imajo v raziskovalnem oddelku svojo mehanično delavnico, ki pa dela samo na eno izmeno. Menijo, da so stroji v mehanični delavnici raziskovalnega oddelka preslabo izkoriščeni, in predlagajo, da tudi tam organizirajo delo v dve izmeni in jih razbremenijo z deli, ki jih lahko sami opravijo.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje — Milan Polak

MLADA OSNOVNA ORGANIZACIJA V POLETU

Na obisku v Kovinoservisu sem postavila nekaj vprašanj tudi predsedniku osnovne organizacije ZSMS Miru Razmanu, ki tudi poroča o delu mladitve v njihovi temeljni organizaciji v Železarni.

Kako delate in koliko vas je?

Smo mlada osnovna organizacija, ustanovljena junija lani. Sodelujemo s koordinacijskim svetom, ocenjeni smo bili med najbolj delavnimi. Udeležimo se vseh akcij, ki jih organizira koordinacijski svet, z občinsko konferenco sodelujemo. Izvedli smo lokalno akcijo v temeljni organizaciji. Podrli smo stolp, ki je bil zgrajen za teste. Kvaril je tudi okolje in spravili smo ga proč. Razlagali smo ga za staro železo.

Mladinci smo v vseh samoupravnih organih, mislim, da dobro delamo. Vseh mladincev je 25, dela jih aktivno le nekaj, tako kot povsod. Nekaj jih je tudi po gradbiščih, tujca pa nas tudi to, da nimam toliko časa, ker študiram ob delu. Tudi sekretar je bil nekaj mesecev odsoten zaradi bolezni in nismo naredili veliko, kolikor bi morali.

Kakšne načrte imate?

Organizirati nameravamo, pravzaprav smo obvestila dali že na oglaševalske deske, izlet v Kumrovec, da bi si ogledali Titovo rojstno hišo in tudi kako proslavili letošnje jubileje.

Kako pa ste drugače proslavili Titove in partijske jubileje?

Predvsem smo jih proslavili delovno, udeležili smo se tudi letošnjih praznov, sami praznov nismo organizirali, ker nas tempo proizvodnje ne da predvsem delamo.

Kdaj se sestajate? Kolikor vam, se tudi vaši samoupravni organi dobivajo izven delovnega časa.

Tudi mi se sestajamo popoldne, izven delovnega časa. V glavnem se sestaja predsedstvo. Zadnje smo imeli sestanek med malico, da bi se pomenili o novih osebnih dogodkih.

KVIZ NA ŽELEZARSKEM IZOBRAŽEVALNEM CENTRU

V sredo, 25. maja, na dan mladosti, je OO ZKS na železarskem izobraževalnem centru organizirala v sodelavstvu ZIC kviz, ki je bil v sklopu dneva mladosti in letošnjih Titovih jubilejev. V znanju o zgodovini KP in življenjski poti tovariša Tita so se pomerile naslednje ekipe: ekipe iz ZIC, in sicer s tehnične in poklicne šole ter doma učencev ZIC, centra srednjih šol prav tako tri ekipe, gimnazija Jesenice, pedagoška gimnazija Jesenice in ekonomska šola in zdravstvena šola Jesenice.

Kviz je vodil tovarš Janez Kavčič. Material za kviz pa je pripravila tovarišica Ivica Štrumbelj iz ZIC. Najbolj uspešni so bili tovariš Vencelj Perko, delegat jeseniških komunistov na ustanovnem kongresu KPS. Za kulturni program so poskrbeli učenci železarskega izobraževalnega centra z recitacijami in pevski kvintet iz Železarne.

Jože Zerdin

Kako pa se kaj izobražujete, pomagajte drug drugemu, menjate informacije?

Lastnih oblik izobraževanja nimamo. Pač pa so v temeljni organizaciji zelo razumevajoči, tako da se lahko udeležujemo izobraževalnih seminarjev. Nekaj pa jih je, ki ob delu obiskujejo srednjo tehniško šolo.

Kaj pa druge oblike sodelovanja?

Z občinsko konferenco ZSMS dobro sodelujemo, tudi s koordinacijskim svetom, le da nas malo zapostavlja. Mlada organizacija smo, nova, tako da niso še navajeni, da je treba gradiva pošiljati tudi Kovinoservisu. Nekajkrat so nas zgrešili pri pomembnih akcijah, pri ocenjevanju volič, na primer. Tudi za kviz Tito - revolucija - mir nas niso obve-

stili, čeprav bi se verjetno prijavili. Mogoče je bila naša napaka, ko ni bilo nobenega na posvetu predsednikov. Lahko pa bi nas obvestili. Drugače se odnosi zboljšujejo, dobro sodelujemo. Tudi sekretar večkrat pride na sestanke.

Kaj pa kulturne, športne in druge akcije?

Organiziranih nimamo, imamo pa prijateljske stike. Dva malo pišeta, eden je Slovenec, drugi Srb, pišeta pesmi. Sestanemo se in se pogovorimo. Zdaj ustanavljamo športno ekipo za košarko. Tudi med malico gremo na trening.

Bi mogoče še kaj posebej želeli poudariti, sicer se mi zdi, da sva vašo osnovno organizacijo kar zadovoljivo predstavila?

Manjka nam mentor. Prosili smo že osnovno organizacijo ZK za pomoč. Res bi želeli, da bi nam nekdo pomagal.

M. V.

BRIGADA JESENIŠKO-BOHINJSKI ODRED V ROBAJ PRI VALJEVU

Te dni potekajo pri občinski konferenci ZSMS Jesenice zadnje priprave za odhod brigade jeseniško-bohinjski odred v Robaj pri Valjevu. Odločitev, da bodo jeseniški brigadirji letos delali na zvezni delovni akciji v tej vasi, izhaja iz tega, ker je občina Jesenice pobratena z Valjevom, oziroma ker so mnogi naši občani, ki jih je med zadnjo vojno pregnal okupator, na tem območju našli svoj drugi dom. Nedvomno je to priložnost, da se na tej akciji med mladimi iz obeh občin tudi v bolj konkretni obliki začnejo spletati prijateljske vezi.

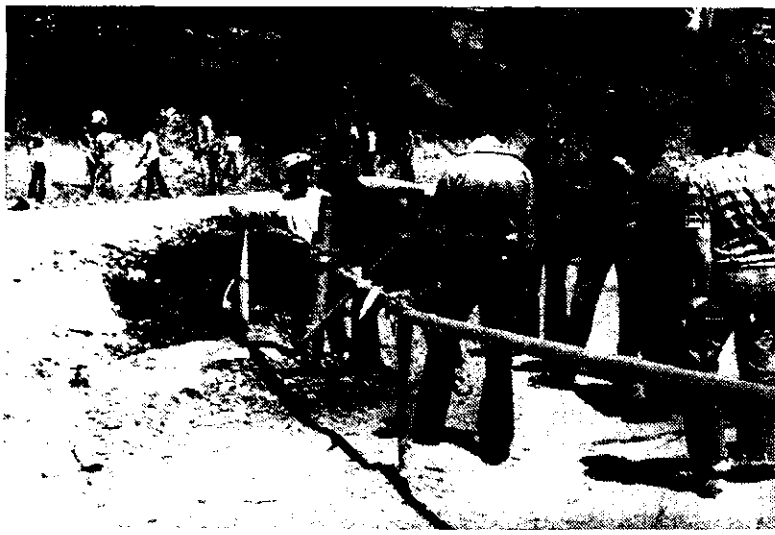
Štirideset brigadirjev iz centra srednjih šol, Železarskega izobra-

ževalnega centra in iz nekaterih delovnih organizacij bo odšlo na pot v soboto, 11. junija, zvečer. Dan prej, v petek, bo zadnja brigadna konferenca pred odhodom, na kateri si bodo brigadirji razdelili odgovornosti in ostale naloge, ki jih bodo opravljali v brigadi.

Občinska konferenca ZSMS je za pokroviteljstvo nad brigado jeseniško-bohinjski odred zaprosila SGP Gradbinec, tehnični biro in Kovinar Jesenice. Do ponedeljka še niso prispeli odgovori na prošnje, tako da še ne moremo govoriti o končnih pokroviteljih. Brigadirji se bodo iz Robaja pri Valjevu vrnili 9. julija.

Preostane nam le še, da jim zaželimo srečno pot in uspešno delo v brigadi ter nadaljnjo krepitv bratskih vezi med obema občinama.

J. R.

MLADI HRUŠČANI UREJAMO ŠPORTNO IGRISČE - Člani osnovne organizacije ZSMS Hrušica so pred nedavnim s prostovoljno akcijo urejali športno igrišče. Okrog dvajset mladitve je čistilo okolico okrog igrišča in ga na nekaterih krajih ogradovali. Šport je za številne mlade v tej krajevni skupnosti prijetno razvedrilo, zato za dokončno ureditev igrišča načrtujejo še nekaj podobnih akcij. - J. R.

Pripravljenost je vedno boljša kakor golo pričakovanje ...

Tito

ZATIRANJE NALEZLJIVIH BOLEZNI

POJEM NALEZLJIVIH BOLEZNI

Vse bolezni, ki se prenašajo s človeka na človeka in z živali na človeka, imenujemo nalezljive bolezni. Te bolezni se prenašajo bodisi neposredno (z neposrednim stikom, oziroma dotikom z bolnikom) ali posredno (prek predmetov, izločkov, vode). Vsaka bolezen ima svojega povzročitelja ali pa več povzročiteljev, ki lahko ob določenem času in ob določenih pogojih povzročijo določeno obolenje. Nalezljive bolezni lahko izbruhnejo posamično, to je, sem in tja po kakšen primer ali pa v obliki množičnih obolenj.

Da bi prišlo do obolenja, mora biti izpolnjena cela vrsta pogojev, ki se imenujejo Vogralikova veriga, vsak izmed teh pogojev pa tvori v njej po en člen. Boj zoper nalezljive bolezni je v tem, da pretrgamo to verigo, ki jo tvori pet členov:

- vir nalezljivih klic,
- poti, po katerih se širijo nalezljive klice,
- vhodna vrata na človeškem organizmu,
- virulenca - to je, sposobnost nalezljivih klic, da povzročijo bolezen in
- odpornost organizma proti nalezljivim boleznim.

VIR NALEZLJIVIH KLIC so vsa tista mesta, od koder pridejo nalezljive klice v okolje okrog nas. To so človek in živali.

a) **Človek kot vir nalezljivih klic.** Človek je lahko vir nalezljivih klic najpogosteje tedaj, če je sam bolan. Z bolnika pridejo nalezljive klice v zunanje okolje prek njegovih izločkov (pot, sluz iz nosa, slina, izpljune, izbruhane gmote, seč, človeško blato, prhljaj).

Človek je lahko vir nalezljivih klic tudi, če je rekonvalescent, to je, tak človek, ki ozdravlja in okrevaja po kakšni nalezljivi bolezni.

Človek je lahko kot vir nalezljivih klic zelo pogosto tudi kliconosilec, to je, človek, ki sicer ne kaže nobenih znamenj bolezni, vendar pa nosi v sebi nalezljive klice, ki jih dobesečno seje v okolico okrog sebe. To so tiste osebe, ki so sicer preležale bolezni in so ozdravile, vendar pa so v sebi obdržale klice in jih nato sejejo po svoji okolici. Kliconosci lahko postanejo tudi tiste osebe, ki sicer niso zbolele za nalezljivo boleznijo, vendar pa so prihajale v dotik s tistimi, ki so zboleli za nalezljivimi boleznimi; takšni kliconosci utegnejo biti tudi tiste osebe, ki negujejo bolnika, obolelega za nalezljivo boleznijo.

b) **Žival kot vir nalezljivih klic.** Žival je lahko vir nalezljivih klic le v primeru, če je takšna bolezen skupna tako človeku kot živali. Takšne bolezni so najpogostejše jetika (TBC), vranični prisad (antraks), steklina in druge bolezni.

POTI ŠIRJENJA NALEZLJIVIH BOLEZNI so vsa tista sredstva in načini, po katerih pridejo klice od svojih virov do vhodnih vrat na človeškem organizmu.

VOGRALIKOVA VERIGA OBOLJENJA

Od svojega vira do vhodnih vrat prihajajo nalezljive klice prek vseh predmetov, ki so bili v neposrednem dotiku z bolnikom. Zbolelim za nalezljivo boleznijo (kozarci, posoda, igračke, knjige, posteljina, perilo), kot tudi prek insektov (uši, muhe, razne žuželke).

Klice lahko prispejo do predmetov ali od zdravih oseb tudi po posredni poti, in sicer najpogosteje po zraku. Pri govorjenju, kašljanju, dihanju prihajajo iz dihalnih organov drobne, s prostim očesom nevidne kapljice, ki sežejo celo do oddaljenosti nekaj metrov, obdržijo pa se v zraku tudi po nekaj ur. Te drobne kapljice imenujemo Fligejeve kapljice.

Razen s Fligejevimi kapljicami prodirajo klice od vira do vhodnih vrat na organizmu tudi prek različnih izločkov. Na ta način prispejo klice ne le na okoliške predmete, temveč tudi na tla in v prah. Ker pa so tukaj pogoji za nadaljnji obstanek klic neugodni (za njihov obstanek so namreč potrebni določena vlaga, določena temperatura, hranljiva podlaga in malo svetlobe), so se nekatere izmed njih sposobne preobraziti v t. i. varovalno, zaščitno obliko, imenovano spora (obvijajo se s trdnim, odpornim ovojem, ki jih dolgo časa varuje pred neugodnimi razmerami, v katerih so). Takoj ko prodrejo v organizem, pa se tega ovoja osvobodijo in začnejo svoje normalno življenje in razmnoževanje.

Pri širjenju nalezljivih klic ima pomemben delež tudi voda. V vodo pridejo klice prek izločkov (seč, izbruhane gmote, človeško blato), nadalje iz kanalizacije ali iz tal. Zelo pogosto se tudi živali ugodne poti za širjenje nalezljivih klic. Takšna živala se okužijo bodisi pri predelavi hrane ali pa klice pridejo vanjo z bolnih in okuženih živali. Tudi mrčes zelo pogosto prenaša klice od vira nalezljivih klic do vhodnih vrat.

feljton — Tehnični feljton — Tehnični feljton — Tehnični feljton — Tehnični feljton — Tehnični feljton — Tehnični feljton —

IZREDEN NAPREDEK JAPONSKE ŽELEZARSKÉ INDUSTRIJE V ZADNJIH 30 LETIH

Japonska je največji izvoznik železarskih izdelkov na svetu. Leta 1973 je krila 23,6 % svetovnega izvoza, oziroma japonske železarne so izvozile tretjino svoje proizvodnje. Največji uvoznik njihovih proizvodov so države jugozahodne Azije in Severna Amerika.

Druga značilnost Japonske pa je, da mora uvoziti skoraj vse surovine. V letu 1974 so uvozili 99,4 % železove rude in 76 % premoga za koksiiranje. Tudi letna proizvodnja surovega jekla na enega delavca - železarna je bila leta 1973 na Japonskem največja, in sicer 493 ton (280 ton v ZDA, 232 ton v Zvezni republiki Nemčiji, 234 ton v Franciji, 217 ton v Italiji in 118 ton v Veliki Britaniji).

Proizvodnja japonske železarske industrije bo še naprej naraščala, vendar precej počasneje kot doslej. Za leto 1980 predvidevajo, da bodo na Japonskem potrebovali 110 milij. ton surovega jekla. Letna proizvodna zmogljivost naj bi bila 151 milij. ton, od tega bodo 41 milij. ton surovega jekla izvozili.

Največji problem v prihodnjih petih letih bodo investicijski stroški in cene. 50 % današnje cene železarskih izdelkov gre na račun surovin. Edina možnost, da bi dosegli boljši finančni uspeh, je v povečani produktivnosti, boljši tehnologiji in boljšem svetovnem sodelovanju. V zadnjem času japonski železarski strokovnjaki sodelujejo s tehnično pomočjo pri gradnji železarn v Braziliji, Maleziji, Koreji in drugod. Hitri vzpon med glavne proizvajalce surovega jekla v svetu v zadnjih desetih letih je povezan predvsem z veliko proizvodnjo šestih integral-

nih železarn. To so: Kakogawa, Kimitsu, Keihin, Mizushima in Kashima.

Železarna Kakogawa, katere lastnik je železarska družba Kobe Steel (ena izmed najstarejših japonskih železarskih družb), proizvaja hladno in vroče valjano pločevino, pocinkano pločevino in valjano žico. Plavž št. 1 je pričel s proizvodnjo v avgustu leta 1970. Obrat za proizvodnjo peletov lahko dnevno proizvede 6.000 ton. Naprava za kontinuirno vlivanje je razvita iz sovjetske navpične naprave in je v svetu poznana kot Kobesovjetska naprava za kontinuirno vlivanje. Valjarna paličaste-ga jekla št. 8 ima štiri ogradoja, mesečno pa lahko proizvede 85.000 ton, pri hitrosti valjanja 60 metrov na sekundo.

Železarna Kimitsu je največja med železarnami železarske družbe Nippon Steel. Ta družba proizvade letno 48 milij. ton surovega jekla. Železarna Kimitsu je pričela s proizvodnjo leta 1965. Ima štiri plavže in letno lahko proizvede deset milij. ton surovega jekla. Njeni glavni proizvodi so: pločevina in različne vrste cevi. Največji izmed plavžev št. 4 ima 4.930 kub. metrov koristne prostornine, premer talnika je 14 m, 38 pihalic, temperatura v notranjosti je 1.300 stop. Celzija. Voda, ki jo uporabljajo pri plavžih za hlajenje, nenehno kroži in osnaževanja ljaajo pri plavžih za hlajenje, nenehno kroži in osnaževanja morske vode z odpadnimi vodami ni. Tristonski konvertor v jeklarni št. 1, v katerem so začeli s proizvodnjo lani septembra, lahko proizvede z eno obzidavo 8.500 šaržev. Danes lahko v napravi za kontinuirno vlivanje vlijejo 80.000 ton surovega jekla mesečno, po njeni predvideni rekonstrukciji pa bodo lahko proizvedli mesečno 150.000 ton.

Železarska družba Nippon Kokan ima dve integralni železarni. Fukuyama lahko letno proizvede 16 milij. ton surovega jekla. Železarna Keihin je stara več kot 60 let in po projektu Ogishimo bodo zgradili novo železarno na otoku s površino 500 kvadratnih metrov v tokijskem zalivu.

Prvi plavž v tem projektu je pričel obratovati novembra lani. Ko bo železarna končana v letu 1978, bo imela dva plavža,

njena letna proizvodna zmogljivost pa bo šest milij. ton surovega jekla. V okviru te železarne bodo tudi koksarna, obrat za sintranje, nekaj kisikovih konvertorjev, naprava za kontinuirno vlivanje, valjarna slabov, blumov ter vroče in hladne valjarne pločevine. Ko bo nova železarna končana, bodo v stari železarni Keihin proizvajali le različne vrste cevi in hladno valjano pločevino iz surovega jekla, ki ga bodo proizvedli v novi železarni Ogishima.

Železarna Mizushima, druga integralna železarna železarske družbe Kawasaki Steel, je pričela obratovati leta 1967. Ima štiri plavže in letno lahko proizvede 13 milij. ton surovega jekla. Zdaj, ko plavž št. 3 ne obratuje, je njena letna proizvodnja 8,5 milij. ton surovega jekla. Železarna ima dve jeklarni, v katerih obratuje šest kisikovih konvertorjev. Letno lahko proizvedejo dva milij. ton končnih izdelkov in 5,2 milij. ton polproizvodov. V železarni obratuje pet naprav za kontinuirno vlivanje. Imajo tudi valjarno topla valjane pločevine in hladno valjarno.

Železarska družba Sumitomo ima tri integralne železarne. Železarna Kashima je locirana 80 km severno od Tokya. Ko so lansko leto pričeli z redno proizvodnjo v plavžu št. 3, je letna proizvodna zmogljivost železarne narasla na 11,5 milij. ton surovega jekla. Plavž št. 3 lahko dnevno proizvede 11.000 ton grodja. Proizvodnjo v tej železarni usmerjajo s procesnimi elektronskimi računalniki, z računalniki pa kontrolirajo tudi kvaliteto proizvodov. V železarni so trije plavži, jeklarna s tremi 250-tonskimi kisikovimi konvertorji, dve napravi za kontinuirno vlivanje, hladna in topla valjarna, valjarna debele pločevine in valjarna za različne vrste cevi.

Kljub vsem načrtom pa japonska železarska industrija do leta 1980 ne bi bistveno povečala svoje proizvodnje. Še naprej pa bodo svoje železarne modernizirali in nadomestili zastarele obrate z novimi, v katerih bodo uporabljali najmodernejšo železarsko tehnologijo.

Z NOVIMI DOSEŽKI NAŠE DOMAČE INDUSTRIJE SE BODO ENOTE CIVILNE ZAŠČITE ŠE BOLJ OKREPILE

NA TRADICIONALNEM SEJMU OPREME IN SREDSTEV CIVILNE ZAŠČITE, OD 31. MAJA DO 5. JUNIJA LETOS V KRANJU, SO SE NAŠA PODJETJA PREDSTAVILA Z NOVIMI SODOBNIMI SREDSTVI ZA ZAŠČITO LJUDI IN MATERIALNIH DOBRIN V PRIMERU VOJNE ALI DRUGE ELEMENTARNE KATASTROFE.

NA 2000 KVADRATNIH METRIH PETDESET DOMAČIH PROIZVADJALCEV IN ŠEST INOZEMSKIH

Predstavljamo vam nekaj proizvodov iz njihovih izdelkov, ki so po funkcionalnosti in uporabnosti prilagojeni potrebam splošnega ljudskega odpora in štabom civilne zaštite.

Novosti ISKRE iz KRANJA vsa-kič prijetno presenetijo. Njihova razvojna služba načrtuje izjemno perspektivno. ISKRIN sistem radio zvez v goratoplaninskih in redko naseljenih predelih je popolnoma zadovoljil zahtevam funkcionalnosti, možnostim povezovanja redko naseljenih in oddaljenih območij z gospodarskimi in družbeno-upravnimi centri. Komercialno ime tega sistema je RT 10 - L 2 T. Služi predvsem za povezavo na občinskem nivoju, kar je izredno pomembno v primeru evakuacije prebivalstva, saj se centralno upravlja. Sam sistem radio mreže je zvezdnatega tipa, deluje enostavno in je sestavljen iz centralne ter devetindezdesetih končnih radijskih postaj. Centralno radijsko postajo sestavljajo:

- primopredajnik RT 10-12 C,
- komandne naprave K-10,
- pribor za delovanje in
- izvor za napajanje naprav.

Primopredajnik v prvi fazi postavlja radio zveze med sedežem občine in krajevnimi skupnostmi ter nekaterimi gospodarskimi organizacijami. Odposlane signale spreminja v visokofrekvenčno energijo v anteni na enem od 12 delovnih signalov. Prehod s sprejema na oddajo opravimo enostavno z gumbom na mikrofoni ali mikrotелефonski kombinaciji, oziroma z delovanjem avtomatike VOX. Komandna naprava omogoča pošiljanje kodiranega poziva posamezni končni postaji. Omenjeni sistem radio mreže je prestat vse teste, naprave so pokazale zanesljivo delovanje v tehničnem kot uporabnem smislu.

Podjetje RUDI ČAJEVEC iz Banja Luke je predstavilo nov dosežek v svojem SISTEMU ALARMIRANJA IN OBVEŠČANJA na osnovi tele-video tehnike.

Med opremo, ki je namenjena obveščanju, spadajo tudi najnovejši modeli prenosnih radijskih sprejemnikov in oddajnikov - MINI FONOVO ISKRE iz Kranja. Njen model MINIFON UKP - 5, na primer, spada med najmanjše radijske sprejemnike in oddajnike na svetu, saj tehta skupaj z materijo slab kilogram. Z njim vzdržujemo zvezo na daljavo do 6 km - torej izjemno dragocen pripomoček pri poveljevanju ob gašenju požarov, pri akcijah služb civilne zaštite in podobno. Morda le še pripomba, da s tem ISKRINIM pritlikavcem na odprtem prostoru lahko postavimo zvezo tudi na razdalji do 50 km.

Zanimiva za nas, Jugoslovane, je primerjava proizvodnega programa švicarske elektronske industrije ZODIAC FUNKSPRECHGERATE iz Basla. Torej, če je teža ISKRINEGA pritlikavca MINIFON UKP - 5 0,93 kg, je pri tej renomirani švicarski firmi njihov najlažji primopredajnik težak 1,05 kg. Vsekakor velja ISKRINEMU razvojnemu oddelku vse priznanje.

Firma ZODIAC iz Basla predstavlja zadnji dosežek z aparaturjo za simultano brezžično prevajanje. Nujnost prevajanja je imperativ našega časa. Uspešnost konferenc, dogovarjanja in predavanja bo dosežena le tedaj, če imamo osnovni pogoj - govor v razumljivem jeziku. Aparatura za simultano prevajanje omogoča uporabniku s pritiskom na taster izbiro kanala enega od šestih mogočih jezikov. Ta firma izdeluje tudi megafone iz posebne plastike, ki je odporna proti udarcem. Sam megafon je namenjen za trde razmere. Napajanje je izvedeno z osnovnimi baterijami po 1,5 volta. Slišnost megafona znaša na razdalji 100 m 75 decibelov. Slišnost na razdalji 1000 m na morju je 30 decibelov, medtem ko je slišnost na isti razdalji na kopnem 55 decibelov. Njegova teža z vložnimi baterijami znaša 1,8 kg. Nanj je mogoče priključiti eksterni mikrofoni. Poleg tega ima še vgrajeno sireno za dajanje zvočnih signalov in alarma. Ima vgrajeno integrirano vezje in je zelo enostaven za vzdrževanje. Megafon deluje neprekinjeno 20 ur.

Na sejmu smo videli tudi najnovejšo opremo, namenjeno za zaščito prebivalstva pred vojnim delova-

njem. Naj omenimo samo nekatere. Zagrebško podjetje JUVENT nudi celoten inženiring opreme za zaklonišča. V preteklih vojnah so zaklonišča vsekakor odigrala pomembno vlogo pri zaščiti prebivalstva pred zračnimi napadi. Gradnja zaklonišč je po novem zveznem zakonu obvezna pri gradnji novih stavb. Tem zahtevam je kolektiv združenega dela JUVENT podredil svoje možnosti. Tako proizvajajo opremo zaklonišč za jedrsko-kemično in biološko zaščito. Istočasno opravljajo tudi vsa montažna dela. Velike izkušnje so pridobili pri izdelavi filtrirno-ventilacijskih sistemov za kolektivno zaščito prebivalcev. Njihova ponudba je zelo bogata; od ventila za hitro odpiranje in zapiranje zaklonišč, predfiltrov in filtrov, hermetičnih sklopov, cevni elementov za dotok zraka, protitudarnih ventilov, protitudarnih hermetičnih vrat, hermetičnih prekatov, suhih WC, hermetičnih posod za odpadke, plastičnih rezervoarjev za pitno vodo do kompletov za samoreševanje. Poseben JUVENTOV dosežek je ventil za nadpritisek, ki ga vgrajujemo v zaklonišča (na odprtine) in varuje pred pritiskom udarnega vala jedrske eksplozije. Skratka, JUVENT se je predstavil tudi s celotnim inženiringom sistemov za prezračevanje zaklonišč, prečiščevanje zraka in tesnenje odprtih v zakloniščih. Zadnji njihov uspešen proizvod pa je aerosolni elektrofilter, ki se odlikuje po tem, da zadržuje pri filtriranju zraka kar 99 odstotkov aerosola. Ta filter je izjemno vzdržljiv in trajen. Vzdrževanje omenjenega filtra je enostavno - filterne plošče enostavno operemo in so ponovno uporabne. Namenjen je predvsem za javna zaklonišča, poganja ga 17 W motor - alternator. JUVENT iz Zagreba in REMONTNI ZAVOD HADŽIĆ iz Kruševca sta edina proizvajalca te opreme v Jugoslaviji.

Kloratorije, in to res uspešne, predstavlja podjetje METALAC iz Beograda.

Protipožarna vrata razstavlja KONSTRUKTOR iz Maribora. Izredno so masivna in dajo slutiti trajnost in uspešnost v izvedbi in funkcionalnosti.

Rezervoarje iz gumiranega platna za vodo in tekoča goriva predstavlja MILIVOJE ZAKIĆ iz Kruševca. Njihova kapaciteta se giblje od 1500 do 4500 litrov. Izdelujejo pa tudi hrbtne rezervoarje za 20 do 30 litrov, prav tako iz gumiranega platna.

Univerzalna dvigala za različne namene civilne zaštite in teritorialnih enot ponuja METALSKI ZAVOD - TITO iz Štipa. Odlikujejo se po visoki kvaliteti in z naslednjimi fazami dela: hod nazaj in dviganje, nazaj in spuščanje ter izključitvi.

CROATIA iz Zagreba nudi širok izbor svetilk, baterij za uporabo v izjemnih pogojih. Svetila so iz kvalitetnega sintetičnega materiala, odpornega proti koroziji. Izdelana so v prenosnih avtomatskih izvedbah ter

USPEH VOZNIKOV VILIČARJEV NA ZVEZNEM TEKMOVANJU

Zveza strojnih in elektro inženirjev in tehnikov Jugoslavije, s podružnico v Mariboru, je tudi letos organizirala tekmovanje voznikov viličarjev iz vse Jugoslavije. Tekmovanje je bilo 3. in 4. junija, in sicer že deseto po vrsti.

Tekmovanje voznikov viličarjev je postalo že tradicionalna vsakoletna manifestacija, kjer se srečujejo in spoznavajo med seboj upravljalci najmasovnejšega delovnega stroja. S takim tekmovanjem pridelatelj skuša spodbuditi voznike k pravilnemu in ekonomičnemu uporabljanju so-razmerno drage naprave in voznikom viličarjev dati veljavo, ki jim upravičeno pripada.

Tudi letos je Železarna dobila vabilo na tekmovanje. Kot že nekaj let nazaj jo je tudi tokrat zastopala ekipa iz TOŽD Hladna valjarna Jesenice. Ekipo so sestavljali naslednji vozniki: Andrej KRŽE, Alojz KILER in Filip RAVNIK. Škoda je le, da se zaradi zadržanosti ni udeležil tekmovanja še Stefan NEDELJKO, ki je bil lansko leto med najboljšimi. Tekmovanje se je odvijalo v bližini mariborskega sejmišča in je obsegalo najprej spretnostno vožnjo z ena in pol do dvetonjskim dieslom viličarjem in nato spretnostno vožnjo z ena in pol tonskim elektro viličarjem standardne izvedbe.

Prirediteljem se je na startu prijavilo 67 tekmovalcev iz vse Jugoslavije. Potrebno je bilo izvesti pred-

opremljena z vgrajenim polnilcem in hermetičnimi nikelj-kadmijevimi akumulatorji. Vsekakor predstavljajo novost na našem tržišču.

SUTJESKA iz Beograda, tovarna medicinskih aparatov, proizvaja in nudi za potrebe sanitetne službe JLA in potrebe SLO vrsto agregatov ki služijo tako v miru kot v vojni. Sterilizacijski avtoklav, destilacijski aparat, poljska operacijska miza, prenosni aparat za dajanje kisika in anestezijski aparat - to je le nekaj primerov uspešnega tridesetletnega dela tovarne Sutjeska.

PASTOR iz Zagreba in GASILSKA OPREMA iz Ljubljane zadovoljita še tako zahtevnega obiskovalca. Od gasilskih zaščitnih mask, dihalnih aparatov, aluminiziranih zaščitnih oblek proti visokim temperaturam, gasilskih avtomobilov domače in licenčne proizvodnje, akustičnih detektorjev za odkrivanje zasutih oseb do alarmnih naprav, vse to in še je videti v njihovem paviljonu. Kar pa je najvažnejše - vse je narejeno doma.

ELAN - tovarna športnega orodja, je prav tako preusmerila proizvodni program za potrebe civilne zaštite in gasilstva. Tako izdelujejo in razstavljajo izjemno kvalitetno ponjavo za reševanje (skakanje) ljudi iz ogroženih stavb. Izdelana je iz močne jadravine, spodaj je ojačana s križno prepletenimi oprti, ob robu pa je vdelana močna vrh. Vse priznanje zasluži Elanovo spuščališče, ki je namenjeno za reševanje (spuščanje) ljudi iz ogroženih stavb. Tudi to je izdelano iz močne jadravine v skupni dolžini 30 metrov. V Elanovem proizvodnem programu so tudi visoko kvalitetne gasilske lestve. Kar potrebuje gasilec pri reševanju človeških življenj in imovine - vse to izdeluje ELAN.

TOSAMA iz Domžal je obogatila domači trg z Virfix sanitetno elastično mrežo cevaste oblike. To je nepogrešljiv izdelek v zdravstvu, še bolj bo pa prišel prav v surovih vojnih razmerah. Z Virfix mrežo ranjenca lahko obvežemo na slehernem delu telesa. Rana nemoteno diha in gibanje ni zmanjšano. Mikroporozni obliži iz Domžal je preiskušeno sredstvo za neposredno pokrivanje ran, za pričvrstitev obvez in cevčic.

TOSAMIN aluplast je plast staničevine z metalizirano površino. Uporablja se za pokrivanje ran, predvsem opeklin. Je steriliziran, perforiran in se ne zlepi z rano, zato je priporočljiv za pokrivanje velikih površinskih ran. Za pokrivanje večjih ran proizvajajo komprese velikosti 35x45 cm, 40x60 cm in 60x80 cm.

Inštitut JOŽEF STEFAN iz Ljubljane je razstavil dva detektorja radioaktivnega sevanja. Prvi je gama monitor S G M 29, uporablja se za merjenje gama sevanja in ugotavljanje prisotnosti beta žarkov. Izdelan je v obliki pištole, v ročaju so nameščene baterije ali akumulatorji. Upravljanje je enostavno. Drugi je termoluminiscentni dozimeter TLD - 08. Uporablja se v vojni in izrednih primerih. Preciznost na najvišji ravni - saj prenese primerjavo z vrhunskimi inozemskimi proizvodi te vrste.

Najnovejše aparate za globoko potapljanje pod vodo razstavlja domača tovarna SLAVONSKI PARTIZAN iz Slavonskega Broda. Aparati in oprema so v celoti domače izdelave. Omogočajo potapljanje do globine 60 metrov, kar je blizu meje zmogljivosti tovrstnih aparatov v svetu. Služijo predvsem za reševalne

Na nedavnem majskem srečanju mladih železarjev so se mladi iz delovnih organizacij SOZD SZ pomerili v različnih športnih disciplinah. Naš posnetek prikazuje naše sodelavce pri vlečenju vrvi. - Jože Žerdin

akcije. V vojni se jih poslužujejo ljudje žabe za sabotažne akcije pod vodno gladino. SLAVONSKI PARTIZAN proizvaja tudi komplete za reševanje iz potopljenega tanka. Ta komplet pod imenom SAVA M 74 je prejel laskava priznanja doma in na tujem.

Tekstilni kombinat LJUBIŠA MIOĐRAGOVIĆ iz Prijepolja je predstavil vrsto izpopolnjenih šotorov za uporabo v miru in v vojni. Njihov asortiment je izjemno pisan. Zajema skladiščne, štabne, komandne, dekontaminacijske, sanitetske in medicinske šotore. Seveda pri tem niso pozabili na potrošnike v miru, saj izdelujejo tudi serijo visokokvalitetnih taborniških šotorov. Njihov paviljon na prostem je prava platnena vas.

Švedska firma AB PARTNER razstavlja dva modela visokokvalitetnih motornih žag P 85 in P 100. Njihova uporaba je univerzalna tako v miru kot v vojni. Rokovanje je enostavno, kar jima daje veliko prednost.

Norveška firma LAERDAL iz Stavangerja razstavlja trenutno najbolj uspešni evropski model ženske lutke ANNE in moške lutke ANDY. Ti dve lutki dajeta videz živih ljudi, še več, saj sta znotraj opremljeni z vsem potrebnim človeškim ustrojem. Služita za pouk in vajo pri animaciji (oživljanju) srčnih in pulsnih reakcij. Glava obeh lutk je naravno gibljiva, koža daje videz naravne, dihalne poti prav tako. Lutka je opremljena z grafičnim zapisom, korekcijskimi signali, metronomom, signalno tastaturo ter interpretacijsko registracijo s karticami.

LAERDALOV program zajema še izdelavo anatomskih lutk, lutko-otrok, komplet ran v naravnih barvah, lutke-dojenčki, prenosni aspiratorji, maske za oživljanje odraslih - otrok in dojenčkov, do najnovejših kompletov za nudenje prve pomoči.

LAERDALOV demonstrator nam je prikazal simuliranje z lutko. Otipljivi puls vratne žile simuliramo s pomočjo črpalke roza barve. Dihalne poti lutke se odpro takrat, ko se njena glava nagne nazaj. Takrat ji lahko vdihamo zrak skozi nos ali usta. Ob tem opazimo dvig prsnega

koša lutke. Tudi lutkina usta lahko odpremo zaradi čiščenja njenega grla. Lutkine noge, roke in vrat so gibljivi. Obracanje lutke prihaja v poštev takrat, ko gre za primer povračanja tujkov iz grla in v primeru kontrole želodca. Instrument, ki se nahaja v lutki, registrira vse pomembne podatke na traku. Ti posnetki nudijo celovit in stalen proces poškodb ter posegov, ki jih opravljamo na sami lutki. Ob tem trak registrira volumen pljuč, bitje pulsa, srčno kompresijo, položaj rok v času kompresije. Tako grafikon jamči postopno interpretacijo.

LAERDALOVE lutke omogočajo izjemno hitro obvladovanje tečajnikom prve pomoči, študentom medicine in ostalemu zdravstvenemu osebju, da se privadijo postopkom reanimacije (oživljanja).

LAERDALOVI modeli pričarajo delo, kot bi imeli opravka z živimi ljudmi.

Zatemnjevanje oken v primeru vojne verjetno ljudem ne bo delalo preglavic. Razstavljeni materiali omogočajo hitro zatemnjevanje oken na zelo enostaven način. Pri tem gre za folije, izdelane iz plastike, ki ne propušta svetlobnih žarkov, zadržuje pa tudi infrardeče žarke. Folije so opremljene z obrobni samolepljivimi trakovi. Pri uporabi enostavno snamemo zaščitni papir s traku in folijo nalepimo na okenski okvir. Folije so trpežne (po petih letih se predvidoma obnovi samo lepljiva snov) in jih hranimo v vrečkah, katere s folijo vred ne zavzemajo veliko prostora. Videli smo tudi zatemnitvene senčnike za avtomobilske luči. Tudi ti senčniki so na principu samolepljenja.

To pa še ni vse, kar je bilo novega na področju opreme in sredstev za civilno zaščito, kajti vsak razstavljalec je prišel v Kranj vsaj z izboljšanimi, sicer že znanimi sredstvi. To pa pomeni, da bodo vrste in enote civilne zaštite, te zelo pomembne organizacije v okviru priprav za splošno ljudsko obrambo, v prihodnje še bolj opremljene. Prav tako pa tudi usposobljene za svoje pomembno in odgovorno delo.

Slavko Tarman

SINDIKALNI IZLET DELOVNE SKUPNOSTI ZA KADROVSKE IN SPOŠNE ZADEVE TER INFORMIRANJE

Delovna skupnost za kadrovske in splošne zadeve ter informiranje je bila 28. in 29. maja na svojem prvem skupnem sindikalnem izletu.

Izbrali smo si morje - in sicer otok Sv. Nikola pri Poreču, na poti pa smo si ogledali še novega hotelskega velikan Bernardin v Portorožu.

Hotel s hišicami na otoku nas je dočkal pripravljen, kot se za otvoritev sezone spodobi, vreme nam je bilo dokaj naklonjeno, zato niso bili redki, ki so »na svoji koži« občutili, kako slano je letos morje, predvsem pa nam nikdar ni manjkalo dobre volje, kar je za takle »spoznavni« izlet še posebno pomembno.

Na poti proti Jesenicam smo se ustavili še v Istarskih toplicah, kjer smo morskovo pot primerjali s tisto iz radioaktivnih vrelcev, večerja pa nas je čakala na Vrhniki. Kljub počasni »Lindi« v rokah previdnega šoferja Petra koroške turistične agencije in krstu vodiča Janeza (ki ga je dobro opravil) smo bili z izletom nadvse zadovoljni. Podobnih izletov si samo še želimo in priporočamo ostalim sodelavcem, ki tokrat niso mogli z nami, da prihodnjič izleta ne kaže zamuditi.

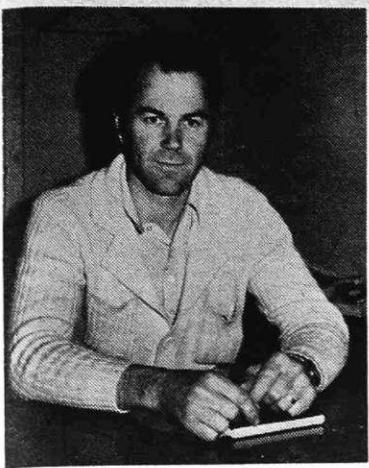
Udeleženci izleta

Sodelavci delovne skupine za kadrovske in splošne zadeve ter informiranje na izletu

PRVI, TODA ZANESLJIVI KORAKI

(Nadaljevanje s 1. strani)

trjeno pa je tudi zaupanje Kovinoservisu, čeprav ne trdimo, da bi tudi druge ne uspeli s tem programom.

To sodelovanje med Železarno in Kovinoservisom je tako močno, da nas veže v nerazdružljivo celoto; tesno pa smo povezani tudi zaradi surovin. Naši izdelki so v glavnem vsi iz materialne baze Železarni.

Poleg tega naša proizvodnja obsega tudi ostale hladno oblikovane profile; razne konstrukcije iz hladno oblikovanih profilov, televizijske stolpe, daljnovodne stolpe, jambore, svetlobne stolpe in druge konstrukcije po posebnih naročilih.

Pravega statusa temeljne organizacije Kovinoservis še nima, ker nimamo še izdelanega sodelovanja, delitve dela, poenotenega z ostalimi temeljnimi organizacijami. Nabava materiala gre po trgovskih cenah in ne po lastnih cenah Železarni. Računamo, da bomo do konca leta 1977 te odnose uredili. Izredno dobro pa je bilo sodelovanje pri razvoju in osvajanju trga. Veliko pričakujemo od urejanja skupnih zadev. Tako majhna temeljna organizacija, kot smo, ne moremo imeti takih skupnih služb kot Železarna. Nimamo gasilske, varnostne, kadrovske službe, z vsem tem se ukvarja nekaj posameznikov. Kljub temu, da nam tako sodelovanje pomeni večjo socialno varnost, ne pričakujemo, da bomo živel boljše že samo zaradi združitve. Živeli bomo od tistega, kar bomo ustvarili. Osnova za mene je delitev po delu.

Potrebovali pa bomo pomoč drugih temeljnih organizacij v Železarni za namensko združevanje sredstev. Graditi bo treba popolnoma nove prostore za Kovinoservis zaradi širjenja železniške postaje, ki je širšega družbenega pomena. Naša želja je, da postavimo nove prostore na Blejski Dobravi, v okviru možnosti. Tam vidimo zadostne prostorske možnosti za širjenje temeljne organizacije. Ko bi bili kje drugje prostorsko omejeni, bi bilo širjenje temeljne organizacije onemogočeno. Če pogledamo uspehe, ki jih v zadnjem času dosegamo, bi s tem naredili temeljni organizaciji krivico. Tudi trg, ki ga osvajamo, je tako velik, da takšen razvoj omogoča.

Z našo glavno proizvodnjo, s tunelskimi opazi, smo že prodrli izven slovenskega območja, v začetku drugega tedna bomo podpisali pogodbo z Osijskom. S kvaliteto — od stopnje izdelave do ugodnosti, ki jih na tržišču dajemo — si bomo trg še razširili. To niso neuresničljive želje, načrte si postavljamo v okviru možnosti, ki jih imamo.

Zaposlenih nas je okoli 80, čeprav bi nas moralo po planu biti 90. To še posebej potrjuje naš uspeh v prvih mesecih tega leta, ker smo z 91% opravljenih ur dosegli čez 20% preko plana.

To pa je prav tako potrditev, da je Železarna usmerila predelavo svojih izdelkov v pravo smer.

Problem je le, da naši proizvodni prostori ne ustrezajo več. Lani smo hoteli proizvodno halo podaljšati za 12 metrov in izdelati novo barvarno, garderobe in sanitarije, pisarniške prostore, vendar je bila jeseni razširitev železniške postaje plansko določena in tako bomo morali do konca 1978. leta počakati. Zato smo vse te investicije ukinili. Izdelali smo najnujnejše garderobe, higienske prostore, prej smo imeli neustrezne omarice po delavnicah. Lani smo nabavili nove škarje, v tem mesecu pričakujemo novo stiskalnico za proizvodnjo kovinskih opažev, še kakšne dve delovni mizi, da bomo omogočili planirano višino proizvodov. Kredit smo dobili od Železarni, tudi od banke, tega smo morali preimenovati zaradi neizvedene investicije v halo za nabavo stiskalnice.

Sodelavci so mladi, življajo se v delu, dojemajo pomen zakona o združenem delu, odločanje o dohodku. Prav zaradi tega se povečuje produktivnost. Spreminjali smo norme od skupinskih na individualne, samoupravni sporazum o delitvi osebnih dohodkov, tako da smo res plačani po vloženem delu in to se zelo zelo počna v proizvodnji. V januarju je bilo narejenih 254 kv. me-

trov, v marcu že čez 800 kv. m. — Še imamo težave, ker nimamo vodja proizvodnje. Mesto je razpisano in v kratkem bo o njem odločil odbor za gospodarstvo. Tako bo zažvela priprava dela in produktivnost se bo še dvignila. Tako si upam trditi, da bomo do konca leta najmanj v taki meri uspešni, kot smo zdaj, v prvem polletju.

Naročil je zaenkrat dovolj. Imamo pa tako proizvodnjo, da jo lahko prilagajamo naročilom. V glavnem pa se usmerjamo v izdelavo kovinskih opažev. Sprva smo imeli težave; na tem področju je pet izvajalcev na jugoslovanskem tržišču, ki delamo drug drugemu konkurenco, kar je prav — zaradi kvalitete. Dogajalo se je, da so nekateri proizvajalci šli s cenami v tako skrajnost, da niti osnovnih materialnih izdatkov niso pokrivali. Mi nastopamo s kvaliteto, s solidnostjo, tako da poslovnim partnerjem dajemo garancijo, da se bodo dobro odločili, če se bodo odločili za nas. Velik interes je za to pokazala Železarna, s strani OPTIO je bila redno opravljena kontrola kvalitete. S kvaliteto pa osvajamo tudi tržišče, tudi ostali proizvajalci nas že priznavajo za enakovredne. V razvoju, v načrtovanju pa nam priznavajo že prednost.

V pripravi pa je samoupravni sporazum o združevanju proizvajalcev kovinskih opažev, njegov cilj pa so osvajanje tržišča, razvoj in medsebojna delitev dela in trga. Potrebe za izvoz so velike, nobeden od nas pa sam nastopiti ne more, ker je premajhen.

Aktivnost delavskega sveta je taka, kot sem si jo želel kot vodja temeljne organizacije. Zelo prizadeven je predsednik delavskega sveta. Odbor za gospodarstvo dobro dela, samoupravna delavska kontrola pa še ni zažvela. Statut imamo, nekatere interne akte pa imamo še stare, pripravljamo seveda enotne za celo Železarno. To so težave prehodnega obdobja. Težava je, ker še ni disciplinske komisije. S tem ima prav odbor za delovna razmerja težave, ker disciplinskih prekrškov ne moremo reševati.

Mladinci so aktivni, osnovna organizacija zveze komunistov tudi, dosegli smo enotnost, dogovarjamo se v zdravem duhu. Čutim pa pomanjkanje aktivnosti sindikata. Sindikat pri vseh nalogah, ki jih ima, dela ne zmore. Nimamo niti kadrovske službe niti centra za proučevanje samoupravljanja in informiranja, tako da je največ dela na plečih predsednika osnovne organizacije sindikata. Ostali pa smo tako preobremenjeni, da bi lahko pomagali. S strani Železarni sicer dobivamo pomoč, vendar, kot sem že omenil, smo proti Železarni še vedno v dvojni vlogi, tudi osnovna organizacija sindikata. Samoiniciativnosti z njihove strani pa tudi ni. Tako da to vrzel poskušamo nadomestiti z aktivnostjo delavskega sveta. Zelo pa je osnovna organizacija sindikata aktivna na kulturnem, športnem in rekreacijskem področju.

Kot obliko sestajanja smo uveljavili zbor delavcev, ker smo tako majhni. Prisotnih je od 50 do 60 delavcev. Tako je manj izgubljenega časa; smo tudi obremenjeni, tako da

bi težko večkrat razlagali. Sestajamo se izven delovnega časa, tudi delavski svet. Interes posameznika je zato tako velik, ker ve, da sodeloča, da je njegov predlog upoštevan, če je dober. To je prednost majhnega kolektiva, ker je lahko prej enoten kot velika temeljna organizacija.

Ce pa pride do problemov, ki zadevajo samo eno skupino ali delavnico, se sestajajo v manjšem številu le prizadeti. Vse predloge, samoupravne akte, ki so pomembni za celo Železarno, skrbno proučimo, razpravljamo, imeli smo pripombe na samoupravni sporazum o združitvi.

Ustno informiranje je dobro. Tako smo povezani, da je vsak pogovor izmenjava informacij. Premalo pa smo obveščeni o dogajanju v Železarni, ker dobivamo samo 20 izvodov Železarja. Morali bi ga dobivati vsi v temeljni organizaciji. Osebo ga raje prebiram od kateregakoli drugega časopisa, ker prinaša toliko raznovrstnih zanimivosti in obvestil. Za zdaj si Železarja med sabo sponajmo. O Kovinoservisu ne pišete veliko. Mladina poroča o svojem delu samoiniciativno, pred kratkim smo posredovali poročilo za prvo tromešecje. Mislim, da nasuredništvo Železarja malo zanemarija.

Informacije s centra za proučevanje samoupravljanja in informiranje redno prihajajo, tako da smo obveščeni o delu samoupravnih organov. Mislim, da je obveščenost toliko boljša, ker smo dosegli sodelovanje na taki ravni, da delamo na zdravi, prijateljski osnovi, v pravilnem delovnem odnosu. Verjetno je to vpliv mladostne strukture zaposlenih.

JANEZ MORI (TOZD MONTER DRAVOGRAD)

Proizvodnja v naši temeljni organizaciji teče še po starem, medtem ko delo samoupravnih organov in

nasploh samoupravljanje teče že po novi organiziranosti, v skladu z na novo sprejetimi samoupravnimi akti, to je, s sporazumom o združevanju dela v temeljni organizaciji in s statutom temeljne organizacije.

Moram reči, da je bilo sodelovanje z ostalimi temeljnimi organizacijami, s katerimi neposredno sodelujemo, že pred formalno odločitvijo naše delovne organizacije za pripojitev k železarni Jesenice zelo dobro. Že pri samih pripravah na združitve smo dajali največ poudarka vsebini

in smo po tem načelu začeli tudi konkretno delati. Tako že nekaj let nimamo nobenih težav pri oskrbi naše proizvodnje s tistimi materiali, ki jih izdelujejo druge temeljne organizacije v okviru železarne Jesenice (TOZD Profilarna, Valjarna žice in profilov in Žičarna). To daje naši povezavi posebno težo, ki jo kolektiv naše temeljne organizacije zna ceniti.

Tako kot v vseh temeljnih organizacijah smo tudi pri nas izvolili samoupravne organe v skupno usklajenih rokih. Ker je naša temeljna organizacija delovala kot samostojna delovna organizacija (pravno formalno kot taka deluje še sedaj), za našo temeljno organizacijo to ne pomeni ničesar novega in pomeni le določeno prilagajanje novim razmeram.

Do sedaj smo obveščali vse delavce z objavo, informacijami in sklepi preko oglasnih desk in ustno na sestankih samoupravnih delovnih skupin, na zborih delavcev in na sestankih samoupravnih organov. Za vse seje samoupravnih organov je predhodno pripravljeno gradivo v pisni obliki za vse glavne točke dnevnega reda. Na sestankih delovnih skupin in ostalih bolj množičnih sestankih poleg pisne informacije dajemo še ustno razlago in tolmačenje. Opažamo, da zelo malo delavcev uporablja pisne informacije in če jih, samo tisti del, ki jih neposredno zadeva. Verjetno bomo morali še v bodoče uporabljati obe obliki obveščanja, s poudarkom na ustni razlagi pisnega gradiva.

ŽELEZARJI O ŽELEZARJU

(Nadaljevanje s 1. strani)

storiti, da bi bil Železar še boljši informator o dogajanju v Železarni in tudi v naši ožji družbeni skupnosti.

KAJ MENIJO DELEGATI

Domnevali smo, da je Železar delegatom v samoupravnih organih, družbenopolitičnih in samoupravnih interesnih skupnostih pomemben vir informacij pri njihovem delu, zato smo od njihovih ocen še posebej veliko pričakovali. Na osnovi rezultatov smo sklenili, da med delegati in nedelegati sploh ni pomembnejše različnih stališč: vsi ugotavljajo, da bi morali Železarja bolj prebrati, da s svojimi prispevki redko sodelujejo v njem, da preberejo le tisto, kar jih zanima (ena tretjina prebere vse, kar jim Železar tedensko prinaša), in da vsebino glasila dobro poznajo, čeprav so delegati izrazili boljše poznavanje kot drugi delavci.

Iz teh enotnih menj izstopa le rezultat, da so delegatom najpomembnejši vir informacij o dogajanjih v Železarni sestanki samoupravnih delovnih skupin, samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij, nedelegatom pa Železar, kar je za prvo skupino vsekar posledica večje družbene in politične aktivnosti in s tem tudi večjih možnosti priti do informacij. V celoti pa anketiranci ocenjujejo, da je v te namene Železar zelo pomemben in koristen informator (bolje ga ocenjujejo delavci iz drugih republik kot domačini).

KOLIKO BEREMO ŽELEZARJA

— preberem vse — 17,6% odgovorov
— preberem tisto, kar me zanima — 74,3% odgovorov
— preberem le najnujnejše — 8% odgovorov

Zanimiva je ugotovitev, da so do glasila najbolj kritični tisti, ki ga najmanj berejo: članki se jim zdijo zapleteni in nerazumljivi ter preveč strokovni, medtem ko so redni bralci zadovoljni z obsegom, strokovnostjo in jezikovno platjo Železarja. Podatkov o vzrokih majhnega zanimanja prve skupine za glasilo žal nimamo, zato lahko sklepamo dveje: — včasih so ga skrbneje spremljali, vendar so zaradi podane kritike Železarja prenehali brati; tako stališče je le opravičilo njihove pasivnosti in nima dejanske osnove. Da je Železar pisan nekoliko prezahtevno, potrjuje tudi podatek, da so prav bralci s srednjo izobrazbo ali višjo tisti, ki vsega preberejo.

Domnevali smo, da je glede na visok odstotek delavcev iz drugih republik tudi slabo poznavanje slovenskega jezika med vzroki manjšega zanimanja za glasilo, vendar med Slovenci in neslovenci nismo našli pomembnejših razlik.

KAKO SE INFORMIRAMO

Že v nekaj prejšnjih raziskavah smo ugotovili, da se delavci z višjo izobrazbo zatekajo po informacije bolj k pisnim virom, medtem ko osnovnošolska izobrazba (predvsem nepopolna) pomeni večje zanimanje za neposrednejše načine informiranja. Prav taki so tudi naši rezultati. Delavci z nižjo izobrazbo se z dogajanjem v Železarni seznanjajo:

Vse gradivo razmnožujemo s ciklostilom. Center za proučevanje samoupravljanja in informiranja v Železarni nam je v veliko pomoč pri tistih gradivih, ki so enotna za vse temeljne organizacije. Razumljivo pa je, da ne moremo zahtevati niti si ne znamo predstavljati, kako bi nam center konkretno pomagal (z informacijami, z gradivom) pri tistih stvareh, ki zadevajo samo našo temeljno organizacijo. Pomoč je veliko težja tudi zaradi velike razdalje med našo temeljno organizacijo in centrom.

Informacije, ki jih center posreduje preko Železarja, so zelo sprejemljive, seveda tiste, ki morajo biti dostopne vsem članom kolektiva. Pa tudi sicer v naši temeljni organizaciji z zanimanjem prebiramo Železarja, saj nam služi za primer, kako je treba delavce in občane vsestransko obveščati, tako o delu v delovni organizaciji kot o življenju v kraju samem.

Ob tem predlagam, da nas nekdo obišče s centra in uredništva Železarja, da si poglede ogleda delo in življenje v naši temeljni organizaciji ter na tej podlagi da kakršnokoli sugestijo o obveščanju.

Vsak koristen predlog bomo z veseljem sprejeli. Strinjamo se pa s tem, da se o naši temeljni organizaciji v Železarni pogostejše kaj več napiše.

Vključujemo se v veliko družino železarjev in nas to kar nekako bega. Strah nas je, kako nas bo ta veliki organizem sprejel. Poudariti pa moramo, da vsi doseďanjji stiki govore, da je ta strah odveč.

— prek samoupravnih delovnih skupin,

— prek samoupravnih organov,

— prek sestankov družbenopolitičnih organizacij,

— od prijateljev in znancev,

— drugi skupini anketirancev pa so primernejši zapisniki in Železar.

Razlike v načinu informiranja smo našli tudi pri narodnostni. Za delavce iz drugih republik so pomembni predvsem sestanki družbenopolitičnih organizacij ter prijatelji in znanci. Na ta vir seveda nimamo nobenega vpliva, morali pa bi posvetiti večjo pozornost drugim — sistematičnejšim — oblikam informiranja, ki bi bile za te delavce najbolj dostopne (npr., samoupravne delovne skupine).

DOPISOVANJE V ŽELEZARJA

Čeprav imamo podatke o delavcih — dopisnikih, smo anketiranim kljub temu postavili vprašanje, kako je z njihovim sodelovanjem pri glasilu. Od vseh osebnostnih značilnosti, ki so bile vključene v anketi, na ta pojav najbolj vpliva starost, oziroma delovna doba v Železarni (nekaj več sodelujejo dopisniki, starejši od 35 let), vendar tudi ti dve spremenljivki ne statistično pomembno.

KRITIČNOST ČLANKOV

Iz odgovorov smo sicer razbrali, da je večina člankov v Železarni razumljiva kljub njihovi strokovnosti, vendar je po mnenju anketirancev preveliko kritičnih in polemičnih prispevkov, ki bi objektivno, a tudi z negativne strani osvetlili določeno problematiko. Res pa je, da večjo kritičnost pomembno bolj zahtevajo delavci z visoko in višjo izobrazbo kot ostali.

VSEBINA GLASILA

Tako kot pri večini drugih vprašanj so se anketiranci tudi pri oceni vsebine v glavnem zatekli k srednji alternativni: vsebina glasila je dobra. Od povprečja odstopajo nad 35 let stari delavci, ki vsebino ocenjujejo celo kot zelo dobro in so zato tudi mnenja, da bi morali Železarja delavci bolj brati, medtem ko so mlajši bolj kritični in se verjetno vsebinska vsebina zasnova glasila ne sklada popolnoma z njihovimi interesnimi področji.

V sklop vprašanj o vsebini sodi tudi ocena strokovnosti člankov: skoraj 20% anketirancev meni, da so preveč strokovni in zato težko razumljivi (čeprav nekateri med njimi jezik ocenjujejo kot preprosto in lep), tretjina celotnega vzorca pa tudi o jezikovnem oblikovanju nima dobrega mnenja (članki so pisani preveč zapleteno in nerazumljivo). Domnevali smo, da je v ožadi takih odgovorov lahko tudi izobrazba tistih, ki so jih dajali. Medsebojne zveze so domnevno potrdile, saj je jezik zapleten in nerazumljiv predvsem delavcem z osnovno, šolo. Kljub ugodnim ocenam anketirancev s srednjo izobrazbo ali višjo teh ugotovitev ne smemo zanemariti.

Tudi s tehnično urejenostjo glasila kar tretjina anketirancev ni zadovoljna (ima premalo slik in nazorov prikazov) in med njimi je spet večina takih, ki so tudi do jezika v Železarni najbolj kritični.

VLOGA PSIHOLOŠKEGA TESTIRANJA PRI SPREJEMNEM POSTOPKU

Na letošnjem sestanku sekcije za medicino dela slovenskega zdravniškega društva in društva medicinskih sester Slovenije ob sodelovanju inštituta za medicino dela, prometa in športa, ki je bil 1. in 2. aprila na Jesenicah, je o naslovnem vprašanju govoril naš sodelavec, diplomirani psiholog Miloš SVETINA, katerega prispevek v celoti objavljamo.

V železarni Jesenice že dolgo časa velja, da sprejemni postopek novih delavcev ni samo gola formalnost, temveč se ta postopek odvija po načelih profesionalne orientacije in selekcije, pri čemer timsko sodeluje tako zdravnik, specialisti medicinske dela, kot socialni delavci, psihologi in kadroviki.

Z razvojem avtomatizacije je postalo delo resda fizično veliko lažje, po drugi strani pa terja od delavcev tudi mnogo večje psihične sposobnosti kot nekoč. Zato so v industrijsko razvitejših deželah že zelo zgodaj spoznali potrebo po psihološkem pristopu pri izbiranju kandidatov za različna delovna mesta. Najprej so psihološko preizkušali kandidate za odgovornejša delovna mesta, oziroma so uporabljali psihološke metode povsod tam, kjer so z izborom najsposobnejših kandidatov dvigali produktivnost dela, zmanjševali število nesreč pri delu ter s tem v zvezi preprečevali tudi materialno škodo. Zelo zanimiv je primer ravnanja CK KP Sovjetske zveze iz leta 1936, ki je sovjetskimi psihologom preprečeval uporabljanje inteligentne in druge teste, razen pri selekcioniranju kandidatov za vojne pilote. Očitno so se tudi vodstvu KP zdela letala le preveč dragocena, da bi jih na slepo zaupali komurkoli, ne da bi bili prej natančno seznanjeni s psihofizičnimi sposobnostmi bodočih letalcev.

V psihologiji je že dolgo znano, da so med posamezniki velike individualne razlike v psihičnih sposobnostih in da različna opravila zahtevajo različne sposobnosti, tako v kvantitetnem kot kvalitativnem smislu. Zato je pri številnih delovnih organizacijah že dolgo prisotna želja, da bi vsak posameznik opravljal tisto delo, za katerega je po svojih psihofizičnih sposobnostih tudi najbolj primeren. Pot do tega cilja se po načelih sodobne profesionalne orientacije in selekcije niti ne zdi, vsaj teoretično, tako težavna, vendar pa v praksi še marsikje ni zadovoljivo rešeno usklajevanje delavčevih sposobnosti z zahtevami delovnih mest. Psihološki pristop k tej problematiki je načeloma dokaj enostaven: najprej je potrebno izdelati podrobne analize delovnih mest, oziroma sistematizacijo delovnih mest, iz česar bodo tudi razvidne psihofizične zahteve, ki se pojavljajo na posameznih delovnih mestih. Ob vsakem prilivu novih delavcev v organizacijo združenega dela pa je potem vsakokrat potrebno še z zdravniškimi, fiziološkimi in psihološkimi pregledi ugotoviti psihofizične posebnosti kandidatov ter jih glede na ugotovljene sposobnosti napotiti na najustreznejše delovno mesto. Tako je dandanes že povsod prevladalo mnenje, da si ni več mogoče zamljati uspešnega kadrovanja brez uporabe psiholoških metod, med katere vsekakor sodi tudi psihološko testiranje. Primernost testiranja moramo podpreti tudi z dejstvom, da same šolske ocene ne korelirajo vedno s splošnimi in specifičnimi intelektualnimi sposobnostmi. Prav tako si brez testiranja ne moremo zamisliti uspešnega izbora kandidatov za najrazličnejše šole v okviru nadaljnega izobraževanja ob delu ali pa izbora kandidatov za prekvalifikacijo.

Za te rezultate zve le nekaj posameznikov, ki jih smejo uporabljati le v strogo določene namene: za razporejanje kadra na ustrezna delovna mesta ali v ustrezne šole. Nikakor pa se ne sme dogoditi, da bi nekdo poskušal kakšnemu posamezniku na osnovi testnih rezultatov, oziroma eventualno visokega IQ-ja pomagati do večjega družbenega ugleda, ali pa obratno, da bi nekemu zaradi slabših testnih rezultatov kratil družbeni ugled. To ni samo moralno nedopustno, temveč največkrat tudi ni zadosti strokovno utemeljeno.

Da je psihološko testiranje nujnost tudi v takih podjetjih, kot je železarna Jesenice, se hitro lahko prepričamo ob naslednjih podatkih. V naši delovni organizaciji so zelo raznolika delovna mesta in se zanje seveda zahtevajo tudi različne psihofizične sposobnosti. Tudi od kandidatov za najenostavnejša, groba fizična dela se zahteva določen nivo umskih sposobnosti, ne toliko zaradi zahtevnosti samega dela, kakor predvsem zaradi specifične sredine, v kateri se pri nas delavci

giblje. Pri nas namreč preži na delavce vrsta potencialnih možnosti za najrazličnejše nesreče, ki bi se jim nekdo, ki je podpoprečno inteligenten, mnogo težje izognil ter jih tudi mnogo težje predvideval in tudi težje reševal že nastale kočljive situacije, kot nekdo, ki je povprečno ali celo nadpovprečno inteligenten. Delo v železarni zahteva precejšnjo sposobnost prilagajanja v vseh pogledih: tako na samo delo, potem na fizično in socialno sredino, na sodelavce itd. Ravno v sposobnosti prilagajanja novim situacijam pa se med drugim manifestira inteligentnost ravnanje posameznika. Podpoprečnih oseb ne kaže sprejemati tudi zaradi možnosti najrazličnejših zlorab s strani ostalih sodelavcev, ki nad intelektualno inferiornost osebnostjo kaj radi pokažejo svojo kvazisuperiornost in se včasih odkrito norčujejo iz tako prizadetih sodelavcev. To seveda kali disciplino celotnega obrata, zato je umestno, da se že ob sprejemu ukrepa preventivno.

Neinteligentne osebe se tudi težje priučijo na novih delovnih mestih. Pri današnji vedno večji stopnji avtomatizacije, kjer delovni učinek ni več odvisen samo od grobe fizične moči, čestokrat dosegajo tudi slabše delovne uspehe. Po drugi strani s pomočjo psihološkega testiranja preprečujemo, da bi inteligentnejše osebe opravljale monotona, nezanimiva in nezahtevna dela, pri katerih jim ne bi bilo potrebno uporabljati vsega svojega intelektualnega potenciala. Pri takih osebah bi se namreč lahko predčasno pojavili utrujenost in dekoncentracija, s tem pa tudi razne napake pri delu.

Težave, na katere psiholog najpogosteje naleti pri testiranju, po večini izvirajo iz heterogenosti populacije testirancev. Tako pogostokrat prihaja do nerazumevanja testnih navodil, kljub temu da je aplicirani test splošne inteligentnosti neverbalnega tipa. Doslej smo največkrat testirali z revidirano Beta serijo, ki je prirejena po ameriškem ARMY-BETA neverbalnem inteligentnem testu. Testna navodila standardno posredujemo v srbohrvatskem jeziku, seveda pa navodila posredujemo tudi v slovenščini, če kdo od Slovencev ne razume dobro srbohrvaščine. Testator in njegov pomočnik sta pogosto prisiljena, da individualno pojasnjujeta uvodne primere testnih nalog, velikokrat pa tudi začetne naloge, ko testiranje že steče.

Kandidati opravijo test splošne inteligentnosti (že omenjeno revidirano Beta - serijo) ali pa Progresivne matrice, ki so tudi neverbalni inteligentni test. Sledi test presojanja mehanskih odnosov (iz testne baterije DAT) ali test TMO, v zadnjem času pa preizkušamo tudi ročne in prstne spretnosti s testno baterijo BTI.

Srednja vrednost doseženih rezultatov na revidirani Beta - seriji se pomembno razlikuje od ameriških rezultatov dobljenih na testu ARMY-BETA.

Slabše »naše« rezultate si moramo razložiti s selekcioniranostjo grupe, ki prihaja na delo v železarno Jesenice in ki je sestavljena pretežno iz mladih delavcev, ki so pred tem poskušali najti zaposlitev že v drugih podjetjih po naši domovini.

Slabšim rezultatom nedvomno botrujejo tudi pomanjkljivo izdiferencirana stališča naših testiran-

cev do samega testiranja. Njihova stališča so največkrat neadekvatna, iz tega pa rezultira tudi njihova nizka stopnja motiviranosti.

Pri naših testirancih smo namreč opazili, da jim med testiranjem primanjkuje tekmovalnega duha in ambicij. Nekateri med njimi se tudi verjetno premalo zavedajo, da gre tu za izrazito storilnostne preizkušnje njihovih duševnih sposobnosti. Zato nas tudi ne preseneča, da se pri njih med testiranjem ne pojavlja, sicer tako značilna, testna mrzlica, oziroma trema. Testne naloge rešujejo relativno mirno.

Dostikrat se dogodi, da se nekateri med njimi še po 30 sekundah po začetku testiranja ozirajo okoli brez večjih znakov nervoznosti. Morda gre pri tem tudi za odsotnost nevrotičnosti, kar je sicer hvalje vredno, vendar sem mnenja, da moramo tovrstno vedenje pripisati predvsem neprimernemu odnosu do samega testiranja. Razlaga za tak odnos se mogoče skriva v tem (kakor sem že omenil) da se naše poskusne osebe premalo zavedajo, da se s temi testi merijo njihova razumnost in druge, specifičnejše psihične sposobnosti. Kolikor pa se tega zavedajo, pa verjetno pojem inteligentnosti zanje ne predstavlja take vrednote kot, npr., v zahodnem svetu, kjer ima izrazito prestižni pomen.

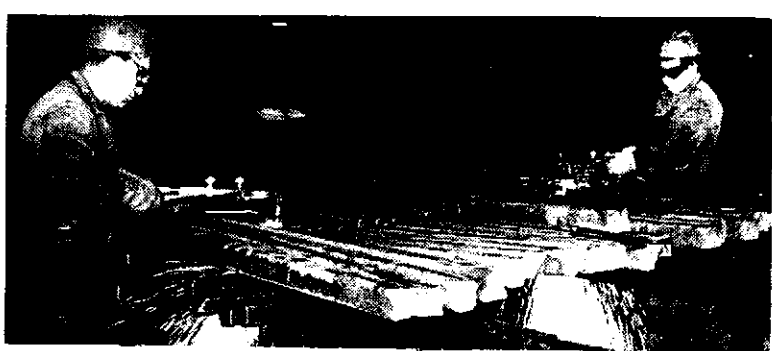
Od vzrokov za »naše« slabše rezultate naj omenim še pojav neekspeditivnosti pri reševanju testnih nalog, kar deloma še vedno velja tudi za vse nas, medtem ko je, npr., pri Američanih, postalo hitro opravljeno, češarkoli že nekakšen način življenja. Če se ob tem spomnimo, da je večina testov, ki jih ob sprejemu uporabljamo, časovno omejena, potem se našim rezultatom ne smemo več čuditi.

Od faktorjev, ki vsaj deloma opravičujejo rezultate naših testirancev, naj omenim utrujenost in neprepačnost naših kandidatov, ki pogosto prihajajo na testiranje direktno z dolge poti. Poleg tega velja omeniti še jezikovne težave, oziroma nepopolno razumevanje testnih navodil, kar tudi verjetno znižuje testne dosežke.

Železarni Jesenice profil nizko inteligentnih (vendar ne že slaboumnihih) kakor tudi nekvificiranih delavcev celo ustreza, saj je mnogo delovnih mest, kjer se zahteva pretežno fizična moč in dobro telesno zdravje. Ne zahtevajo pa se razne dobro razvite psihične sposobnosti. Kadrovske izkušnje v železarni kažejo, da delavci iz raznih srednjih in poklicnih šol prej fluktuirajo pri monotonem fizičnem delu (za katerega pa morajo čestokrat poprijeti, ker trenutno ne dobijo delovnega mesta, ki bi ustrezalo njihovi kvalifikaciji).

Rezultate testiranja razporedimo po internih kategorijah Po do Si, pri čemer Po pomeni nezadovoljiv rezultat (IQ pod 60). Vse kandidate s tako nizkimi rezultati potem komisija zavrne. Za tiste posameznike, ki imajo dovršeno srednjo ali poklicno šolo, pa so strožje kategorije, in sicer od K1 do K3, ki ustrezajo razponu IQ-ja od 115 do 84.

Za psihološko testiranje kot za celotni sprejemni postopek velja, da je dovolj temeljito in vsestransko dobro pripravljeno. Spričo številnih meritev in pregledov, ki se zvrstijo ob vsakem sprejemu, se sama po sebi vsiljuje potreba po natančni sistematizaciji delovnih mest, ki pa v železarni Jesenice še ni izdelana. Vsi številni podatki o posameznikih tako izgubljajo na svoji vrednosti. Sistematizacija delovnih mest je v železarni nujnost, kljub množici raznolikih delovnih mest, od katerih mnoga zahtevajo, da se jih obravnava na specifični in hkrati zamudnejši način. Na osnovi analize delovnih mest bi bilo potem mogoče dosledno izvajati temeljno načelo, pravega človeka na pravo delovno mesto! To je eden ozmed najvažnejših ciljev kadrovske politike v železarni Jesenice, v tem pa se kaže tudi skrb za večjo produktivnost dela in delavčev večje zadovoljstvo pri delu.

Sodelavca pri rezanju gredic

PREDSTAVLJAMO INŠTITUT JOŽEF ŠTEFAN

Danes prehaja v splošno zavest, da so institucije, kot je inštitut Jožef Stefan, ki ima za seboj že dobrih 25 let delovanja, v letih svojega obstoja imele pomembno vlogo pri razvoju znanosti, gospodarstva in kulture v našem prostoru.

Če ne izpostavimo številnih osnovnih raziskav na naravoslovnih področjih, ki so ponesle ime slovenske in jugoslovanske znanosti v svet, potem je treba še posebej opozoriti na tesno povezanost inštituta Jožef Stefan z razvojem gospodarstva in družbe. Ta povezanost se izraža v dolgoročnih okvirnih pogodbah, ki jih je inštitut sklenil z nekaterimi večjimi gospodarskimi organizacijami in združenji na področju kemije, farmacevtske in elektronske industrije, medicine in računalništva. S tem so si oboji ustvarili možnost, da se vloga inštituta kot raziskovalne organizacije in vpliv gospodarstva na raziskave na smotrni način dopolnjujeta v skladu s potrebami družbe in neposrednih porabnikov.

Naj navedemo le nekaj organizacij združenega dela, s katerimi inštitut tesneje sodeluje: NE Krško, AET Tolmin, Lek Ljubljana, Krka Novo mesto, tovarna dušika Ruše, Iskra, Comet Zreče, rudnik živega srebra Idrija, železarna Ravne, Salonit Anhovo, ETA Cerkno in še mnoge druge.

Inštitut Jožef Stefan ima danes 20 interdisciplinarnih, med seboj povezanih skupin, ki vključujejo več kot 100 doktorjev znanosti, več kot 150 magistrstov in diplomiranih inženirjev ter 80 tehnikov. Na inštitutu se raziskovalno udeležujejo večji del univerzitetnih učiteljev na naravoslovno-matematičnih fakultetah. Tako, na primer, je velika večina fizikov, pa tudi velik del kemikov prišla prav iz inštituta. Mnogi od njih so ob raziskovalnem delu na inštitutu Jožef Stefan postali svetovno znani strokovnjaki na svojih področjih.

Inštitut je prvi pri nas uvedel računalništvo kot organizirano metodo dela in discipline ter je še danes ena najaktivnejših institucij na tem področju. Prvi računalnik ZUSE je

začel delati 1963. leta. Inštitut Jožef Stefan je organiziral republiški center in prispeval zanj večino vodilne kadra. Inštitut sam pa tudi organizira poslovanje na osnovi računalniške obdelave podatkov za številne naročnike. Od vsega začetka je sodeloval pri razvoju nuklearne medicine. Pred časom je bil ustanovljen center za nuklearno medicino in računalništvo. Inštitut je prispeval originalno instrumentacijo in strokovnjake. Na področju jedrske energije je v Sloveniji inštitut Jožef Stefan edina ustanova, katere strokovnjaki so si nabrali eksperimentalne izkušnje za delo z reaktorji in so dolga leta študirali razne znanstvene in tehnološke probleme na področju nuklearne tehnike.

Pomembne so tudi raziskave in razvoj novih materialov, npr.: feroelektrikov in piroelektrikov, keramike, trdih materialov itd., dalje raziskave, ki zmanjšujejo vpliv tehnologije na okolje (zaprti tehnološki krogi, predelava industrijskih odpadkov). Inštitut uvaja moderne metode v medicino, na primer, biokibernetika in biofizika.

Inštitut Jožef Stefan je v skrbi za okolje razvil in vpeljal razne izredno zahtevne metode za določanje koncentracije strupov v biosferi. Vedno je predstavljal institucijo, ki je imela odprta vrata za vstop novih znanstvenih informacij in tehnologije iz vsega sveta. Zajemajo jih pri izvoru, preden se skrivajo za komercialne bariere.

Gre torej za bogato paleto raziskav, ki pogosto posegajo v sam svetovni vrh, so lahko neposredno uporabne ali pa pripravljene za morebitno poznejšo uporabo.

V naših prihodnjih številkih bomo predstavili nekatera področja dela inštituta Jožef Stefan v Ljubljani.

ŽELEZARJEV NE VEŽE SAMO DELO, AMPAK TUDI KULTURA

Cetrto srečanje pihalnih orkestror Slovenskih železarn, ki je bilo v soboto, 4. junija, v Lescah ni bilo samo slikovito, praznično in prijateljsko, povežalo je izvajalce in številne poslušalce v novo celoto. Lahko bi rekli, da so glasbeniki postali še bolj »naši« in mi »njihovi«.

Organizatorji, konferenca osnovnih organizacij sindikata Veriga in osnovnih organizacij sindikata Plamen Kropa, so srečanje skrbno pripravili in odstranili manjše nevšečnosti (popoldanski koncert se je za nekaj minut zavlekel zaradi naliva), tako da je vse teklo po programu. Srečanje pa ni bilo le cetrto po vrsti, z njim so proslavili tudi Titove in partijske jubileje in 55-letnico Verige.

Za pihalne orkestre ravnstkih, štorskih in jeseniških železarjev in za orkester DPD Svoboda Lesce je bil to naporen dan, saj so trdo delali od osme ure zjutraj, ko so jih sprejeli pred Verigo. Ob devetih so napravili bleščeč mimohod po Lescah in požeji navdušen aplavz krajanov. Pogled nanje je bil zares lep, embleme železarn in Verige so nosili člani osnovnošolske folklorne skupine in KPD Veriga, resnično težko pa bi bilo odločiti se, kateri glasbeniki so postavnejši in v lepših uniformah. Posebej so nas navdušila dekleta.

Po končanem obhodu so vsi štirje orkestri odšli v Lipnico, ker so imeli koncert (skupaj z drugimi izvajalci) ob odkritju spomenika Stanetu Zagarju ob istoimenski osnovni šoli. Po tem pa sta jih čakala kosilo in generalna v Radovljici.

Slavosni koncert ob 14.30 na nogometnem igrišču je, kot rečeno, nekoliko zavlekl ploha, vendar se je zjasnilo, prizadevni organizatorji so obrisali stole in prireditev je stekla. Poleg povabljenih predstavnikov SOZD Slovenske železarne in družbenopolitičnih organizacij je bilo presenetljivo število poslušalcev, ki so obstopili igrišče. Saj je bil koncert pripravljen zanje in za dobro razpoloženje, kot se je prisrčno izrazil napovedovalec.

Nastopajoče, goste in poslušalce so pozdravili v imenu organizatorjev Jože Hojzan, v imenu glasbenikov kovinarjev tov. Ankerst, nato Vinko Goic, glavni direktor Verige, Gregor Klančnik, generalni direktor SOZD Slovenske železarne, in Jošt Roka, predsednik IO kulturne skupnosti Radovljica. Njihove besede so segle poslušalcem v srce, saj so izrazile tisto, kar so občutili tudi oni: povezanost dela s kulturo.

Prvi so se predstavili Ravenčani s Parmovo Ksenijo (intermezzo) in z venčkom sodobnih zabavnih melodij, nato Storčani ravno tako z dvema skladbama (J. de Winter, The Old-timer March, in z The Beatles in Concert Lennona in McCartneya). Pihalni orkester jeseniških železarjev je izvedel Jubilejno koračnico V. Savnika in K. Kolditza Ob Volgi. Zadnji pa so domači glasbeniki izvedli tri skladbe: C. A. Silve San Lorenzo marsch, W. Langeja Modern Time in M. Theodorakisa Un fiume amaro.

Koncert so veličastno zaključili vsi štirje orkestri skupaj pod vodstvom domačega dirigenta Branka Lacka, in sicer s tremi skladbami (G. Učakar, Partizanka, I. Zajc, Graničarji, in V. Strucel, Zlatorog). Težko bi bilo reči, kateri so bili boljši, pa saj tudi koncert sam ni bil tekmovalne narave. Lahko bi zaključili z ugotovitvijo enega pozdravnih govornikov, da so vsi orkestri vedno bolj izenačeni.

Ob zaključku koncerta so se odločili z lepimi darili.

Glasbeniki so srečanje zaključili pri Šobcu. Za nas, poslušalce, pa bi lahko rekli le, da si želimo, da bi bilo drugo leto srečanje na Jesenicah še bolj prisrčno, prijateljsko in na vedno višji umetniški ravni.

M. V.

Sodelavca v valjarni profilov

PREVENTIVNA IN REPRESIVNA DEJAVNOST . . .

(Nadaljevanje s 1. strani)

v družbenopolitičnih in drugih družbenih organizacijah. Le na tak način se družbena samozaščita lahko realizira kot funkcija samoupravnih organiziranih delovnih ljudi in občanov v povezavo in skladno delovanje vseh organiziranih socialističnih sil pri zaščiti naše socialistične samoupravne družbe.

Hkrati z državnimi organi imajo pomembno vlogo pri uresničevanju družbene samozaščite tudi službe notranjega nadzora ter fizičnega in protipožarnega varstva v organizacijah združenega dela. Ob tem je potrebno omeniti še nekatere druge dejavnike, kot so organi samoupravnega delavskega nadzora, družbeni pravobranilci samoupravljanja in sodišča združenega dela, ki tudi nastopajo v funkciji posebno organiziranih samoupravnih in družbenih organov s ciljem varovanja samoupravnih pravic delovnih ljudi in občanov, temeljnih organizacij združenega dela in drugih samoupravnih subjektov.

Podružbljanje zadev s področja varnosti, kakor tudi podružbljanje drugih dejavnosti v naši občini, bo očitno kontinuiran družbeni proces, v katerem se bomo morali spoprijeti z različnimi težavami, neizpolnjenostjo in z iskanjem ustreznih rešitev. Treba je reči, da bomo lahko družbeno samozaščito uspešno in dosledno uresničevali samo, če bodo pri tem organizirano delovali vsi družbeni subjekti in se bodo za to vsestransko in trajno, predvsem pa idejno in politično zavzemali vsi delovni ljudje in občani. Kajti družbena samozaščita ni aktivnost take vsebine, da bi jo bilo mogoče uresničiti le na podlagi normativnih aktov. Predmet in vsebina družbene samozaščite je take narave da terja zavestno in ustvarjalno zavzetost vseh subjektivnih sil.

Delovni ljudje in občani na območju občine Jesenice so samoupravno in družbenopolitično organizirani v enajstih krajevnih skupnostih.

Po načelu organiziranosti organov za notranje zadeve (postaje milice) vsaka krajevna skupnost predstavlja varnostni okoliš, v katerem deluje miličniško-varnostnik. Zaradi pomanjkanja ustreznega števila miličnikov pa v tem trenutku vsi varnostni okoliši v naši občini kadrovsko niso zasledeni in zato mora en miličniško-varnostnik obvladati situacijo tudi na dveh ali celo treh varnostnih okoliših, to je, krajevnih skupnostih. Varnostna situacija nam je narekovala najprej zasedbo tistih varnostnih okolišev, ki mejijo na državno mejo z Avstrijo in Italijo. Po pravilniku o organizaciji in sistematizaciji postaj milice s splošnim delovnim področjem nam v tem trenutku manjka skoraj ena tretjina miličnikov.

Vloga vodje varnostnega okoliša pri dograjevanju varnostnega sistema nam je idejno popolnoma jasna, vendar bo tudi v bodoče v smeri strokovnega in tudi siceršnjega izpolnjevanja posameznikov potrebno še marsikaj storiti in dograditi.

VAROVANJE TEMELJEV SAMOUPRAVNE SOCIALISTIČNE DRUŽBENE UREDITVE

V letu 1976 sicer nimamo registriranih primerov direktnih poskusov izpodkopavanja temeljev samoupravne socialistične družbene ureditve. Postaja milice Jesenice je obravnavala deset kaznivih dejanj s političnim obelodajem, pristojnim javnim tožilstvom pa je odstopila osem kazenskih ovadb zaradi tovrstnih kaznivih dejanj, in sicer: po čl. 119 kazenskega zakonika »vzbujanje narodnostne, plemenske ali verske nestrpnosti, sovraštva ali razdora«, po čl. 174 KZ »žalitev države, njenih organov in predstavnikov« in po čl. 292/a KZ »širjenje lažnih vesti«.

Občinskemu sodniku za prekrške na Jesenicah pa je bilo v letu 1976 odstopljenih 18 ovadb zoper 21 oseb, zaradi storjenih prekrškov s političnim obelodajem. Ti prekrški predstavljajo predvsem kršitve določil iz čl. 10, t. 2 in 12, ter čl. 11, tč. 12 zakona o prekrških zoper javni red in mir.

Pripomniti je treba, da so bili vsa kazniva dejanja in prekrški verbalnega značaja, razen tistih primerov, ko so posamezniki naklepno in demonstrativno trkali in odstranjevali veljavno javno nabite plakate za referendum.

IZPODKOPAVANJE EKONOMSKIH TEMELJEV DRUŽBE

V občini Jesenice v letu 1976 nimamo registriranih kaznivih dejanj, ki bi direktno merila na izpodkopavanje ekonomske moči družbe (primer Jadran Sežana). Ugotavljam pa na primer, ki sicer niso pravno kvalificirani kot taka dejanja, so pa v širšem in splošnem pogledu lahko ravno tako nevarna in škodljiva.

Večji škodni primeri na delovnih napravah in v proizvodnji sami nam ravno tako izpodkopujejo ekonomsko moč, čeprav v teh primerih poleg subjektivnega botruje tudi objektivni faktor. Po opravljeni analizi vseh škodnih primerov smo prišli do zaključka, da bi se takšni primeri zreducirali na minimum, ko bi posamezniki ravnali v smislu dobrega gospodarja.

GOSPODARSTVA IN KLASIČNA KRIMINALITETA

Na območju občine Jesenice je bilo v letu 1976 obravnavanih 59 kaznivih dejanj s področja gospodarske kriminalitete. Tu gre predvsem za kazniva dejanja, ki jih kazenski zakonik kvalificira kot ponesverbo, zlorabo uradnega položaja iz koristljubja ali brez, davčne utajitve, nedovoljena trgovina, dajanje in jemanje podkupnine, ponarejanje listin, kupčevanje s tujo valuto in zlahtnimi kovinami ter drugo.

Ostalih kaznivih dejanj s področja klasične kriminalitete je bilo v letu 1976 542. Pretežni del teh kaznivih dejanj odpade na škodo za dejanja zoper družbeno in zasebno premoženje. Kriminaliteta nasploh je v občini Jesenice v rahlem porastu. V upadanju so predvsem težja kazniva dejanja, kot so uboji, ropi, roparske tatvine in druga. Najtežje kaznivo dejanje na območju občine je bilo v letu 1976 storjeno na škodo carinarnice Jesenice, od koder so storili iz napadene blagajne odnesli za okrog 36 milijonov din vrednosti v naši in tuji valuti ter zlato. Pri preiskavi te zadeve se je ugotovilo, da je to dejanje storila organizirana tolpa, ki je delovala na območju cele SFRJ in tudi v nekaterih zahodnih državah.

JAVNI RED IN MIR

V letu 1976 nimamo registriranega nobenega primera hujše kršitve javnega reda in miru na območju naše občine. Tudi sicer so na splošno tovrstne kršitve v primerjavi z letom 1975 v rahlem upadanju, čeprav so nekatere pojave oblike v porastu.

Občinskemu sodniku za prekrške smo v letu 1976 odstopili 601 predlog za uvedbo postopka zaradi kršitve določil zakona o prekrških zoper javni red in mir in občinskega odloka o javnem redu in miru.

Zaradi gornjih kršitev je bilo v prostorih postaje milice pridržanih 270 oseb, ker je obstajala nevarnost, da bodo s kršitvami nadaljevali. Poleg navedenih je bilo pridržanih še 341 oseb zaradi kršitev predpisov iz zakona o potnih listinah in prehajanju čez državno mejo ter gibanju v mejnem pasu. Pomembno je tudi dejstvo, da smo na podlagi zveznih in republiških tiral na območju občine prijeli 103 osebe, kar vsekakor kaže tudi na visoko stopnjo pozornosti in na dobro opravljanje dela.

PROMETNA PROBLEMATIKA IN VARNOST

Stanje in propustnost prometnih površin na območju občine Jesenice nista zadovoljiva. Magistralna cesta, predvsem v sezoni in na valovito motoriziranih tujcev in naših vračajočih zdomcev, ni v stanju sprejeti vsega tega prometa, ne da bi ob tem prihajalo do občasnih prometnih zamaškov. Po analizi vzrokov prometnih nevarnosti, ki so se dogodile v letu 1976, se ugotavlja, da poleg subjektivnega v veliki meri nastopa tudi objektivni faktor.

V letu 1976 se je zgodilo 618 prometnih nevarnosti, katere so v enajstih primerih terjale smrtno žrtve, v 159 primerih hujše ali lažje telesne poškodbe, v ostalih primerih pa le več milijonsko škodo.

Za varnost in ureditev prometa v občini skrbijo delavci postaje milice Jesenice z oddelkom milice v Kranjski gori ter enota prometne postaje milice pri UJV Kranj. Disciplin vseh udeležencev v prometu še ni na taki stopnji, kot bi morala biti. Posamezniki se na cesti še vedno obnašajo neprimerno in drzno, pa tudi alkohol je med udeleženci v prometu še vedno prisoten. Delavci milice so zalotili 116 voznikov motornih vozil, ki so bili pod učinkom alkohola. Stevilka v nobenem pogledu ne more biti realna, ker lahko trdimo, da je ta pojav bolj razširen, kot je prikazan v poročilu.

Občinskemu sodniku za prekrške na Jesenicah je bilo poslanih 608 predlogov za uvedbo postopka o prekršku zaradi kršitve cestno-prometnih predpisov. Mandatna kazen je bila na kraju samem izrečena več kot 800 osebam, izrečenih pa je bilo tudi 2314 opozoril zaradi formalne kršitve cestno-prometnih predpisov. Povedati je potrebno tudi to, da prometna signalizacija v več primerih na javnih cestah ne ustreza.

ZAVAROVANJE DRŽAVNE MEJE

Občina Jesenice meji na sosednjo republiko Avstrijo na približno

42 km državne meje, z republiko Italijo pa približno na 12 km državne meje. Za neposredno zavarovanje državne meje na območju občine Jesenice skrbi sedem obmejnih karavil JLA. Nekatere karavle so bile v zadnjih letih opuščene in so trenutno nezaselene. Do opustitve teh karavil je prišlo zaradi notranje reorganizacije mejnih enot, ustanovljena pa je bila tudi mobilna dežurna enota pri komandi vojnih enot v Radovljici, ki je v stanju v najkrajšem času posredovati na kateremkoli delu območja, ki ga pokriva, kolikor bi bilo to potrebno.

Po sistemu — v vsako krajevno skupnost miličnik varnostnik — je tudi urejeno zavarovanje državne meje. Naloga miličnika-varnostnika v tistih krajevnih skupnostih, ki mejijo na Avstrijo ali Italijo, je tudi ta, da v neposrednem stiku z občani in delovnimi ljudmi, ki tu živijo ali delajo, ugotavlja in razrešuje problematiko zavarovanja državne meje in preprečuje morebitne infiltracije posameznikov ali skupin, ki bi skušali na kakršenkoli način prestopiti državno mejo na to ali ono stran.

V letu 1976 je bilo na območju občine Jesenice prijeto 42 oseb, ki so na ilegalen način skušale prestopiti državno mejo. Zaradi kršitve obstoječih predpisov, ki urejajo bivanje in gibanje v mejnem pasu, je bilo v letu 1976 v postopku 37 tujih in 76 naših državljanov.

POGOJI DELA IN STANOVANJSKA PROBLEMATIKA

Obstoječi delovni prostori postaje milice na Jesenicah, predvsem pa oddelka milice v Kranjski gori niti funkcionalno, niti higiensko, niti v pogledu zdravja ljudi, ki tu delajo, ne ustrezajo.

Stanovanjska problematika iz leta v leto narašča. Za sanacijo le-te bi v tem trenutku potrebovali vsaj šest eno in dvosobnih stanovanj. Dejstvo je namreč, da na postaji milice predvsem v zadnjem času dobivamo le mlade miličnike, ki si prej ali slej ustvarijo družino, s tem pa nujno pride do potrebe po družinskem stanovanju. Tudi prostori, v katerih živijo samski miličniki, tako na postaji milice Jesenice, še bolj pa na oddelku milice v Kranjski gori, ne izpolnjujejo vseh pogojev delovnemu človeku primernega bivalstva.

Pri uresničevanju naših nalog moramo reči, da pri kritju materialnih stroškov iz proračuna občine nimamo problemov.

V poročilu nakazana problematika in stanje na območju občine sta le povzetek najbolj perečih in aktualnih pojavov. Nemogoče in nesmotrno bi bilo širše opisovanje, predvsem pa opisovanje tistih vsakodnevnih pojavov, ki bistveno ne vplivajo na varnostno stanje.

Kot je v uvodu poročila že omenjeno, pripadajo naloge varnosti in zaščite ne samo specializiranim službam, pač pa vsem delovnim ljudem in občanom. Ko bo osveščeno slehernega na takšni stopnji, kot si jo želimo, smo prepričani, da bodo v bodoče poročila postaje milice še bolj ugodna.

PISMO SKUPŠČINE ZZB NOV OBČINE JESENICE REPUBLIŠKI KONFERENCI ZZB NOV IN REPUBLIŠKI KONFERENCI SZDL SLOVENIJE

Delegati in predstavniki družbenopolitičnih organizacij ter skupnosti, zbrani na redni skupščini ZZB NOV občine Jesenice, z nepopisnim ogorčenjem obsojamo — podprti z zahtevami s strani zveze prostovoljcev za severno mejo, sindikalnega sveta, vseh krajevnih organizacij ZZB NOV ter javnosti nasploh naše in sosednjih občin Gorénjske — zločinsko dejavnost nacista Clementa Druschkeja in njegovih takratnih sodelavcev-gestapovcev, v času naše osvobodilne borbe.

Zločinec in nacist Clement Druschke je zverinsko ubijal, moril, mučil, teroriziral in pošiljal v zloglasna taborišča ter preseljeval naše nedolžno civilno prebivalstvo, rodoljube, aktiviste in borce za osvoboditev v tedaj po nacistih okupirani naši domovini.

Posledice tega nacističnega zločinca in morilca Clementa Druschkeja ter njegovih sodelavcev-gestapovcev čuti še danes ogromna večina tistih, ki so preživeli poniževanje, zverinsko mučenje, preganjanje in se vrnili iz koncentracijskih taborišč. Še posebna prizadetost pa je ostala na materah, očetih, ženah in otrocih, ki so izgubili svoje najdražje, katere je zločinec Druschke zverinsko pobil ali pa so bili ubiti in umrli strašne smrti zaradi nečloveškega terorja v gestapovskih zaporih in zloglasnih taboriščih smrti.

Zahtevamo, da se pospeši postopke v Zvezni republiki Nemčiji zoper zloglasnega nacist-gestapovca, morilca, ubijalca in zločinca Clementa Druschkeja in njegove sodelavce pred pristojnim pravosodnim organom in ga najstrože kaznuje ali pa da se stori vse, da se ga izroči našim pravosodnim organom.

Martuljek, dne 28. maja 1977

MANJŠA PREMOŽENJSKA ŠKODA V PROMETNIH NESREČAH BREZ ZAPISNIKA IN TAKOJŠNJA UMAKNITEV VOZILA S CESTIŠČA

V okviru izvajanja republiškega zakona o varnosti cestnega prometa, ki je začel veljati 19. novembra 1975, je s 1. junijem letos začel veljati nov postopek obravnavanja prometnih nevarnosti z manjšo premoženjsko škodo — do 20.000 din, v katerih ni nihče izgubil življenja ali bil poškodovan; v takih primerih morajo vozniki takoj umakniti vozilo s cestišča, sicer bodo delavci milice zoper nje ukrepali.

Doslej je namreč veljala praksa, da je bila intervencija delavcev milice pri prometnih nevarnostih, ne glede na premoženjsko škodo, predvsem zaradi tega, da so vozniki izpolnili pogoje, katere je zahtevala zavarovalnica, ne pa zato, da bi bil povzročitelj nevarnosti za storjeni prekršek kaznovan. Tako je bilo, na primer, samo v lanskem letu v SR Sloveniji od 32.836 prometnih nevarnosti, ki so jih registrirale in obravnavale postaje milice, 22.490 ali nekaj manj kot tri četrtine takih, pri katerih je nastala manjša premoženjska škoda. Seveda vse to na eni strani močno obremenjuje enote milice in občutno povečuje obseg njihovega administrativnega dela, na drugi strani pa s tem povzročajo vozniki daljše prometne zastoje in nevarnosti za druge udeležence prometa.

Po novem postopku, ki je začel veljati s 1. junijem, torej odpade pri prometnih nevarnostih z manjšo premoženjsko škodo (do 20.000 din) in v katerih ni nihče izgubil življenja ali bil poškodovan, intervencija delavcev milice in obveznost postopka pri organih za kaznovanje prekrškov. V takih primerih si bosta voznika morala sama izmenjati podatke iz zavarovalne karte (za voznike vozil tuje registracije) in izpolniti obrazec poročila o prometni nevarnosti. Zavarovalnica Triglav bo poleg obrazca poročila o prometni nevarnosti uvedla še posebno zavarovalno polico s taloni. Povzročitelj prometne nevarnosti z manjšo premoženjsko škodo bo z izročitvijo talona oškodovancu na kraju nevarnosti priznal odgovornost za nastanek škode. Sicer pa bodo na obrazcu poročila o prometni nevarnosti, ki ga bosta podpisala oba udeleženca, opisane okoliščine nevarnosti in škodna odgovornost, kar bo zavarovalnici omogočalo likvidacijo škod, predvsem pa skrajšalo postopek in bistveno razbremenilo delavce milice, ki večkrat kljub pristotnosti niso mogli zavzeti stališča in ugotoviti, kdo od udeležencev je z napačnim ravnanjem ali storitvijo prekrška povzročil nevarnost. Obi-

čajno imajo delavci milice na voljo le nasprotujoče izjave udeležencev, ki valijo krivdo drug na drugega. Bistvo novega postopka je torej v tem, da se udeleženci nevarnosti sami, brez posredovanja varnostnih in drugih organov, sporazumejo o odgovornosti za nastalo škodo, da se pri manjših prometnih nevarnostih vozila takoj odstranijo s cestišča in s tem preprečijo daljši prometni zastoj in nevarnosti na cestah za druge udeležence prometa ter končno, da se bistveno razbremenijo delavci milice, ki so v bistvu opravljali doslej to, kar bosta ali bodo udeleženci v manjših prometnih nevarnostih v bodoče sami.

Novost, ki je začela veljati s 1. junijem in ki izhaja iz republiškega zakona o varnosti cestnega prometa, je tudi v tem, da bodo udeleženci prometne nevarnosti, ki ima za posledico le manjšo premoženjsko škodo (do 20.000 din) in v kateri ni nihče izgubil življenja ali bil poškodovan, morali poškodovano vozilo takoj po nevarnosti umakniti z cestišča. Če vozil ne bodo umaknili z vozišča, bodo storili prekršek (republiški zakon o varnosti cestnega prometa, 124. člen, točka pet), za katerega je zagrožena kazen od 200 do 1000 din ali zapor do dveh mesecev. Doslej se je namreč dogajalo, da vozniki celo pri prometnih nevarnostih z neznatnimi gmotnimi posledicami vozil niso umaknili z vozišča, ker so čakali na prihod miličnikov, kot že rečeno, predvsem zato, da so pred zavarovalnico dokazovali odgovornost za škodo. Seveda pa so s tem povzročali daljše prometne zastoje in dodatne nevarnosti na cestah za druge udeležence prometa.

Z novim postopkom obravnavanja prometnih nevarnosti z manjšo premoženjsko škodo miličniki, tudi če bodo prišli na kraj take nevarnosti ali bodo o njej obveščeni, ne bodo sodelovali pri dokazovanju in razpravljanju o odgovornosti za povzročitev škode. Po potrebi bodo udeležencem le svetovali, kako naj ravnajo, in jim v mejah možnosti nudili pomoč. Udeleženec nevarnosti, ki se čuti oškodovanega in na samem mestu ne bo dobil soglasja povzročitelja nevarnosti, namreč lahko v smislu zakona o prekrških sam predlaga uvedbo postopka pri pristojnem sodniku za prekrške.

Seveda pa bodo delavci milice ukrepali zoper udeležence prometnih nevarnosti z manjšo premoženjsko škodo v primerih prekrškov 203. člena zakona o temeljnih varnostnih cestnega prometa — nepravilno prehitovanje, vožnja pod učinkom alkohola in mamil, vožnja brez vozniškega dovoljenja, vožnja v času, ko mu je odvzeto vozniško dovoljenje, vožnja s tehnično neizpravljenim vozilom in neupoštevanje rdeče luči pred prehodom ceste čez železniško progo v ravnini.

Ob sklepu te informacije bi kazalo poudariti še to, da to ni kakšna slovenska ali jugoslovanska posebnost, kar zaradi nepoučenosti zelo radi komentiramo, temveč imajo tak način obravnavanja prometnih nevarnosti z manjšo premoženjsko škodo uveden že v mnogih deželah na svetu. In končno moramo poudariti tudi to, da se ne bi napačno razumeli, da s tem postopkom obravnavanja prometnih nevarnosti z manjšo premoženjsko škodo v katerih ni nihče izgubil življenja ali bil poškodovan, nikakor ne odpadejo ostali pozitivni predpisi, ki zavezujejo udeležence prometa in druge, da obveščajo enote v milice o prometnih nevarnostih z večjo premoženjsko škodo in v katerih so bili poškodovani ljudje, oziroma je kdo izmed udeležencev celo izgubil življenje.

21

2

810

PRED ZBOROM AKTIVISTOV GORENJSKE

Srečanja gorenjskih aktivistov OF in povojnih generacij so postala tradicionalna oblika negovanja tovarištva in prilika za obujanje tradicij narodnoosvobodilnega boja, iz leta v leto pa dobivajo tudi vse večji poudarek v boju za samoupravne socialistične odnose. Takšen naj bi bil tudi letošnji deveti zbor, ki bo v nedeljo, 26. junija, na Homu nad Zasipom.

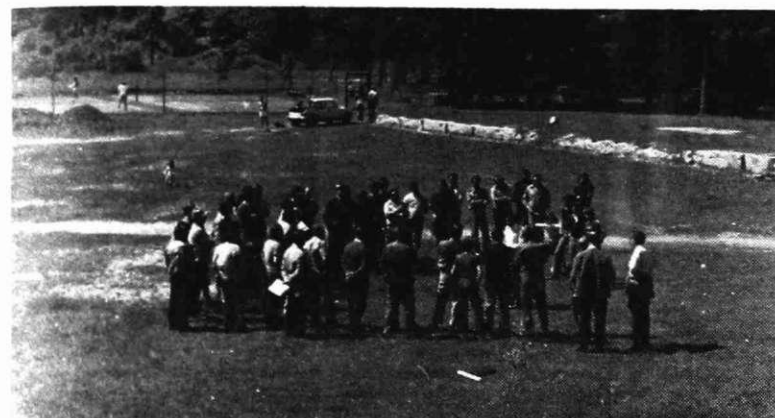
Pobuda za tradicionalne zbore aktivistov je bila dana ob priliki srečanja aktivistov OF škofjeloškega območja, ki je bilo 7. septembra 1969 v Železnikih. Medobčinska telesa družbenopolitičnih organizacij so se zatem dogovorila, da bo drugi zbor aktivistov že naslednje leto, organizacijo pa je prevzela občinska konferenca SZDL Radovljica. Na zbor, ki je bil 6. septembra 1970 v Bohinju, so povabili vse nekdanje aktiviste NOB Gorenjske od pokrajinskega komiteja KPS in pokrajinskih odborov OF pa vse do okrajnih, rajonskih, mestnih in vaških odborov OF, žena, oziroma AFŽ, SKOJ, mladine, sindikatov, gospodarskih komisij, pripadnikov VOS, kurirjev, tehnikov, partizanskih učiteljev in vseh drugih, ki so delovali v času NOB na terenu. Prav tako so povabili na zbor tudi povojne aktiviste in mlade generacije. Zbor v Bohinju je bil še posebno slovesen, saj je minil istočasno v počastitvi 25-letnice osvoboditve, zbrali so se tudi borci jeseniško-bohinjskega odreda. Poseben pomen pa je imel v tem, da

so gorenjske občine podelile domicilno listino pokrajinskemu komiteju KPS za Gorenjsko in celotnemu pokrajinskemu aktivu OF za Gorenjsko. Poleg tega je bila takrat vpeljana prehodna zastava zborov, na katero vsako leto zapišejo, kje je bil zbor, prvič pa so bile pripravljene tudi značke.

Tudi tretji zbor aktivistov je bil slovesen, saj je sovpadal s 30-letnico ustanovitve OF in seveda tudi s 30-letnico pričetka oborožene vstaje na Gorenjskem. Zbor je bil 27. junija 1971 v Predvdvoru.

Četrty zbor gorenjskih aktivistov je organizirala občinska konferenca SZDL Kamnik, in sicer 25. junija 1972 v Tuhinju. Z njim so počastili spomin na požgano vas Gradišče in hkrati na vso Tuhinjsko dolino, ki je veliko prispevala v NOB.

Peti zbor je bil 3. junija 1973 v trški občini, in sicer v bližini spomenika umrlih in ubitih francoskim internirancem v Podlublju. Na zboru je bil izvoljen tudi sedanji pokrajinski odbor aktivistov OF za Gorenjsko.

IZPITI ZA ČLANE ZRVS DOVJE-MOJSTRANA — Člani osnovne organizacije ZRVS Dovje-Mojstrana so pred kratkim opravljali vsakoletne izpite iz topografije, taktike in orientacije, ki so bili združeni s streljanjem. Na našem posnetku člani ZRVS predstavnik vojne pošte Radovljica seznanja s sodobnim orožjem. — J. R.

LEP USPEH PIONIRJEV JESENIŠKE OBČINE NA PIONIRSKEM FOTU 77

V letošnjem letu je foto klub Andrej Prešern z Jesenic prevzel organizacijo republiške pionirske foto razstave PIONIRSKI FOTO 77. Razstava je bila v avliah osnovnih šol Tone Čufar in Prežihov Voranc od 20. do 31. maja. Bila je posvečena 85-letnici Titovega rojstva in 40-letnici njegovega prihoda na čelo KPJ. Otvoritev je bila 20. maja z lepim kulturnim programom, ki so ga pripravili učenci osnovnih šol Tone Čufar in Prežihov Voranc. Na otvoritvi je predstavnik foto kino zveze Slovenije podelil diplome in medalje Janez Puhar za najboljše fotografije in kolekcije. Za najboljši foto krožek za leto 1977 je bil proglašen foto krožek osnovne šole Katja Rupena iz Novega mesta.

Tudi pionirji, ki delajo v foto krožkih na osnovnih šolah naše občine, so se s svojo udeležbo dobro predstavili. Na razstavi je sodelovalo sedem foto krožkov z 19 avtorji in razstavljenih je bilo 60 njihovih fotografij, kar je predstavljalo eno tretjino vseh fotografij na razstavi. Pionirji so prejeli tudi medalje in diplomo. Tako je Klemen Čebul iz osnovne šole Tone Čufar prejel srebrno Puharjevo medaljo za fotografijo z naslovom Kdo je. Diplomati za posamezno fotografijo pa sta prejela še Mitja Polka iz osnovne šole Prežihov Voranc in foto krožek osnovne šole Polde Strazišar Jesenice. Letos je na pionirskem fotu, po nekajletnem premoru uspešno sodeloval tudi foto krožek iz osnovne šole Kranjska gora. Na razstavo je bilo sprejetih devet njihovih fotografij, katere je napravilo pet pionirjev. Foto krožek osnovne šole Mojstrana pa letos ni ponovil lanskega uspeha iz Pirana, ko je bil najboljši. Razstavo si je ogledalo veliko število učencev, dijakov in staršev. MA

PROBLEMI S 4

S tem, ko smo pred nekaj meseci dobili ključ za vstop v stolpnico štiri na Plavžu, smo bili prepričani, da so problemi okrog naših stanovanj zaključeni, toda po mojem mišljenju so se šele začeli.

Že takoj po vstopu januarja meseca letos so se pričele težave z ogrevanjem, bili smo tudi po nekaj dni brez ogrevanja, ne da bi nas kdo o tem obvestil. Že tu mislim, da je kratek stik v odnosih, namreč, če redno dobivamo račune za plačevanje stanarine, oziroma stanovanjskih uslug, potem bi po vsej verjetnosti morali biti obveščeni tudi o takih, v zimi dosti pomembnih stvareh.

Drugo vprašanje sta dvigali. Že deset dni po vstopu sta bili obe v okvari. Potem so to popravili, toda videti je, da slabo. Eno do pred kratkim ni delalo, drugo pa je prav tako v neprestanem zastoj. Ne obratuje, če so v njem štiri osebe, čeprav je registrirano za šest. To povzroča velike težave predvsem v tako imenovanih konicah, pred odhodom na delo in po delu. Kar precej naporno je po osemurnem delu v železarni pešati v dvanaesto nadstropje!

V vsakem nadstropju so vgrajene odprtine za odlaganje smeti, za kar gre vsa pohvala načrtovalcem, toda, na žalost, tudi te odprtine še niso uporabne, oziroma so vsa vrata zaklenjena. Lahko si zamišljamo, koliko je hude krvi, ko je ob povzročenih dvigalnih potrebah nositi peš smeti na dvorišče. Pomislimo samo na matere z otroki!

Omeniti velja tudi nevednosti, ki jih imamo stanovalci ob večjem dežju, ko nam deževnica teče po stropovih, pa tudi več drugih manjših pripomb je na samo izvedbo posameznih del.

Vse to sem povedal na stanovanjski skupnosti, pa so me zavrnili, češ samo tisti sitnarite, ki ste prej živeli v barakah.

Mislím, da bi vse te nepravilnosti morali bolj odgovorno reševati, ker je vse to vključeno v režijo, oziroma v obračun stanarin. Najbrž res ni prav, da nekaj plačujemo, češar ne moremo uporabljati, še posebno, ker se obratovalni stroški, ki jih mi plačujemo, tako naglo povečujejo. Prav bi bilo namreč, da za redno in polno plačevanje lahko tudi redno in polno koristimo vse usluge, ki jih plačujemo. O tem velja razmisliti, predvsem pa spremeniti odnos do nas — stanovalcev.

Safet Imamović

KRANJSKOGORSKI UPOKOJENCI PRAZNOVALI

Društvo upokojencev v Kranjski gori je priredilo v počastitev 85-letnice rojstva tovariša Tita, 40-letnice ustanovitve Komunistične partije Slovenije, krajevnega praznika in 25-letnice obstoja društva upokojencev v Kranjski gori 22. maja na športnem prostoru Zagmajnico proslavo. V okviru proslave je bilo dopoldan ob 9. uri v hotelu Larix v Kranjski gori občinsko tekmovanje upokojencev v kegljanju. Tekmovanja se je udeležilo pet ekip: Žirovnica, Javornik, Jesenice, Mojstrana in Kranjska gora. V tekmovanju je bila prva jeseniška, zatem javorniška in tretja kranjskogorska ekipa.

Popoldanska proslava je bila načrtovana ob 14. uri na športnem prostoru na prostem. Ob koncu govora, katerega je imela Marija, pa se je vtila močna ploha, ki je prisilila udeležence, da so se umaknili v športne in gostinske prostore, kjer se je proslava sicer nekoliko okrnjena nadaljevala. Udeležba na proslavi je bila v kljub nevihti zadovoljiva, saj se je zbralo prek 200 udeležencev, v glavnem upokojencev. Posebne pozornosti sta bila deležna najstarejši član društva devetdesetletni Peter Jakel in njegova žena, prav tako štiriindevetdesetletna upokojenka. Letos praznujeta 60-letnico zakona. Peter je zaigral nekaj pesmi na harmoniko, žena Lenka pa je brezhibno recitala tri pesmi. Ob 60-letnici skupnega življenja sta zaplesala nekaj plesov. Folklorna skupina iz Podkorena je morala svoj, na prostem mišljen program nekoliko spremeniti in ga izvesti v gostinskem prostoru, v splošno odobravanje navzočih. Alojz Smolej je priredil tekmovanje z žeblički in razdelil nekaj nagrad v obliki slik.

Zabava s petjem, harmoniko in z drugimi družabnimi igrami, za kar so v glavnem poskrbeli člani društva, harmonikaš Peter in Vinko Oman s svojo folklorno skupino, se je zavlekla v pozni večer. Želja vseh pa je bila, da bi bilo takih srečanj med upokojenci še več.

Upravni odbor društva, se na ta način zahvaljuje vsem, ki so pripomogli na kakršenkoli način, da sta se kljub nenaklonjenosti vremena proslava in srečanje iztekla v splošno zadovoljstvo vseh.

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

Po težki bolezni je v Radovljici 1. junija preminil narodni heroj in prvoborec Anton Dežman-Tonček, star komaj 57 let. Po osvoboditvi je požrtvovalno delal v družbenopolitičnih in društvenih dejavnostih v radovljiški občini, kjer je opravljal številne odgovorne dolžnosti. Na zadnji poti na leškem pokopališču ga je v petek, 3. junija, pospremila množica soborcev, prijateljev in občanov.

Izvršni svet OS Radovljica je na 86. seji 30. maja obravnaval splošno in skupno porabo v občini za 1977. leto, poročilo o gibanju gospodarstva v prvem tromesečju 1977 ter poročilo o realizaciji proračunskih dohodkov in izdatkov za razdobje januar — april 1977. Na dnevnem redu je bila tudi ocena izvajanja samoupravnega sporazuma o stipendiranju in problematiki stipendiranja, obravnava predloga odloka o splošnem interesu in predlogov pogodb z zavodom za urbanizem Bled za izdelavo urbanistične dokumentacije.

Na sestanku aktivna sekretarjev osnovnih organizacij ZK radovljiške občine 31. maja po programu OK ZK, ki vključuje tudi organizacijo priprav na 8. kongres ZKS in 11. kongres ZKJ, so razpravljali o izvajanju zakona o združenem delu, idejnopolitičnem usposabljanju, o nalogah družbene samozastite ter o organizacijsko kadrovske vprašanjih v pripravi na volilne konference ZK. Ocenili so tudi minule prireditve in akcije, posvečene jubilejnim proslavam tov. Tita in ZKS.

Delegati vseh treh zborov občinske skupščine Radovljica so na 27. skupni seji 1. junija enoglasno sprejeli odloka o pobratenju radovljiške občine z občinama Brus in Svilajnac. Listine o pobratenju bodo svečano podpisali v Radovljici 5. avgusta ob občinskem prazniku, v Brusu 10. avgusta in v Svilajncu 8. oktobra ob dnevi osvoboditve obeh prijateljskih srbskih mest, ko slavi občinski praznik.

Po podatkih analitične službe občinske skupščine se je v I. tromesečju 1977 finančni obseg proizvodnje in primerjavi z lanskim v enakem obdobju povečal za 23 %, fakturirana realizacija v industriji za 31 %, v kmetijstvu za 44 %, gozdarstvu za 3, gradbeništvu za 25 %, v trgovini za 37 %, turizmu za 31 %, gostinstvu za 15 %, v obrti za 28 % in v komunalni za 1 %. V poprečju je bila fakturirana realizacija v gospodarstvu za 30 % višja od lanske, izvoz je bil za 5 % nižji, uvoz pa za 24 % višji od lanskega.

V 1977. letu so OZD in KS v radovljiški občini načrtovali 83 investicijskih programov, kar je skoraj dvakrat več kot lani. Navzlic nazadovanju pa je bilo do 30. aprila prijavljenih na SDK Radovljica le 16 investicij, med katerimi so največje v Verigi Lesce, stanovanjske gradnje v Gorjah, sepracija Gorenje, gozdarsko kmetijska zadruga Srednja vas, družbeni center na Brezjah in mrliške vežice na Bledu.

Stopnja prispevkov, ki jih bodo delavci v združenem delu radovljiške občine v drugem polletju 1977 prispevali za SIS družbenih dejavnosti, bo znašala po predlogu, ki je v javni razpravi, 19,90 % od bruto osebnih dohodkov in še 12 % za pokojninsko invalidsko skupnost.

Po akcijskem programu koordinacijskega odbora za planiranje pri OK SZDL Radovljica bodo potekale javne razprave o predlogih samoupravnih sporazumov o temeljih srednjeročnih načrtov razvoja družbenih dejavnosti in o splošni porabi za 1977. leto do 14. junija. Po opravljenih razpravah v OZD, TOZD in KS bo 17. junija koordinacijski odbor ocenil potek razprav, do 25. junija pa bodo zasedale skupščine vseh SIS, na katerih bodo sprejemali dopolnila in spremembe ter dokončno potrdili vse predložene samoupravne sporazume.

Glede na vse bolj zaskrbljujoče stanje pri onesnaževanju okolja, zlasti zaradi naraščanja števila divjih in neurejenih odlagališč smeti, so delegati vseh treh zborov občinske skupščine Radovljica že na 26. seji konec aprila zadolžili izvršni svet, da imenuje strokovno komisijo, ki bo v sodelovanju s sveti KS izbrala najustreznejše lokacije za odlagališča smeti. Komisija bo pripravila tudi program ukrepov za preprečevanje nadaljnjega onesnaževanja okolja.

Občinsko javno tožilstvo Radovljica je v 1976. letu obravnavalo 765 polnoletnih in 38 mladoletnih storilcev kaznivih dejanj. Ovrlo je 251 obtožbenih predlogov polnoletnih storilcev za tista dejanja, kjer je predpisana kazen do treh let zapor. Pred občinskim sodiščem je bila obtožena 101 oseba. Zoper 17 sodb se je tožilstvo pritožilo zaradi preizkih kazni, od katerih jih je okrožno sodišče ugodno sprejelo 12, zavrnilo pa 5 in potrdilo sodbo prvostopenjskega sodišča.

Predsedstvo OK ZSMS Radovljica je 11. sejo 31. maja posvetilo razpravi o predlogih samoupravnih sporazumov o temeljih srednjeročnih planov SIS, skupni in splošni porabi za 1977. leto ter obravnavi letošnjega občinskega proračuna.

V počastitev jubilejev tov. Tita in ZK je bilo v soboto, 4. junija, dopoldne v osnovni šoli Lipnica zborovanje ob dnevu prosvetnih delavcev radovljiške občine, na katerem sta govorila Polde Kežar — namestnik sekretarja komiteja za vzgojo in izobraževanje SRS, in Miran Bogataj, sekretar sveta ZK Lipniške doline. Pred zgradbo šole so po koncertu združenih godb na pihala Slovenskih železnih odkrili spomenik narodnemu heroju Stanetu Zagarju. Slavnostni govor je imel profesor Ivan Kriznar, nekdanji Zagarjev učenec. Delegacije šol in udeležencev zborovanja so položili vence k spomenikom NOB na Jamniku in Dražgošah. V kulturnem programu so nastopili zbor Stanega Zagarja iz Kroke, harmonikaški orkester glasbene šole Radovljica ter pevski zbor in recitatorji osnovne šole Lipnica.

V primerjavi dosežene proizvodnje s planirano so v tovarni Veriga Lesce za prve štiri mesece letos zabeležili zelo dobre rezultate. TOZD Vzdrževanje je vrednostni plan presegla kar za 77,1 %, TOZD Kovačnica za 75,9 %, TOZD Verigarna za 46,9 % in TOZD Orodjarna za 33,1 %. Količinski plan je najbolje izpolnila TOZD Sidrne verige, ki ga je presegla za 11 %, medtem ko TOZD Vijakarna še vedno zaostaja. Manj ugodni so izidi prodaje, kjer je bil plan dosežen le 76 %. Izvoz so po količini realizirali 67, po vrednosti pa 72 %.

Med bivanjem v Sloveniji si je znani vodja združenskega dokumentacijskega centra na Dunaju Simon Wiesenthal 26. maja dopoldne s posebnim zanimanjem ogledal muzej talcev v Begunjah. Na graščinskem grobišču se je poklonil spominu nacističnih žrtev.

Kot drugod v Sloveniji je od ustanovitve solidarnostnega sklada tudi v radovljiški občini število stipendistov naglo naraščalo. Od 406 v 1974. letu se je do 1976. leta število povzpelo že na 677 stipendistov, vendar pa vsi niso bili deležni stipendij. V občini prejema solidarnostno stipendijo 287 študentov in dijakov, razliko do življenjskih stroškov pa 183 upravičencev.

Po srednjeročnem programu otroškega varstva je predvideno, da bodo razen vrtca v Begunjah, ki je že zgrajen, gradili vrtce tudi na Bledu, v Lescah, Podnartu in v Srednji vasi — Stari Fužini. Skupaj načrtujejo do 1980. leta do 600 novih mest, s čimer bi dosegli 100 mest ali za 60 % vseh predšolskih otrok od 3 do 7 let starosti.

Odprtost naše družbe, ki ji nekateri sovražni krogi skušajo neupravičeno očitati omejevanje svobode gibanja, se zrcali tudi v odprtosti in svobodi gibanja v občini Radovljica. Samo lani so izdali 5156 novih potnih listov, veljavnost pa je podaljšana 1713 potnim listom. Tujim državljanom je bilo izdanih 92 vizumov in dovoljenj za bivanje v SFRJ. Potni list ima domala že vsak polnoletni občan.

Konec maja, v okviru tedna gozdov in letošnjega leta, ki je proglašeno za leto varstva narave, je Gozdno gospodarstvo Bled v neposredni bližini Radovljice izročilo namenu t. i. gozdno učno pot, ki sodi med najlepše v Sloveniji. Namenjena je učencem in dijakom, pa tudi odraslim ljubiteljem gozdov za ogled in preučevanje različnih gozdnih dreves in rastlin.

Izvršni svet OS Radovljica je sklenil, da bo v 1977. letu potrebno zagotoviti za izdelavo urbanističnega programa občine 700.000 din, za obnovitev urbanističnega načrta Bled 620.000, za izdelavo zazidalnega načrta Lesce-center 550.000 din, za ostale urbanistične naloge pa 200.000 din. Poleg tega bo potrebno v občinskem proračunu zagotoviti še 450.000 din za urbanistični načrt Pokljuka in zazidalni načrt za območje Pozabljeno 130.000 din. Skupna vsota za izvedbo urbanističnega programa občine bo znašala 2.650.000 din, o čemer bo sprejet sklep naknadno.

Glede na to, da je TOZD Sukno — industrija volnenih izdelkov, lani sklenila poslovanje z 2.112.000 din izgube zaradi nedoseženega dohodka, so na zborih delavcev sprejeli obsežen sanacijski program. TOZD je sicer že pokrila 89 % vseh obveznosti, vendar bodo morali močno povečati produktivnost, zboljšati kakovost, zmanjšati zaloge, povečati prodajo in uvažati nove izdelke. Zastavili so si tudi naloge, da bo boljše koordinacijo in učinkovitost dela vodilnih in vodstvenih delavcev doseženo boljše organizacijo dela in planiranje.

Ob prazniku dneva mladosti, jubilejev tov. Tita in ZK so 25. maja v psihiatrični bolnišnici Begunje svečano odprli nove ambulantne prostore za svoje in zunanje bolnike, ki se zdravijo zaradi duševnih bolezni in alkoholizma. Ob tej priliki so pripravili zanimivo razstavo izdelkov bolnikov, ki so jih izdelali na delovni terapiji. Razstava bo odprta do 9. junija.

KUD Ljubno je v sodelovanju s sindikalno organizacijo Iskra Otoče v tovarniških prostorih organiziralo od 15. do 30. maja uspešno razstavo 15 akvarelov in olj člana KUD Ljubno Zdravka Purkerja s Posavca. Razstavo, ki so jo ogledali vsi delavci Iskre in številni občani, so posvetili jubileju tov. Tita in ZKS.

Predstavniki občinskega odbora in mestnega odbora RK Radovljica ter čl. zdravilnih alkoholikov so za dan mladosti obiskali Varaždin, kamor jih je po kajšnji občinski odbor RK. Gostitelji so gostom razkazali kulturnozgodovinske znamenitosti mesta ter se dogovorili o nadaljnjem sodelovanju. Ob vrnitvi so obiskali tudi Kumrovec.

OB 35-LETNICI SMRTI dr. ALEŠA STANOVNIKA

Dr. Aleš Stanovnik se je rodil leta 1900 v Horjulu v kmečki družini, pravne vede je študiral v Ljubljani in na Dunaju. Njegova revolucionarno delo in življenje je tesno povezano z jeseniškim delavstvom in njegovim bojem za socialne, ekonomske in politične pravice. Ob 35-letnici njegove nasilne smrti se spominjamo njegovega življenja in revolucionarnega delovanja med jeseniškim delavstvom.

Dr. Aleš Stanovnik je kot doktor pravnih ved prišel na Jesenice 1930. leta. Odvetniško pisarno je imel najprej na Pošti, nato pa pri Črmetu na Plavžu, kjer je tudi stanoval. Črne je bil uradnik tedanje Kranjske industrijske družbe. Politično delovanje dr. Aleša Stanovnika za združitev naprednih delavcev v enotno fronto delavskega gibanja ni ostalo prikrito nasprotnikom delavstva in tudi Črne je na pritisk KID in drugih nasprotnikov delavstva dr. Aleša Stanovnika preganjal iz stanovanja. V teži situaciji, ko se je klerikalno in liberalno usmerjeni del Jeseničanov obrnil proti njemu z odkritimi očitki, da gleda preveč na

levo, je občutil težo revolucionarnega boja naprednega delavstva. V tem času se je dr. Aleš Stanovnik odločil, da družino pošlje v Ljubljano k sorodnikom, sam pa si sežida na Jesenicah hišo in se osamosvoji.

S trdno voljo in nenehnim političnim delovanjem za delavske pravice se je dr. Aleš Stanovnik vresel v politično življenje na tedanjih strankarsko razprtih Jesenicah. Z večanjem obsega dela je sprejel kot koncipiente dr. Marjana Breclja, nato dr. Joža Vilfana in dr. Miha Potočnika. Že izbor najožjih strokovnih sodelavcev kaže na osebnost dr. Aleša Stanovnika.

Prve ideje revolucionarnega gibanja delavcev in kmetov je dr. Aleš Stanovnik dobil že od očeta, naprednega kmeta, ki je bil v odkriti opoziciji s Koroško strankarsko politiko. Že kot študent se je upl ideologiji demoraliziranega meščanstva. Žaupal je v principu demokratičnih svoboščin, zdravo jedro in samostojen značaj slovenskega kmeta in delavstva. V razpravah, predavanjih in v pogovorih je naglašal vprašanje o demokraciji, politiki, državni ureditvi, nacionalnem vprašanju, federativni ureditvi jugoslovanskih narodov in narodnosti, skupnem nastopanju političnih strank itd. Z naglašanjem ideje o socialni na nacionalni svobodi ter demokraciji je postal trn v peti klerikalne politike veljakov slovenskega meščanstva.

Do prihoda dr. Aleša Stanovnika na Jesenice so bili jeseniški delavci, bilo jih je približno tri tisoč, pod političnimi pritiski posameznih predstavnikov klera in njihovih pri-

vržencev, ki so imeli med jeseniškim delavstvom odločujoč vpliv in politično moč. Takoj po prihodu na Jesenice se je vključil v politični boj jeseniškega delavstva in se zavzemal za akcijsko enotnost boja delavstva za socialne in politične pravice.

Ko se je v vodstvu jeseniškega delavstva uveljavila premoč levega ali komunističnega krila, je bilo mogoče uresničiti idejo o akcijski enotnosti. Iz treh takratnih sindikatov: marksisov, krščanskih socialistov in narodnih socialistov so ustanovili medstrokovni akcijski odbor, ki je vseboval miselnost skupnega dela vseh treh sindikatov.

Ustanovitev medstrokovnega akcijskega odbora (MAO) v Železarni, tedanji Kranjski industrijski družbi, je bila velik in pomemben politični uspeh naprednih revolucionarnih idej ljudi, kakršen je bil dr. Aleš Stanovnik, njegovih prijateljev in sodelavcev dr. Miha Potočnika, dr. Iva Stempiharja, Vencelja Perka in drugih.

Odziv na ustanovitev medstrokovnega akcijskega odbora, predhodnika enotne fronte delavske enotnosti, je bil v političnih skupinah klerikalcev in liberalcev, ki so ustanovitvi MAO nasprotovali, zelo vihar, bili so zoper konsolidacijo jeseniškega delavstva v SMRJ, ki so jo vodili napredni levo usmerjeni delavci komunisti.

Dr. Aleš Stanovnik je bil že v dijaških letih zavzet za zvezo delovnega ljudstva, ki je združevala komuniste, levo krilo Slovenske ljudske stranke in socialne demokrate. Politični socialni in ekonomski uspehi Zveze delovnega ljudstva so idejno pritegnili mladega Aleša in te ideje politično enotnega nastopanja delavstva je izpričal tudi na Jesenicah.

Na občinskih volitvah na Jesenicah, je bil dr. Aleš Stanovnik nosilec liste Slovenskega delovnega ljudstva. Žal zaradi različnih volilnih spletk lista ni zmagala, zmagala pa je dva meseca kasneje v občini Koroška Bela, njen nosilec je bil Vencelj Perko.

Dr. Aleš Stanovnik je pravilno in strogo po zakonih tedanje buržoaz-

ne oblasti prijavil za 27. september 1936. leta sestanek za sestavo kandidatne liste za občinske volitve. Sestanek je bil napovedan v gostilni Tancar na Jesenicah, vendar ga je okrajni načelnik v Radovljici z odlokom dne 24. septembra 1936. prepovedal in zagrozil s kazenskimi posledicami. Ob takšnem političnem nasilju vladajočega režima in režimskih strank je Slovenec 20. oktobra 1936 v številki 241 na tretji strani pod naslovom Volitve leta 1933 in 1936 zapisal: »Vsi ljudje lahko na lastne oči vidijo, da o kakem terorju ali nasilstvih ni niti govora. Vse stranke in skupine so lahko nemoteno sestavile kandidatne liste, se lahko sestajajo na sestankih in shodih, če jih le zakonito prijavijo, svobodno lahko agitirajo za svoje kandidate in se sploh v vsakem oziru lahko svobodno gibljejo.«

Dr. Aleš Stanovnik je kot nosilec liste Slovenskega delovnega ljudstva v občini Jesenice bil srdito politično borbo z neenakim nasprotnikom, ki je v obliki vladnega režima prepovedal sestanke in shode ter sploh vsakršno sestajanje. Na takšno politično arogancijo se je dr. Aleš Stanovnik z dr. Ivom Stempiharjem in Venceljem Perkom fotografiral z zavezanimi usti. Fotografija ni bila le protest zoper režimske prepovedi političnega delovanja, temveč je izpričala naprednemu jeseniškemu delavstvu več kot sestanki in množični shodi o omejevanju politične svobode delavcev.

Cepprav lista Slovenskega delovnega ljudstva na Jesenicah leta 1936 ni uspela tako kot v občini Koroška Bela, so njeni nosilci z dr. Alešom Stanovnikom zapisani v zgodovini delavskega gibanja jeseniškega delavstva kot borci za delavske pravice, delavsko enotnost in demokracijo.

Januarja 1937. leta je dr. Aleš Stanovnik soustanovitelj delavskega lista Naš kovinar s podnaslovom »Svobodno glasilo delavstva KID«. Dr. Aleš Stanovnik je prvo, na Jesenicah resnično delavsko glasilo tudi finančno podpiral ter v njem nadaljeval boj za delavske socialne, ekonomske in politične pravice.

Vseskozi zvest idejam svobodni-selnega borca za delavske pravice, je deloval za enotno fronto jeseniškega delavstva in kritiziral strankarsko razdvojenost. Politična nasprotja med delavstvom so bila povsod reakcionarskim političnim skupinam in KID, ki je kljub kolektivni pogodbi in priborjenim delavskim pravicam med stavkovnimi gibanji jeseniškega delavstva 1935. in 1936. leta hotela delavski življenjski politični in ekonomski izkoriščati ter ogrožati delavske pravice po načelu deli in vladaj.

Vedno v ospredju boja za delavske pravice in zagovornik enotnega delavskega gibanja je vedno ostal zvest svojim naprednim idejam. Kot zavzet bорец za narodno in socialno osvoboditev slovenskega proletariata ni ostal prikrit okupatorju. Leta 1941 je bil izseljen v Srbijo, odkoder se je še istega leta vrnil v Ljubljano, kjer se je takoj vključil v Osvobodilno fronto. Italijanski okupatorji so slutili, da ima dr. Aleš Stanovnik v Osvobodilni fronti pomembne funkcije.

Na to, da ga italijanski okupatorji sledijo, je bil dr. Aleš Stanovnik opozorjen, zato se je prikrival v raznih stanovanjih v Ljubljani, ni pa se mogel odločiti za odhod iz Ljubljane.

22. maja 1942. leta so Italijani, najbrž zaradi izdaje, vdrli v hišo, kjer je prenočeval, in ga odpeljali v policijske zapore, kjer so ga, gotovo s pomočjo izdajalcev, prepoznali. 2. junija 1942. leta so italijanski fašisti dr. Aleša Stanovnika ustrelili v Gramozni jami v Ljubljani kot talca.

Na dr. Aleša Stanovnika je med naprednim jeseniškim delavstvom ostal živ spomin poštenega in preudarnega človeka, borca za delavske pravice. Med svojim bivanjem na Jesenicah si je pridobil zaradi svojega plemenitega in odkritega značaja veliko prijateljev, med političnimi nasprotniki pa je užival spoštovanje in velik ugled neizprosnega borca za ideje splošno človeških, socialnih, ekonomskih in političnih pravic delovnih ljudi.

Janez Zurec

PESEM MLADINE TITU ZA JUBILEJ

»Glas« je pred nedavnim pisal o zborovskem petju in osnovnih šolah. V poročilu z revije mladih instrumentalistov radovljiške občine je bila na kratko prikazana problematika, ki je bolj ali manj skupna vsem našim šolam. Kadrovske in druge možnosti niso kaj prida spodbudne in terjajo nove rešitve. Kljub vsemu smo bili 13. maja pričali zanosni pevski manifestaciji: 730 članov pionirskih in mladinskih zborov osnovnih šol radovljiške občine se je zbralo in izvedlo prireditve Mladina Poje Titu za 85. rojstni dan.

Organizacijo sta ob pomoči samih zborovodij prevzeli občinska izobraževalna skupnost in ZKO občine Radovljica, pokroviteljstvo svet ZK Bohinj, gostitelj pa je bil kolektiv osnovne šole v Bohinjski Bistrici. Vsi so želeli lepo prireditve, potrudili so se in revija je zapustila močan vtis pri številnih poslušalcih in seveda pri množici nastopajočih.

Podobne revije radi odpravimo s kratkim poročilom. Če pa resno mislimo, da tudi kulturo moramo graditi od najmlajših naprej, je o njih le potrebno povedati kaj več. Dirigenti, ki so sodelovali na reviji, naj bi se na posebnem posvetu tako ali tako posvetovali in pogovorili o novih spoznanjih, nekaj splošnih ugotovitev pa naj revijo predstavi tudi širši javnosti.

Revija ni imela tekmovalnega značaja. Tudi ta članek ne želi ocenjevati in po dosežkih primerjati zborov, ki so se po svojih močeh vestno pripravljali za ta nastop in druge svoje obveze. Najbrž premalo razmišljamo, razpravljamo in storimo za naše šolske zборе. Ni čudno, da jih pravzaprav ni veliko, ki bi se mogli primerjati z boljšimi v svetu. Prav isto velja za odrasle zборе. Delo godbenika na zborovskih vajah in nastopih je odgovorno, umsko, fizično in še strokovno zahtevno. Ni vsak pedagog glasbenik in seveda vsak glasbenik ne pedagog, toda tudi vsak glasbeni pedagog še ni dober zborovodja. Manjka nam jih morda tudi zato, ker jih premalo cenimo. Tem, ki delajo, nudimo več pomoči – strokovno glasbene in pri organizaciji dela, pa več priznanja jim dajmo!

Na bohinjski reviji je nastopilo enajst zborov. Pionirski so bili iz Lipnice, Bleda, Lesc, Gorij, Radovljice in Bohinjske Bistrice, mladinski iz Bohinjske Bistrice, Radovljice, Bled in Lesc, deski pa je bil bohinjski. Pionirski zbori so razen blejskega peli enoglasno in večinoma spremljavajo. Zborovodje tov. J. Hummerca, A. Špenko, P. Golob, J. Pristavec in C. Mazi so v spored vključili predvsem slovenske ljudske, umetne in partizanske pesmi. Prav je, da so se odločili za nekaj novejših pesmi. Ena takih je bila Naša putka J. Ježa, ki kaže nove izrazne možnosti s svojimi melodičnimi in rit-

mičnimi domislicami. Blejski zbor jo je izvedel živo in prepričljivo.

Podobno so spored oblikovali tudi mladinski zbori, le da so bile pesmi večglasne. Nekatere med njimi so bile zelo lepo zapete – z živim in svežim tonom, primerno dinamično in agogiko. Včasih je kaj zašepalo, npr., v fraziranju (dihanje sredi besed), a v celoti so se zbori dobro postavili. 150-članski bohinjski je živo in ognjevitno začel revijo, radovljiški se je odlikoval predvsem z dobro dinamiko. Z lepim gibkim zvokom, pravim zborovskim, in zanimivimi pesmimi se je predstavil blejski zbor. Nekoliko nevhvaležno nalogo je imel lipniški zbor, ki je nastopil zadnji, ko v avli ni bilo več potrebnega miru. Ob izkušnjah s to revijo bo v prihodnje treba dobro premisliti, kako tako srečanje izpeljati, da bodo vsi nastopajoči, tudi poslušalci – zbrani in uvidni do drugih izvajalcev in prisotnih. Priznati je treba, da to pot s te strani ni bilo vse v redu. Organizatorjem in zborovodjem bo treba bolj pomagati. Kot ponavadi so mladi poslušalci navdušeno povzdgljali vsako pesem, le poslušali so premalo mirno.

Posebnost revije je bil nastop deškega zbora Fantje z vasi, ki ga je iz učencev bohinjske šole sestavil tov. A. Završnik. Znano je, da imajo zbori dečkov zvok svojstvenega zvona, do kakršnega jasno ne pridejo kar čez noč. Bohinjski so prav prijetno zapeli, zdelo se je pa, da izbira pesmi ni bila najbolj primerna.

Morda se bodo organizatorji naslednja leta odločili za ločena srečanja pionirskih in mladinskih zborov, kar bi prav gotovo prineslo nekatere boljše možnosti za oblikovanje revij in za razporeditev zborov. Ta je bila to pot nekoliko problematična, saj se je na koncu pokazalo, da bi bilo bolj prav upoštevati vrstni red glede na vrsto in velikost zbora, spored pesmi in tudi kvaliteto.

Prijateljem mladine in pesmi je bilo zadoščenje gledati in poslušati vso to množico mladih pevki in pevcev. Revija je bila najlepša zahvala zborom, pedagogom, šolam in organizatorjem za trud, ki so ga vanjo vložili. Njen pomen so poudarila tudi zasluženja priznanja in govori tov. I. Zvana, A. Šiljarja ter N. Rupla. Slišali smo precej spodbudnih besed o pomenu glasbe v vzgoji in o tem, da je za nadaljevanje slovenske zborovske tradicije še kako važna razvitost šolskih zborov. Zato naj bo v šolah petja še več!

GE

V svitu prvega junijskega dne se je naglo razširila vest, da je na svojem domu v Radovljici, kot žrtev zahrbtne bolezni, nenadoma preminil narodni heroj in prvoborec Anton Dežman-Tonček. Na Gorenjskem skoraj ni borca, ki ne bi poznal heroja Tončka, požrtvovalnega predvojnega skojevca, proletarca, hrabrega mitraljezca proslavljenega Cankarjevega bataljona, udeleženca dražgoške bitke, izkušnega in v nešteti bojih prekaljenega komandanta VOS za Gorenjsko in VDV bataljona, ki se je zlasti izkazal v neposrednem boju z nacisti in njihovo obveščevalno službo.

Rojen je bil leta 1920 v Lescu, v številni delavski družini, kjer je končal osnovno šolo in se že kot 14-letni deček aktivno vključil v delavsko prosvetno društvo Svoboda in nato v Vzajemnost. Po ustanovitvi partijske organizacije v Lescu je bil junija 1940 sprejet v SKOJ. Prežet z marksistično in revolucionarno miselnostjo se je zlasti izkazal v društvu prijateljev Sovjetske zveze, pri zbiranju sredstev za Rdečo pomoč in v številnih drugih akcijah, ki jih je organizirala partija. V tem obdobju se je udeleževal vseh skojevskih konferenc za jeseniško okrožje.

Ko je nacistična Nemčija aprila 1941 napadla Jugoslavijo, se je na poziv partije vključil prostovolj-

UMRL JE NARODNI HEROJ ANTON DEŽMAN-TONČEK

no v bivšo jugoslovansko vojsko, da bi branil domovino. Svoj patriotizem je pokazal navzlic brezupni situaciji tudi po polomu kraljevske vojske in že v maju 1941. leta organiziral prve mladinske trojke v Lescu in okolici, ki so zbirale orožje in vojaški material v pripravah na vstajo. S svojimi skojevci je 20. julija 1941. leta organiziral zavarovanje partijske konference za Gorenjsko na Jelovici. Že 28. julija je odšel v partizane, najprej v jelovško četo, 5. avgusta pa je stal v vrsti na novo ustanovljenega Cankarjevega bataljona, v katerem se je posebno izkazal kot mitraljezec in nato kot komandir voda in komandir čete. Maja 1943. leta je ustanovil jelovski bataljon, pozneje pa še sedmi kranjski bataljon. Do zmagovitega konca vojne je opravljal najodgovornejše vojaške dolžnosti na Gorenjskem, kjer se je izkazal kot izredno hraber in sposoben starešina, zgladen in priljubljen tovariš, predvsem pa kot drzni udeleženec in organizator diverzantskih akcij.

Zaradi izrednega junaštva, ki ga je pokazal v številnih uspešnih akcijah po vsej Gorenjski, je bil komandant Tonček simbol partizanskega boja in strah in trepet nemških okupatorjev.

Po osvoboditvi je po vsej Jugoslaviji opravljal odgovorne vojaške dolžnosti vse do 1964. leta, ko je bil upokojen s činom polkovnika. Nastanil se je v Radovljici, kjer je nadaljeval delo z njemu svojstveno požrtvovalnostjo v družbenopolitičnih organizacijah. Opravljal je vrsto odgovornih funkcij. Bil je član zveznega odbora ZZB NOV Jugoslavije, predsedstva republiškega odbora ZZB NOV Slovenije, sekretar občinskega odbora ZZB NOV Radovljica, sekretar občinskega odbora ZRVS

Radovljica, dolgoletni odbornik občinske skupščine ter številnih organov ZK, SZDL in občinske skupščine. Vseskozi se je posvečal vzgoji in usposabljanju rezervnega starejšinskega kadra, posebno pa je bil priljubljen med mladino. Izjemne napore je s svojimi bogatimi izkušnjami vlagal v utrjevanje in razvijanje splošnega ljudskega odpora. Zavzeto je delal v številnih športnih in drugih društvih. Za zasluge v NOB je poleg najvišjega priznanja reda narodnega heroja prejel številna druga vojaška odlikovanja, 1970. leta pa je napredoval v čin generalnega majorja JLA.

S smrtjo priljubljenega tovariša in borca, narodnega heroja Tončka je Gorenjska izgubila enega največjih revolucionarjev in borec, zato bo ostal vsem v trajnem spominu.

MRTVEMU KOMANDANTU

Glas smrti
prišel je iz vetra,
kot silen vihar
besnečega vetra.
Junaki,
ki si jih
vodil do slave,
na prsi trudne
sklonili so glave.
Molčijo. Molčijo.
Trpijo.
Triglav zadržel
ob vesti ledeni,
odreveneli od srha
možje so jekleni.
V meglo se zavile
Karavanke in Alpe,
neme ostale
mladenke in starke.
Gore, planine
potoki in reke,
možje in sinovi,
žene mladenke.
Žene mladenke,
možje in sinovi,
strti v boli
ob smrti so tvoji.

Janko Novak

ARHIV NA JESENICAH

DELO V ZGODOVINSKIH ARHIVIH

Ugotovili smo že, da je temeljna naloga vsakega zgodovinskega arhiva, da v družbenem imenu zbira arhivsko gradivo in ga pripravlja, to je, ureja za potrebe znanosti, zlasti zgodovinske. Osnovno poslanstvo zgodovinskih arhivov je znanstvena uporaba arhivskega gradiva. Arhivsko gradivo je, kot smo že nekajkrat zapisali, tisti del registraturnega gradiva, ki nastaja pri ustvarjalcih in nima več praktične poslovne vrednosti, ima pa trajno vrednost kot vir za znanost v najširšem pomenu besede.

Verjetno je najtežja in najbolj odgovorna naloga zgodovinskih arhivov povsod po svetu prav vrednotenje ali valorizacija registraturnega gradiva, z drugimi besedami, določanje arhivskega gradiva, ki ima trajno vrednost. Posamezne vrste, kategorije gradiva, ki smo jim odrekli lastnost arhivskega gradiva, smo določili za uničenje, smo jih izločili, škartirali.

Odgovornosti izločanja so se zavzeli že v prvi polovici 19. stoletja. Navodila o ravnanju z registraturnim gradivom, ki jih je leta 1832 izdala dvorna pisarna na Dunaju, zahtevajo, »...da se pri pregledu ne odberejo za uničenje spisi, ...ki sicer ne služijo več uradnim potrebam, vendar imajo ali utegnejo imeti v zgodovinskem ali siceršnjem pogledu neko vrednost...«

Sodobna arhivistična literatura pravi: »Škartiranje je pač najbolj odgovorna in najtežja naloga, ki se postavlja arhivarju... Škartiranje, če ga prav razumemo... osvobaja registraturo balasta... in s tem povečuje preglednost in uporabnost. Tako je škartiranje konec koncev eden tistih ukrepov, s katerim se registratura spremeni v arhivsko telo.«

Zavedati se moramo, da so tiste kategorije gradiva, ki smo jim zaradi slabe poučenosti ali celo malomarnosti odrekli lastnost arhivskega gradiva, izgubljene za znanost.

Nujno je, da delavci zgodovinskih arhivov dobro poznajo sedanje in pravilno predvidijo bodoče znan-

stvene potrebe. Pri tem gre prvenstveno za poznavanje tehnike in načina dela zgodovinske znanosti, nikakor pa ne smemo zanemariti tudi drugih znanstvenih panog. Določanje arhivskega gradiva zahteva široko sodelovanje ekonomistov, pravnikov, inženirjev, jezikoslovcev, geografov, zgodovinarjev in drugih poklicev.

Kakor ustvarjalci arhivskega in registraturnega gradiva se tudi zgodovinski arhivi pri valorizaciji srečajo s problemom mase registraturnega gradiva. S to problematiko se ukvarjajo arhivisti po celem svetu. Vsi so si edini, da se je ogromni količini dokumentacijskega gradiva mogoče izogniti le s sistematičnimi, strokovnimi in pravočasnimi izločalnimi tistih kategorij gradiva, ki nimajo več poslovne vrednosti. Prav v tej točki je nujno najtesnejše sodelovanje ustvarjalcev gradiva in zgodovinskih arhivov. Pravilno izločanje omogoča ustvarjalcu, da se ne »zaduši« v lastni dokumentaciji in da ohrani le tiste kategorije gradiva, ki imajo po preteku praktične uporabnosti trajen pomen. S tem, da ustvarjalec hrani gradivo točno po določenih rokih, ki jih zahteva poslovna uporabnost gradiva, in da do prevzema v zgodovinski arhiv hrani tudi zgodovinsko trajne dokumente, se bistveno poveča uporabnost in preglednost gradiva, hkrati pa se sproti sproščajo kapacitete arhivskih skladišč, ki jih zaseda novo nastalo gradivo. Določanje kategorij trajne vrednosti je popolnoma nemogoče brez sodelovanja ustvarjalcev gradiva in zgodovinskih arhivov.

Sodobna »papirnata vojna« zahteva, »...da mora postati arhivist mnogo bolj strog glede gradiva, ki ima trajno vrednost, izredno malo. Za ilustracijo naj služijo podatki, da v Romuniji ocenjujejo, da je od celotne mase registraturnega gradiva od 50–70 % takega, ki ima za znanost trajen pomen, na Švedskem, Norveškem in v Avstraliji od 30 do 40 %, v Švici in Zahodni Namčiji od 20–30 %, na Poljskem in Nizozemskem od 10–20 %, v Kanadi in Franciji od 5–10 %, v Sovjetski zvezi do 4 %, v ZDA od 1–4 % in v Veliki Britaniji 13 %. V splošnem je težnja v vseh državah, da se odstotek trajno vrednega arhivskega gradiva še zmanjša. Gradivo trajne vrednosti po določenem času prevzame v hrambo zgodovinski arhiv. Naša zakonodaja določa, da se mora tako gradivo prevzeti v roku od 5–30 let od njegovega nastanka.

S problematiko določanja trajne vrednosti posameznim vrstam gradiva se ukvarjajo vsi zgodovinski arhivi po svetu. Rezultat prizadevanj so splošni kriteriji za valorizacijo gradiva.

Pri presoji vrednosti dokumenta je važno njegovo poreklo. Čim večji je pomen neke ustanove v državi, pokrajini ali v kraju, toliko pomembnejši so njeni dokumenti. To

pomeni, da zgodovinski arhivi na svojem teritoriju najprej preučijo, kateri ustvarjalci arhivskega in registraturnega gradiva imajo tak značaj, da upravičeno lahko pričakujemo, da bo pri njih nastajalo pomembno arhivsko gradivo.

Določanje arhivskega gradiva iz registraturnega gradiva pa poteka po naslednjih splošnih načelih:

- namen dokumenta (največjo vrednost imajo tisti dokumenti, ki odražajo problematiko osnovne dejavnosti ustvarjalca);

- vrsta dokumenta (dokumenti, ki odražajo najbolj značilne strani dejavnosti);

- popolnost in izvirnost vsebine dokumenta (pomembni so dokumenti, ki so enkratni zapisi nekega dogodka ali dogajanja);

- ohranjenost gradiva ustvarjalca (če o dejavnosti določenega ustvarjalca nimamo veliko ohranjenega gradiva, potem dobijo lastnost arhivskega gradiva tudi taki dokumenti, ki jih v normalnih okoliščinah izločamo);

- časovni presledek (pomen nekaterih vrst gradiva se pokaže šele po preteku določenega števila let. Na videz vsakdanji poslovni dogovor lahko z leti preraste v velik posel, s čimer se poveča vrednost dokumentacije, ki se nanaša na sklepanje in izvajanje takega posla);

- originalnost dokumenta (prednost imajo originali, če teh ni, pa overljene kopije);

- zunanji videz dokumenta (paleografski in umetniški videz dokumenta);

- stanje dokumenta (večjo vrednost ima dobro ohranjen dokument in tak, ki bo lahko ostal dalj časa nepoškodovan, kot pa slabo ohranjen in na slabem papirju izdelan enak dokument);

- osnova, na kateri je dokument izdelan (pergament, platno, vodni znak, itd.; značilnosti materiala, na katerem je dokument napisan, zgodovinarju velikokrat pomagajo pri določanju dokumenta, oz. nekega dogodka).

To je le nekaj splošnih načel, ki nam pomagajo določati znanstveno vrednost dokumentacijskega gradiva. Absolutnih meril, ki bi veljala povsod in v vsakem času, na žalost ni, zato se je za valorizacijo gradiva pri vsakem ustvarjalcu potrebno skrbno pripraviti.

Izločanje in uničevanje kategorij gradiva, ki niso več pomembne, mora biti organizirano. Zelo redki so primeri, ki jih navaja neka študija za UNESCO, da bi bilo izločanje tako drastično, kot je bilo v neki afriški državi, ko je uredništvo nekega časopisa po tem, ko je imelo svoje prostore že povsem zatrpene z lastno dokumentacijo, svoje gradivo preprosto zmetalo skozi okno. Pri nas pa niso redki primeri, da zaradi neurejenosti gradiva in zatrpanosti prostorov z njim zlasti malo starejšo dokumentacijo enostavno prodajo podjetju, ki zbira star papir za industrijsko predelavo. To se dogaja, čeprav kazenski zakonik v 264 a členu točno pravi: »Kdor uniči ali prikriva arhivsko gradivo, ga napravi neuporabnega, ...se kaznuje z zapornim ali s strojim zapornim do petih let.« (Ur. l. SFRJ št. 15-300 leto 1965). Arhivski zakon pa tako ravnanje še posebej kaznuje z denarno kaznijo.

Po svetu in pri nas je postopek za izločanje nepomembnih delov gradiva točno določen. V Sloveniji to ureja zakonsko navodilo o odbiranju arhivskega gradiva iz registraturnega gradiva (Ur. l. SRS št. 9-50/70). Res pa je tudi, da je pravilen postopek neizvedljiv, če ustvarjalci svoje dokumentacije nimajo urejene. Zakonsko določilo varuje arhivsko gradivo, tega pa ni mogoče odbrati, če je registraturno gradivo nepovezano, neoznačeno, pomešano, skratka neurejeno.

Izločilni postopek se izvede s pomočjo popisov vseh kategorij gradiva, ki pri ustvarjalcu nastajajo. Taki popisi, ki jih imenujemo vnaprejšnji izločitveni sezname, ponekod tudi splošne liste za odbiranje gradiva, imajo določene roke hranjenja in od zgodovinskega arhiva določene kategorije gradiva trajne vrednosti. Vsakokratno izločanje mora potrditi pristojni zgodovinski arhiv.

Zakon določa, da morajo popise vseh kategorij gradiva imeti vsi ustvarjalci. Na žalost pa moramo ugotoviti, da na Gorenjskem nimamo niti 10 popisov, čeprav imamo v evidenci več kot 300 ustvarjalcev arhivskega in registraturnega gradiva.

Določanje lastnosti arhivskega gradiva posameznim vrstam registraturnega gradiva je sestavni del prve osnovne naloge zgodovinskih arhivov – zbiranja arhivskega gradiva.

NOVICE NA POLICAH JESENIŠKE KNJIŽNICE

Tarjei VESAAS: **Most**. Prešernova družba 1977. (Ljudska knjiga št. 149.)

Otrokom in mladostnikom se rade pritaknejo strašne sanje. Pravijo, da ima to globlji pomen, pravzaprav namen: mlado bitje naj bi se tako na kolikor toliko znosen način pripravilo na vse tisto, kar ga bo doletelo v življenju, ko se bo moralo srečati s trpljenjem, z boleznijo, s smrtjo. To, kar smo zdaj zapisali, na videz nima prave zveze s knjigo, ki smo se jo namenili priporočiti bralcem. Ali pa jo ima. Namreč – to, kar se v prvi polovici te knjige pripeti dvema osemenjastelnikom – fantu in dekletu, ki živita v sosesčini neke na robu gozda – je zelo podobno strašnim otroškim sanjam. V goščavi najdeti truplo odvrženega in morda umorjenega novorojenčka. Ob tem dogodku, ki se ga bosta gotovo spominjala vse življenje, bosta dozorela, na novo pretehtala samega sebe in postavila na tehtnico svoj medsebojni odnos.

Pripetljaj je resda dokaj nenavaden. Še bolj nenavaden pa se zdi, vsaj za naše južnjaške predstave, to, kako sta mlada človeka reagirala. Namreč, od vsega začetka sta sklenila, naj to ostane njuna skrivnost. Ne bosta tekla na policijo, ne bosta povedala staršem. V prvem planu je torej njuna moralna zavzetost, iskane lastne poti, lastne morale, ki naj se oblikuje brez ozira na pisane zakone in na uradno moraliko. Dekletu pride na misel, da je treba zaščititi novorojenčkovo mater: prepričana je, da je nesrečna in potrebna njune pomoči. Končno nanese tako, da se z njo seznanita in celo spoprijateljata.

Te vrste dogodki so značilni za neke vrste naturalizem. Pristop norveškega pisatelja Vesaasa pa je skrajno nasproten opisanemu naturalizmu. Telesnost ga ne zanima niti toliko, da bi nam opisal zunanost treh mladih junakov. Iz knjige zvezo komaj to, da sta dekleti privlačni, to pa je tudi vse. Toliko bolj pa se posveča njihovi moralni podobi. Lahko bi si zastavili vprašanje, ali domala sedemdeset let star pisatelj lahko razume današnjo mladino, ali jih lahko ustrezno predstavi, zlasti, če jih hoče predstaviti »od znotraj«. In ko preberemo nekaj strani, se vprašamo še nekaj: So današnji mladi ljudje v resnici tako resni, kakršne jih slika Vesaas?

Na to bi lahko odgovorili z nasprotnim vprašanjem: Ali današnji mladi ljudje razumejo sami sebe, ali se vsaj poskušajo razumeti. Če se, potem jih to utegne pripeljati do podobne življenjske resnice, do podobne odgovornosti proti sebi in do drugih, kakršno pripisuje Vesaas svojim junakom.

Ukvarjanje s človekovo notranjostjo je morda značilno za severnjake. K temu sodi tudi nagnjenje do vsega skrivnostnega in grozljivega. Spomnimo se, na primer, slav-

ne Munchove slike **Krik**. Munch, ki je bil tudi Norvežan, je naslikal mlado žensko ali dekle s spačenim obrazom, ki kriči v neki nerazumljivi grozi. Dekle stoji na mostu – prav tako kot naša zgodba nosi naslov **Most** in se dogaja ob mostu. Lahko bi rekli, da je pričujoči roman nastal iz podobnega doživljajskega jedra kot Munchova slika. Tudi Torvil in Aud se prvo noč po strašni najdbi zbudita iz more, eden od njiju je v spanju od groze zavpil. Munchova slika se ustavi ob neizrekljivosti »mistične« groze, Vesaas pa nas vodi v svojem poetičnem romanu mimo tega izhodišča in naprej: neizrekljivo in skrivnostno, s čimer se srečamo v mladosti, ostane za nami, človek se z moralnim odločanjem lahko dokoplje do jasnosti in trdnosti.

Slovenski bralci že od nekdaj cenijo skandinavsko književnost. Vesaasova knjiga ima prenekatere poteze, ki nas spominja na Strindberga, Hamsuna, Ibsena in druge. Posebna odlika te knjige pa je v zgoščenosti pripovedi, v preprostosti zgodbe. **Most** je nenavadna knjiga, v pretežnem delu lahko dostopna – upajmo – slehernemu bralcu. Vendar so vmes odstavki in poglavja, v katerih skuša pisatelj izraziti vse tisto, kar se z navadnimi besedami ne da povedati. Takrat se zateče v govorno simbolov. Tudi tu ni nikoli baročno gostobeseden. Skoraj vse podobe se sučejo okrog vode, najbolj impresivna med njimi je morda tista o očesu, ki strmi vate iz vodnjaka, ko se sklanjaš nadenj.

Lahko bi se še reklo, da je Vesaas dosegel v tej knjigi zavidanja vredno skladnost med zunanjim, objektivnim svetom in skrivnostnim svetom človekove zavesti. V kratki spremni besedi na koncu knjige je med drugim navedeno mnenje nekega kritika, da »je Vesaas po obliki in po vsebini svojih del ves v našem času«. To morda drži tudi za roman **Most**, vendar s pridržkom, da je vse, kar je v njem izrazito sodobnega, pravzaprav neopazno in organsko navezano na našo celotno kulturno dediščino.

Nekaj novejših del s področja družboslovje – marksizem

F. Šetinc: **Moralnopolitična in druga merila kadrovske politike v visokem šolstvu**.

P. Togliatti: **Izbrano delo**.

K. Marx-F. Engels: **Izbrana dela II**.

I. Kristan: **Družbena ureditev SFRJ**.

Program **Zveze komunistov Jugoslavije**.

Zakon o združenem delu.

Dialektični materializem in sodobno naravoslovje.

B. Zihler: **Dialektični materializem**.

Colombo 1976.

ŠE LAHKO NAROČITE KNJIŽNO ZBIRKO PREŠERNOVE DRUŽBE

»Še posebej si bodo osnovne organizacije sindikata prizadevale med delavci zbuditi večji interes za dobro knjigo, ki mora postati bolj dostopna delavcem.« (Osmi kongres Zveze sindikatov Slovenije.) »Še posebej si bodo sindikati prizadevali razširjati dobro knjigo med delavce. Zato bodo podprli vsa tista prizadevanja založb in knjižnic, ki prispevajo, da je knjiga dostopnejša širšemu krogu bralcev (naročništvu knjižnice Prešernove družbe, kolektivno članstvo v knjižnicah, potujoče knjižnice, oprema priročnih knjižnic, izposojevalnic in čitalnic v organizacijah združenega dela, počitniških domovih in zdraviliščih).« (Sklepi razširjene seje republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije, 26. februarja 1976.)

S tem uvodom smo hoteli poudariti naloge osnovnih organizacij sindikata pri razširjanju dobre knjige. Da bi to nalogo kar najbolje uresničevali, so v mnogih osnovnih organizacijah sindikata izvolili poverjenike za zbirko Prešernove družbe in nekeje so dosegli prav lepe uspehe, druge pa so to vzeli preveč formalistično.

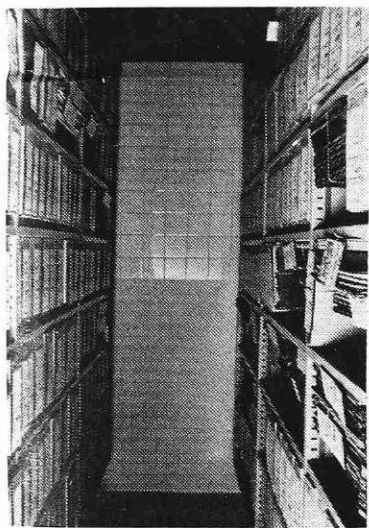
Ker se bo konec junija stekel rok za naročila redne letne knjižne zbirke Prešernove družbe, oziroma se bo iztekla možnost, da naročniki, ki bodo do tega datuma plačali naročnino 90 din za broširano zbirko ali 150 din za vezano v celo platno, dobijo brezplačno še knjigo, oziroma roman Jamesa Baldwina PESEM ČRNSKE ULICE, s tem ponovno opozarjamo vse zainteresene, da zbirko lahko naročijo pri svojih poverjenikih v osnovnih organizacijah sindikata.

Letošnja zbirka Prešernove družbe, ki jo naročniki prejmejo že v novembru, vsebuje naslednje knjige:

- Prešernov koledar 1978,
- Janez Vipotnik: ENAINŠTIRIDESETO LETO, roman,
- Oton Zupančič: IZBOR PESMI,
- Dr. Avgustin Lah in Matjaž Lah: PODOBA SODOBNEGA SVETA,
- Jože Šircelj: ŽIVA IN NOVA AFRIKA, potopis.

Seveda bodo zainteresenti lahko naročili knjižno zbirko Prešernove družbe tudi po 30. juniju, vendar pa s tem izgubijo možnost, da brezplačno dobijo še to knjigo zbirke.

Knjižna zbirka Prešernove družbe je po svoji cenenosti resnično dostopna vsem delavcem, zato ne bi smelo biti delavca, ki na svoji knjižni polici ne bi imel te zbirke. Vplačate naročnino pri svojem poverjeniku do 30. junija in prejeli boste še to knjigo brezplačno. Z majhnim denarjem si boste lahko z leti ustvarili lepo, predvsem pa kvalitetno lastno knjižnico.

SREČANJE ČUFARJEVCV

Letos mineva enajsto leto, kar se je porodila misel o srečanju učencev in učiteljev osnovnih šol, ki nosijo ime po jeseniškem knjižniku in revolucionarju Tonetu Čufarju – mariborske, ljubljanske in jesiške. Našemu srečanju pravimo kar ČUFARIJADA, mi vsi pa smo ČUFARJEVCI.

Prvo srečanje Čufarjevcev je bilo leta 1966 na Jesenicah. Učenci in učitelji so se zbrali z namenom, da se pomenijo o problemih in nalogah, ki so bile pred njimi. Kaj hitro so spoznali, da v skupnih prizadevanjih in izmenjavi izkušenj pridejo do boljših rezultatov. Zato srečanje ni ostalo enkratno. Že naslednje leto so ga razširili na športno področje. Odslej so se nekaj let srečevali predstavniki šolskih skupnosti učencev, njihovi mentorji, športniki z mentorji ter ravnatelji šol. Hkrati je postala praksa, da je srečanje krožno – vsako leto v eni osnovnih šol Tone Čufar (torej na Jesenicah – Mariboru – v Ljubljani). Tako krožno obiskovanje nam je omogočilo, da smo spoznali marsikak zanimiv del naše Slovenije, saj prijateljske vezi, spletene pod Triglavom, peljejo v središče naše republike in tja pod Pohorje, v Maribor.

V naslednjem obdobju smo srečanje obogatili tudi z likovnimi in tehničnimi prispevki. Šola, ki je srečanje organizirala, je pripravila razstavo, kjer smo ugotavljali dosežke naših učencev. Učitelji in učenci so se za skupne razstave pripravljali skozi vse šolsko leto. Vselej so bile zanimive in kvalitetne, kar je jasno pričalo o skrbnem vodenju mladih talentov.

Žal smo morali v zadnjih letih iz finančnih razlogov obsega srečanja

skrajšati. Lani, v potresnem letu, smo sredstva, namenjena za srečanje Čufarjevcev, poklonili ljudem na ogroženem področju. Prijateljstvo nas je vezalo tudi v humani akciji, saj smo čutili z vsemi, ki so ostali brez varne strehe nad glavo, z vsemi, ki bi radi hodili v šolo, a je niso imeli. Želeli smo, da bi jih naš prispevek hkrati v težkih dneh.

Letos smo se sešli enajstič v čudoviti pomladni pokrajini, med narcisnimi polji pod pobočjem Golice – v Planini pod Golico. Prijateljsko smo kramljali o vsem, kar nas tare, s čimer se mučimo, kar nas veseli. Hkrati smo se naučili lepote pomladnega dne ter zaključili, da je leto dni, ki nas loči od ponovnega srečanja, kar predolgo. Med učenci in učitelji so se stakale tako čvrste vezi, da so danes lahko v ponos pobudniku teh srečanj. Razmišljali smo, ali taka srečanja goje tudi druge istoimenske šole. Če se srečujete, povejte, kako jih organizirate, kakšno so videti. Če se ne srečujete, naj vas naš zgled zdrži, ne bo vam žal. Nepozabno so ure, ki jih preživimo skupaj, in iz leta v leto se teže poslavljamo.

Vsem Čufarjevcem se zdi prav, da o srečanju, ki ima za seboj že eno desetletje, javno spregovorimo, v upanju, da nam boste sledili.

Mili Ilenič

Nadaljevanje prihodnjič

KULTURNA IZKAZNICA OBČANA JESENIC

XV. KAM VLEČE LJUDI

IZRAZITO PREVLAJUJOČE KULTURNE DEJAVNOSTI NI

Zadnjič, na XIV. strani kulturne izkaznice občana Jesenic, smo prebrali, kam vleče ljudi in kakšne so značilnosti občanov želja. Tokrat bomo ta širši pogled zložili le na želje po članstvu v kulturnih dejavnostih. Analiza želja po vključevanju v kulturne organizacije in društva nam razkrije naslednjo podobo:

1. plesna	11,9 %
2. dramska	10,7 %
3. glasbena	10,2 %
4. knjižničarska	9,9 %
5. delavsko univerza	7,4 %
6. filmska	6,3 %
7. muzejska	4,6 %
8. literarna	4,2 %
9. likovna	3,9 %
10. nikamor	31,0 %

Ob preglednici moramo vsekakor upoštevati, da je lahko ista oseba izbrala več aktivnosti.

Razvrstitev rezultatov kaže, da posebej ne izstopa nobena kulturna dejavnost. Približno enako število glasov so občani oddali za plesno (presenetljivo!), dramsko, glasbeno in knjižno dejavnost – torej štiri dejavnosti, ki so verjetno najbolj znane in privlačne. Z majhnimi razlikami sledijo ostale dejavnosti, kar je razvidno iz razpredelnice.

Na osnovi rezultatov lahko sklenemo, da so potencialni interesi jeseniških občanov raznoliki in da zanje ni dejavnosti, ki bi izrazito prevladovala po svoji privlačnosti. Hkrati pa se nam znova potrjuje ugotovitev, da je med željami občanov in njihovim dejanskim kulturnim delom velika vrzel. Razloge, zakaj tako, bomo preiskali v prihodnjih sestankih.

NAJBOLJ AKTIVNI SI ŽELIJO ŠE NAJVEČ AKTIVNOSTI

V veliki meri se ponavlja podoba, ki jo že poznamo: najbolj pasivni del populacije na področju aktivnega

kulturnega udejstvovanja so gospodinjice, najbolj dejavni pa dijaki in študentje. Manjše zanimanje izražajo tudi kmetje, obrtniki (in ostali), še zlasti v filmski dejavnosti. Zanimivo pa je, da na ostalih področjih vlada med delavci v neposredni proizvodnji, uslužbenci ter kmeti in obrtniki dokajšnja izenačenost v njihovih željah za aktivnim kulturnim delovanjem.

DOBRO – DA IMAŠ LE OSEMLETKO

Formalna šolska izobrazba tudi v potencialni pripravljenosti za aktivnim kulturnim udejstvovanjem igra pomembno vlogo, čeprav je tukaj njen vpliv manjši in pogosto mnogoznačen in neenoten. Primer: želje po dramski dejavnosti so izrazito šibkejšje pri občanah, ki imajo do sedem razredov šolanja, nato pa so med vsemi občani z osem do 12 let šolanja skorajda enake, pri najboljši izobrazbi občanov pa je interes za igranje na odrskih deskah celo manjši. Podobna slika se ponavlja pri glasbeni, likovni in plesni dejavnosti.

ZAKLJUČEK:

Videti je, da pri opisanih dejavnostih končan osem razredov pomeni že tisto raven, ki omogoča dobro vključevanje; nadaljnja izobrazba interesov bitveno ne spreminja, pri vrhu je opaziti celo ugašanje interesov.

Drugeče je z literarno in muzejsko dejavnostjo, kjer je izobrazbeni nivo občanov odločilnejši pri njihovi interesni usmerjenosti za aktivno kulturno delovanje. Potrebnejši pregled je razviden iz naslednje razpredelnice:

Zveza med stopnjo formalne šolske izobrazbe in željami za aktivnim kulturnim udejstvovanjem:

Pogostost (v %)	dramska	glasbena	filmska	izobraževalna (DU)	likovna	literarna	plesna	muzejska	knjižničarska
do 4 razrede	7,5	6,3	5,0	3,8	1,3	3,8	10,0	0,0	2,5
5–7 razredov	3,4	8,6	1,7	2,6	3,4	4,4	7,8	1,7	12,1
8 razredov	15,2	11,6	6,5	2,9	4,7	1,8	10,9	5,8	8,3
9–10 razredov	13,2	10,9	7,0	4,7	4,7	5,4	20,2	1,6	9,3
11 razredov	9,4	10,1	4,9	9,7	4,9	3,8	12,5	5,6	12,8
12 razredov	11,0	11,6	9,9	14,4	2,8	7,2	12,7	5,5	9,4
13 razredov in več	7,0	7,0	9,8	18,6	0,0	7,0	2,3	11,6	11,6

STAROST NE VPLIVA POMEMBNO NA INTERESE PO AKTIVNEM KULTURNEM UDEJSTVOVANJU

Starost nima praktično nobenega vpliva na želje občanov po udejstvovanju na dramskem, glasbenem in muzejskem področju. Na ostalih področjih pa se opaža zmanjševanje interesov s starostjo, vendar razlike nikjer niso posebej izrazite, sploh pa ne enosmerne.

NEKAJ RAZLIK MED SPOLOMA

Z odgovori na to vprašanje je za silo potrjena vsaj potencialna prednost žensk v željah po kulturnem udejstvovanju. Rezultati pričajo, da

je interesni potencial žensk očitno večji kot pri moških na naslednjih področjih: dramskem (5,4 % : 7,9 %), literarnem (5,4 % : 3,0 %), knjižničnem (14,1 % : 5,9 %). Moški pa prednjačijo pred ženskami na glasbenem, filmskem, izobraževalnem in muzejskem področju, medtem ko na likovnem in plesnem področju skoraj ni razlik.

Razlike med krajevnimi območji niso velike, to pomeni, da sta jakost in vrsta želja po aktivnem kulturnem udejstvovanju enakomerno »razstreseni« med občani po celotnem teritoriju občine. Kulturni potencial je povsod.

Franc Belčič in sodelavci

Maturanti centra srednjih šol Jesenice

SKROMNI, TODA VELIKI PO SVOJEM DELU

Mimo mnogih je šel neopaženo jubilejni koncert, ki so ga priredili pedagogi in učenci glasbene šole Jesenice ob 30-letnici delovanja te ustanove in je bil v četrtek, 26. maja. Da bi delo šole predstavili tudi bralcem Železarja, smo se pogovarjali z direktorjem glasbene šole Jesenice Jankom Pribošičem, ki je na tem mestu od leta 1973 in ga tisti občani, ki jim je glasbena kultura blizu, dobro poznajo kot pedagoga in zborovodja.

Kakšni so bili začetki dela glasbene šole pred tridesetimi leti?

Takoj po osvoboditvi so se na Jesenicah sestali iniciatorji za ustanovitev glasbene šole prof. Boža Černivčeva, Rado Kleč, Lojze Savinšek, Polde Ulaga, Blaž Potočnik, Lojze Rabič in Bogo Rajner kot predstavnik OF.

V letu 1946/47 do formalne ustanovitve šole sicer še ni prišlo, pač pa je začel z delom glasbeni tečaj, ki ga je prevzela prof. Boža Černivčeva. Imeli so 102 gojenca na pouku za klavir, violino, pihala in glasbeno teorijo. Poučevali so sami domačini, poleg prof. Černivčeve sami glasbeni amaterji.

Nato si je šola dobila v gimnaziji svoje prostore. Današnja prostorsko stisko ilustrira en sam podatek, da je šola ob ustanovitvi imela 100 učencev in pet učilnic, danes ima 200 učencev, pa samo štiri učilnice. Število učencev se je večalo, zadnja leta se suče okrog 200. To je največ, kar lahko s svojo strokovno zasedbo pokrijemo.

Od ustanovitve do danes sodelujejo na šoli Rado Kleč, Rudolf Ažman in z manjšimi presledki France Čelesnik. Danes ima šola z zunanjimi sodelavci skupaj 13 pedagogov. Poleg tega imamo dislocirane oddelke v Zirovnici, v Kranjski gori in v Mojstrani. Pouk na dislociranih oddelkih ima prostorsko veliko večje možnosti kot pa na sami matični šoli.

Letno priredi šola približno 40 javnih nastopov, vsako leto tudi eno ali dve snemanj za RTV Ljubljana.

Na jubilejnih koncertu 26. maja so predstavniki drugih glasbenih šol, in sicer kranjske in radovljiske, ugotavljali izredno pestrost programa, predvsem pa to, da deluje na šoli neverjetno veliko število komornih skupin, poleg obeh orkestrrov, godalnega in harmonikarskega. Še eno potezo, za razliko od ostalih glasbenih šol, so ugotovili, da glasbena šola Jesenice sistematično predstavlja in goji domačo, slovensko in jugoslovansko, glasbeno literaturo.

Kako se je dejavnost glasbene šole odrazila na Jesenicah?

Preko 40 učencev je danes poklicnih glasbenikov v Sloveniji in v Jugoslaviji. Šola je vzgojila za pihalni orkester prek 110 učencev. Ta podatek je treba razumeti tako, da jih ni samo usposobila, ampak da so v pihalnih orkestrih jeseniške občine resnično sodelovali. Šteli smo samo tiste, ki so vsaj nekaj let sodelovali v teh orkestrih.

To je velika številka, ker so naše razmere resnično skromne. Imamo že omenjene prostorske težave, kadrovske in finančne probleme, ki niso samo naši, ampak so problemi vseh glasbenih šol v Sloveniji, ker financiranje glasbenih šol še do danes ni urejeno.

Kakšen status imajo glasbene šole?

Imamo zakon o glasbenih šolah, ki je sicer že malo zastarel. Delijo se na nižjo stopnjo, ki obsega prvih šest razredov, in na srednjo stopnjo do desetega razreda. Pri nas je pouk instrumentov do desetega razreda. Ni pa to kadrovska šola. Včasih smo imeli konflikte z okoljem, ki ne razume, da perečih potreb po zborovodjih, dirigentih in drugih glasbenih šolah, kakršna je naša, ne more rešiti. To je ravno tako, kakor da bi od osnovne šole pričakovali – kajti tudi mi smo osnovna glasbena šola – da bodo iz nje prišli tehniki, inženirji, profesorji.

Ali se obeta kakšno izboljšanje?

Pred nekaj tedni smo lahko v Delu prebrali notico, da so se začele razprave o bodočem položaju glasbene šole v okviru celodnevni šol. Kako bo to teklo, zaenkrat še ne vemo. Verjetno se bo s tem možnost našega delovanja povečala. Oziroma se bodo vezi med osnovno in glasbeno šolo, kljub temu da so že danes dobre, še okrepile.

Skupnost glasbenih šol si zelo prizadeva za urejen status glasbenih šol, vendar kakšnih vidnejših rezultatov zaenkrat ni. Širše gledano, tudi položaj osnovnih šol ni v redu. Kar se našega združevanja v občini tiče, v okviru VIZ, je pravzaprav glasbena šola s tem združevanjem pridobila. Ker le sedimo za isto mizo in neke vsaj načelno razpravljamo o vsej problematiki enakovredno. Vsaj načelno, pa tudi konkretno, se tudi naše delo vrednoti enako kot delo v vseh osnovnih šolah.

Omenili ste težave, ki jih imate. Te verjetno niso samo jeseniške, ampak splošno slovenske. Kako jih rešujete?

Vsako leto razpisujemo, tako kot moramo po zakonu, prosta delovna mesta. Na razpise ni nobenega od-

ziva, ker po vsej Sloveniji čutimo veliko pomanjkanje glasbenih pedagogov. Če hočemo pridobiti človeka od drugod, mu moramo zagotoviti stanovanje. To je precej širši družbeni problem. Kar se stanovanj tiče, so zagotovljena za kraje, kjer imajo celodnevno šolo, in za predmete, ki so močno deficitarni na osnovnih in srednjih šolah. To je predvsem matematika, glasba je nekje na repu.

Zdaj se je pojavil še nov problem, ki nas je močno presenetil. Na šoli imamo zaposlenega tudi študenta glasbene akademije v Ljubljani. Glasbena akademija nas je seznanila s svojim stališčem, da moramo za svojega delavca v celoti povrniti stroške za študij ob delu. To ni v naši moči. Poskušali bomo, če bo temeljna izobraževalna skupnost lahko ta sredstva izdvojila. Na žalost pa še ne vemo, koliko ta študij stane. Prizadeti je cela vrsta glasbenih šol v Sloveniji, ki imajo zaposlene študente, orkester Slovenske filharmonije, orkester opere, radijski orkester. Ti v zadnjem času »uvažajo« instrumentaliste, predvsem godalce, iz socialističnih dežel, največ iz Poljske. Na drugi strani pa je spet res, da je veliko našega najkvalitetnejšega kadra odšlo na zahod, v Zvezo republik Nemčijo, v Švico, predvsem zaradi ekonomskih pogojev.

Kaj pa finančni problemi? Kdo vas financira?

Osnovno dejavnost financira temeljna izobraževalna skupnost občine Jesenice, in sicer tako, da nam plačuje opravljene pedagoške ure. Teh je v šolskem letu približno 11.000. Ne dobimo pa nikakršnih sredstev za materialne izdatke, ne za administrativno in tehnično osebje. Vse to moramo ustvariti sami in to s šolnino. Šolnina je pri nas diferencirana po socialni strukturi, podobno kot v vrtcih. Za deficitarne instrumente: pihala, godala, trobila, je najnižja – 60 dinarjev, nato po socialni lestvici do 200 dinarjev mesečno. Šolnina je razmeroma visoka, oziroma na gorenjskem področju najvišja.

Pred nekaj leti je bil finančni položaj ugodnejši, kot je danes. Tako smo pred leti kupili nov klavir Yamaha, enega iste firme nam je kupila ZKPO v sodelovanju s kulturno skupnostjo Jesenice, šola sama je nabavila nov koncertni klavir za dvorano gledališča Tone Čufar. Danes o nakupu kakršnihkoli instrumentov, najsi bodo pihala, trobila, harmonike, lahko samo sanjamo.

Ali lahko računate na kakršnokoli družbeno pomoč?

Morda bi lahko v neki taki akciji, kot pred leti pri kulturni skupnosti, dobili namenska sredstva za nakup instrumentov. Poglejte, na šoli deluje harmonikarski orkester. Šola nima harmonik. Starši na vsako vajo pripeljejo harmonike in jih potem odpeljejo. Otroci so majhni in jih ne morejo prenašati. Vsaj za harmonikarski orkester bi morali biti instrumenti na šoli. Problem je še ta, da so harmonike, ki jih imamo, zelo nekvadratne. V glasbeni šoli Radovljica, ki ima znan harmonikarski orkester, so vsi instrumenti iste firme, Hohner. Pri nas imamo eno samo elektronsko harmoniko Hohner, kupljeno pred dvema letoma, in en učenec ima majhno Hohner harmoniko. Druge so mengeške, ki pa z uglasitvijo ne ustrezajo.

Zanimiv je razpored učencev po oddelkih. Prevladujejo harmonike, okoli 60 jih je, in klavirji, tudi okoli 60. Imamo na Gorenjskem najboljše zaseden godalni oddelki z 28 učenci. Stremimo pa za tem, da bi oddelke pihal, trobil in godal povečali. To pa je odvisno tudi od sodelovanja s starši. Prepričati bi jih bilo treba, da nista instrumenta samo klavir in harmonika, ampak da je še cela vrsta drugih, ki so zares potrebni.

Kakšna je socialna struktura učencev?

Pri nas so zastopani vsi sloji. Celotni, ki imajo minimalne osebne dohodke, imajo otroke pri nas in ti otroci so šolnine oproščeni. Poleg tega imamo učence staršev, ki so prišli na Jesenice iz drugih republik. Socialni sestav naših učencev se ne razlikuje dosti od socialnega sestava po drugih osnovnih šolah.

Na šoli je zelo velik pritisk, vsako leto sprejememo le omejeno število učencev. Sprejemamo jih na podlagi preizkusa posluha. Načelo, ki se ga moramo vsa leta držati, je, da svoje dejavnosti ne smemo širiti. Zaradi pomanjkanja finančnih sredstev.

Na šoli se čuti predvsem pomanjkanje solopevskega oddelka, ki je včasih že deloval. Poleg tega bi na vsak način morali zmanjšati število učencev na oddelkih za klavir in za harmoniko.

Omenili ste prostorske težave. Imate kakšno upanje, da bodo na

Jesenicah tudi prostori za glasbeno šolo?

Prostori za novo glasbeno šolo so predvideni v kulturnem domu na Jesenicah. To je rešitev, ki je še zelo odmaknjena. V tem kulturnem domu naj bi bil prostor poleg drugega za knjižnico, radio, galsbena šola, delavsko univerzo. Trenutno se moramo zadovoljiti s tem, kar imamo. Naše razmere so zelo skromne. Prostori na gimnaziji so neprimerni, predvsem za igranje previsoki, strašno akustični, akustično med seboj neizolirani, tako da se pouk iz ene učilnice sliši v drugo.

Na Gorenjskem ima najboljše prostore glasbena šola Kranj, ki ima svoje poslopje, v zadnjih letih močno adaptirano in res prilagojeno pouku. Najslabše pogoje je doslej imela glasbena šola v Škofji Loki, ki je pred kratkim dobila nove prostore. Skromni so prostori glasbenih šol v Trzinu in v Radovljici. Zdi se mi, da smo nekje na zadnjem mestu mi.

Kdaj hodijo vaši učenci k pouku?

Pouk se začne ob sedmih zjutraj in konča ob devetih zvečer; takrat so na vrsti odrasli učenci, troblici, pihanci. Učenec pride na šolo dvakrat na teden k pouku instrumenta, se pravi – za glavni predmet, enkrat na teden za teoretične predmete, za nauk o glasbi. Če pa sodeluje v komornem orkestru, pa še enkrat na teden. Torej – štirikrat, včasih tudi večkrat tedensko.

To je za učence precejšnja dodatna obremenitev. Predvsem smo dolžni zahvaliti njihovim staršem, ki to delo učencev resnično spremljajo in s šolo tesno sodelujejo. V glavnem lahko rečem, da imamo na šoli same prav dobre in odlične učence.

Postavila bi vam še vprašanje o delu zbora Blaž Arnič.

O tem raje ne bi govoril. Zbor je bil na ravni do lanskega leta, spominimo se koncerta v Sisku. Letos pa je nivo, pa tudi sam interes za delo zbora tako na gimnaziji kot med dijaki zelo upadel. Verjetno je to moja krivda, ker sem izgubil energijo, ker ne morem več. Če štejemo delo na gimnaziji, glasbeni šoli in delo z zborom, imam 28 ur tedensko. In vse ostalo, kar spada k delu ravnatelja na glasbeni šoli. Ugotavljam za nazaj, da sem delal preveč. Kar pomeni, sem delal za dva. Enkrat se to ustavi. Za tak ansambel pa je treba živeti.

Mogoče bo moje delo prevzel nekdanji učenec naše šole, tovariš Kopač, ki je pred kratkim diplomiral na glasbeni akademiji v Ljubljani in je jeseniški študent.

Kaj bi še povedali za konec o tridesetletnem delu glasbene šole na Jesenicah?

Kolektiv dela zelo zavzeto. Mogoče bi naši ljudje pričakovali zunanje priznanje, jaz ne. Prilika za to je bila na jubilejnih koncertu, kjer se nas je spomnila glasbena šola Radovljica s prej poslano čestitko, na odru pa glasbena šola Kranj. Od Jeseničanov pa nihče. Mene to ne boli, naši ljudje pa so pričakovali nekaj spodbudnih besed. Teh pa ni bilo, verjetno zaradi nerodnosti.

Koncert je bil na izredni višini. Skoda je le, ker bi vsak naš učenec želel sodelovati, na enem samem koncertu pa to ni mogoče. Izbrali smo res le najboljše posameznike, bi pa takih koncertov lahko priredili še in še ob zaključku šolskega leta. Toda tega si zaradi finančnih težav ne moremo privoščiti.

Na vsakoletnem zaključnem koncertu poskušamo prikazati vsako instrumentalno skupino z enim ali dvema učencema, poleg tega komorne skupine, ki tudi niso vse prišle na vrsto, godalni in harmonikarski orkester. Nekaj vtisov, splošen pregled dela šole pa je ta koncert le dal.

Publika je izvajanja zelo lepo sprejela. Bal sem se samo, da bo program predolg, trajal je uro in tri četrti. Toda poslušalci so ugotavljali, da ni bil predolg, tako da smo jih zadovoljili. Obenem so se jubilejnega koncerta udeležili tudi mnogi predstavniki skupščine občine Jesenice, družbenopolitičnih in ostalih organizacij. Tako da smo z obiskom zadovoljni.

Jubilej smo počastili skromno, v okviru možnosti, predvsem smo prikazali delo in mislim, da je to bistven prikaz, brez kakršnihkoli zunanjih manifestacij.

M. V.

DOPISUJTE
V ŽELEZARJA

SPREJEM NA STROKOVNE ŠOLE ŽIC

ŽELEZARSKI IZOBRAŽEVALNI CENTER IN
ŽELEZARNA JESENICE, JESENICE NA GORENJSKEM

RAZPISUJETA
sprejem učencev v šolskem letu 1977/78

a) ŠOLA ZA METALURŠKE DELAVCE

Vpisali bomo učence za učenje naslednjih metalurških poklicev:

- talilec,
- valjavec,
- žičar in
- hladno valjavec

Šolanje traja dve leti. Vpisali se bodo lahko učenci, ki so uspešno končali šest razredov osnovne šole in zaključili obveznost osnovnega šolanja.

b) POKLICNA KOVINARSKA, METALURŠKA IN ELEKTRO ŠOLA

Vpisovali bomo učence za učenje poklicev:

- strojni mehanik (strojni ključavničar),
- ključavničar varilec,
- orodni ključavničar,
- strugar,
- vodovodni instalater in
- obratni elektricar.

Šolanje traja tri leta. Vpišejo se lahko učenci, ki so uspešno končali osnovno šolo in tisti, ki imajo negativno oceno iz tujega jezika.

c) TEHNIŠKA METALURŠKA IN STROJNA ŠOLA

Vpisali bomo:

- 30 učencev v metalurški oddelku in
- 30 učencev v strojni oddelku

Vpišejo se lahko učenci, ki so uspešno končali osnovno šolo ter preizkus znanja iz slovenskega jezika in matematike. Učenci z odličnim in prav dobrim uspehom so oproščeni opravljanja preizkusa znanja. Pismeni preizkus znanja bo 27. 6. 1977 ob 9. uri.

Vpisna pogoja za vse šole sta še: da je učenec telesno in duševno zdrav in starost največ 18 let.

UGODNOSTI ŠOLANJA SO:

Učenci imajo možnost, da se prijavijo za štipendijo, ki jih razpisuje železarna Jesenice. Železarna Jesenice regresira oskrbnino v domu učencev ŽIC svojim štipendistom iz oddaljenih krajev. Učenci šol pod a in b dobijo regresirano malico in v času šolanja dve oziroma tri delovne obleke.

Učenci vseh šol so zdravstveno in nezgodno zavarovani.

PRIJAVA ZA SPREJEM:

Za sprejem priložite:

- izpolnjeno prijavo (obr. 1.20, Drž. zal. Slov.), v kateri naj bo naveden poklic, za katerega se želite usposobiti.
- kolek za 2.—
- spričevalo o končani osnovni šoli
- rojstni list in
- zdravniško potrdilo.

Prijave pošljite do 25. 6. 1977 na naslov ŽELEZARSKI IZOBRAŽEVALNI CENTER JESENICE, 64270 JESENICE

Pričetek pouka v vseh šolah bo 1. 9. 1977 ob 8. uri.

Kaj bomo gledali v kinu

Kino RADIO

11. junija japonski barvni risani film MALA MORSKA DEKLICA, ob 15. uri. Filmska predstava po pravljici H. Ch. Andersena. Ogled filma je brezplačen za mlade varčevalce Ježkovega kluba, poklanja ga Jugobanka Ljubljana.

11. in 12. junija ameriški barvni film ČRNI ŠČIT FALWORTH, režija Rudolf Matte, v gl. vlogi Tony Curtis, Janet Lee, ob 17. in 19. uri.

13. in 14. junija franc. barvni film STRAH NAD MESTOM, režija Henri Verney, v gl. vlogi Charles Dener, ob 17. in 19. uri.

15. junija amer. barvni film KAPETAN SLAUGHTER, režija Jack Starret, v gl. vlogi Jim Brown, ob 17. in 19. uri.

16. junija ni predstav!

17. junija ameriški barvni film CLOVEK IZ DOLINE, režija David Lowell Rich, v gl. vlogi Don Murray, ob 17. in 19. uri.

18. in 19. junija hongkonški karate barvni film POSLEDNJA IGRA SMRTI, režija Harold B. Schwarz, v gl. vlogi Lee Roy Lung, ob 17. in 19. uri.

Kino PLAVŽ

11. in 12. junija franc. barvni kriminalni film STRAH NAD MESTOM, ob 18. in 20. uri.

12. junija japonski barvni risani film MALA MORSKA DEKLICA, ob 10. uri.

13. in 14. junija ameriški barvni film ČRNI ŠČIT FALWORTH, ob 18. in 20. uri.

15. junija ni predstav!

16. junija italij. barvni film NEZVESTA NEVESTA, ob 18. in 20. uri.

17. junija amer. barvni film KAPETAN SLAUGHTER, ob 18. in 20. uri.

18. in 19. junija danski barvni film ROMANTIKA V POSTELJI, ob 18. in 20. uri. Mladini do dopolnjenega

15. leta starosti ogled filma ni dovoljen.

Kino KRANJSKA GORA

11. junija amer. barvni film DESET SEKUND DO POBEGA, ob 20. uri.

12. junija italij. barvni film POGON ZA PLENOM, ob 20. uri.

15. junija franc. barvni film STRAH NAD MESTOM, ob 20. uri.

18. junija amer. barvni film ČRNI ŠČIT FALWORTH, ob 20. uri.

Kino DOVJE-MOJSTRANA

11. junija amer. CS barvni film NASHVILLE, ob 19. uri.

12. junija amer. barvni film DESET SEKUND DO POBEGA, ob 19. uri.

18. junija franc. barvni film STRAH NAD MESTOM, ob 19. uri.

DEŽURNA TRGOVINA

V soboto, 11. junija, bo na Jesenicah od 15. do 19. ure odprta
SPECERIJA BLEĐ —
Supermarket UNION.

ZAHVALA

Ob bridki izgubi dragega moža, očeta, starega očeta in pradedca

ALOJZA PRAPROTNKA

se iskreno zahvaljujem vsem, ki ste ga v tako velikem številu spremlili na njegovi zadnji poti.

Se posebno zahvala izrekamo dobrim sosedom za pomoč, pihalnemu orkestru jeseniških železarjev in javorniškemu pevstvu za žalostinke. PD in DU Javornik-Koroška Bela ter Francu Trevnju za poslovilne besede pri odprtem grobu.

ŽALUJOČI žena Karolina
s hčerkama Majdo in Marijo
z družino ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Vsem sorodnikom, sosedom in znancem, ki ste našega dragega brata in strica

GABRIJELA KOSELJA

Konjičevega strica

z Blejske Dobrave tako številno pospremili na njegovi zadnji poti, iskrena hvala.

Posebno se zahvaljujem dr. Jožetu Jensterlu za dolgotrajno zdravljenje in vso pomoč v boleznih, gasilskemu društvu Blejska Dobrava in govornikom ob grobu tov. Ambrožiču in tov. Razinggerju.

ŽALUJOČI brat in sestra ter vse sorodstvo

ZAHVALA

Ob prerani izgubi moža, očeta in deda

PAVLA KRISTANA

se iskreno zahvaljujem vsem, ki so ga pospremili na njegovi zadnji poti in darovali vence in cvetje, pihalnemu orkestru jeseniških železarjev in vsem, ki so nam ob težkih trenutkih izrekli besede tolažbe.

Zahvaljujem se predstojniku jeseniške bolnice dr. Primožu Vidaliču in dr. Branku Čehu za dolgoletno zdravljenje.

Posebno pa se zahvaljujem družini Janeza Svetina z Rečice pri Bledu, ki mu je ob zadnjih trenutkih življenja stala ob strani.

ŽALUJOČI: žena Tončka, sinova Ivan in Peter z družino.

ZAHVALA

Ob težki izgubi drage žene, sestre

MARIJE MIHELAČ,
roj. Skumavec,

se iskreno zahvaljujem zdravnikom in ostalemu osebju kirurškega oddelka jeseniške bolnice za zdravljenje in lajšanje bolečin, posebno za hvalo smo dolžni dr. Čebokliju, dr. Pažurju in dr. Lahu za nesebično pomoč.

Iskrena hvala vsem sorodnikom, prijateljem in znancem za darovano cvetje in vence ter za izrečena pisma in ustna sožalja. Hvala pevstvu za Javornika za žalostinke in vsem, ki ste jo spremlili na njeni zadnji poti.

Vsem in vsakomur iskrena hvala.

ŽALUJOČI mož Jože, brat Anton z družino in ostali sorodniki

ZDRUŽENI ZDRAVSTVENI DOM JESENICE — TOZD ZDRAVSTVENA ENOTA JESENICE

proda sanitetni avtomobil OPEL — RECORD, tip CARAVAN, letnik 1968, štev. šasije 664029685, štev. motorja: 17 S 0262303.

Izključna cena bo podana na licitaciji. Ogled je možen na dan prodaje od 7. do 12. ure v reševalni postaji TOZD ZE Jesenice, Cesta maršala Tita 78.

Javna prodaja bo 16. junija ob 12.30 za družbeni sektor in ob 13. uri za civilno pravne osebe, katere morajo položiti 10 % vrednosti vozila.

PODROČNI ODBOR VEZISTOV NOV GORENJSKE REGIJE

vabi ob dnevu vstaje, jubilejih KPS in tovariša Tita ter 10-letnice prevzema pokroviteljstva PTT kolektivov nad kurirji in vezisti NOV Slovenije 22. julija ob 10. uri na grad Snežnik v Loški dolini na

TRETJI ZBOR PTT DELAVCEV SLOVENIJE.

Na zbor vabimo vse partizanske kurirje, radiotelegrafiste, telefoniste, šifrerje in pripadnike partizanskih radijskih delavnic. Ker naj bi se zbor poleg PTT delavcev udeležilo kar največ nekdanjih kurirjev in vezistov NOV, je bilo dogovorjeno, da le-ti pridejo na zbor v organizaciji in na račun tistega PTT podjetja, ki je na območju, kjer živijo.

Področni odbor vezistov NOV Gorenjske prosi, da do 10. junija oddaš prijavnico na pošti v svojem kraju, zaradi organizacije prevoza in prehrane.

ZDRAVSTVENA ŠOLA JESENICE

razpisuje vpis v I. letnik zdravstvene šole Jesenice za šolsko leto 1977/78.

Šola bo sprejela v ambulantno bolnično smer za poklic medicinske sestre 35 učencev.

Pogoji za sprejem: 1. končana osnovna šola; 2. starost do 17 let; 3. telesno in duševno zdravje.

K prijavi za vpis je treba priložiti: 1. originalno spričevalo o končani osnovni šoli; 2. izkaz o uspehu in vedenju (knjižica vseh osmih razredov); 3. zdravniško spričevalo.

Prijave odpošljite na obrazcu štev. 1.20, kolkovane z 1 din. Preizkusa znanja ni.

Rok za vložitev prijav je do 20. 6. 1977 na naslov: Razpisna komisija pri zdravstveni šoli Jesenice, Titova 113.

PLANINCI JAVORNIKA — KOROŠKE BELE VABIJO

Planinsko društvo Javornik-Koroška Bela praznuje letos 30-letnico uspešnega delovanja. Da bi kar najbolj svečano proslavili ta jubilej, bo v nedeljo, 12. junija, ob 11. uri pred domom na Pristavi v Javorniškem rovtu proslava s kulturnim programom, popoldan pa bomo preživel v planinskem rajanju.

Vabimo krajanje Jesenic in okolice, da ta dan obiščejo Pristavo. Odbor za proslavo

VIZ — TOZD VZGOJNO VARSTVENA ORGANIZACIJA JESENICE

OBJAVLJA

8 (osem) prostih delovnih mest v a r u h i n j za poln delovni čas (deljen) za določen čas.

- Pogoj:
- dokončana osnovna šola — oziroma šola za varuhinje,
- starost 17 let,
- veselje in sposobnost za delo z otroki.

Poskusno delo: 3 (tri) mesece. Nastop dela: 1. september 1977. Prijavi je treba priložiti: dokazila o izobrazbi in kratek življenjski pregled.

Rok prijave je 15 dni po objavi. Prijave poslati na zgoraj navedeni naslov!

O izbiri bodo kandidati obveščeni v 20 dneh po izteku roka za prijave.

VABILO NA ZBOR OBČANOV — POTROŠNIKOV

Krajevna organizacija SZDL vabi občane iz krajevne skupnosti Javornik-Koroške Bele, da se v ponedeljek, 13. junija, ob 19. uri udeležijo zbora občanov-potrošnikov. Na zboru občanov, ki bo v prostorih delavskega doma Julke in Albina Pibernik, bodo posredovana poročila delegatov o delu skupščin samoupravnih interesnih skupnosti. Izvoljen bo tudi svet potrošnikov, ki ga sestavljajo delegati organizacij združenega dela s področja trgovine in delegati potrošniki, ki jih predlaga koordinacijski odbor za kadrovska vprašanja pri izvršnem odboru krajevne organizacije SZDL.

Krajevna organizacija SZDL
Javornik-Koroška Bela

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

ŽELEZAR

15

ALPINISTIČNE NOVICE

ALPINISTIČNI ODESK JESENICE NEKAJ TEDNOV NAZAJ

Sneg nam letošnjo zimo ni prizanašal. Precej sten je še zasneženih, nekatere, prisojine, pa so že primerne za letno plezanje.

Tako sta se 22. maja dva člana alpinističnega odseka podala v steno Rušice v Spikovi skupini. Preplezala sta zahodno zaido, smer ocenjeno s četrto in peto težavnostno stopnjo. Smer je zelo slikovita, navpična stena pa nudi vseskozi napeto plezanje.

Isti dan se je pet članov podalo v Prisojnik. Preplezali so radovljiško smer, ocenjeno s IV+ težavnostno stopnjo.

27. in 28. maja je AO organiziral delovno akcijo na bivu III. Bivak smo generalno popravili in očistili okolico.

V nedeljo, 29. maja, se je osem članov udeležilo smučarskega tekmovanja v Tamarju, pod imenom »VTK«. Tekmovanje je bilo posvečeno trem mladim alpinistom, ki so pred leti zaključili svoje življenje na Kegljšču v steni Jalovca.

Isti dan pa so ostali alpinisti s pripravniki in tečajniki opravili prečenje grebenov iz Vršiča do Tamarja.

V nedeljo, 5. junija, so štiri člani preplezali Raz Jalovca, ocenjen s IV+, V+ in VI. težavnostno stopnjo. Ves čas plezanja so jih ovirali vreme, gosta megla in rahlo sneženje. Istočasno so se povzpeli na vrh Jalovca, sestopili pa so po normalni poti v Tamar.

BIVAKI

Alpinistični odsek Jesenice ima v oskrbi štiri bivake, ki so pribežališč mnogih alpinistov, saj so bivaki postavljeni na izhodiščih za plezalne smeri v ture. Bivake so postavili že Skalasi z namenom, da vsakdo dobi v njih zatočišče ali si prihrani doberšen del poti pred plezalno turo. Bivaki so opremljeni z vsem potrebnim. Tu so posoda, razsvetljava, štedilnik, na pogradih pa si lahko prijetno odpočiješ.

Bivak I., prvi zgrajen, stoji pod steno Martuljske Ponce. Je najmanjši, vendar še vedno dovolj udoben za štiri ljudi. Bivak je izhodišče za plezalne smeri v Rokavih, Škratcih, Rakovi Špiči, Rogljici...

Bivak II. je postavljen na prodišču pod Oltarji nad dolino Vrat. Je nekoliko večji kot enojaki, nudi pa obilo možnosti za plezanje v Rokavih in Oltarjih.

Bivak III. je največji, večji kot bivak II. Stoji v kraljestvu Šiša, v gozdiki knjice za Akom, enem najlepših kotičkov pri nas. Je izhodišče v steno Kukove špice, Škratovce, Široke peči, Oltarjev, Ponce, Špika, Frdamanih polje in Rjgliče.

Največji, pa tudi najmlajši, je bivak IV., ki stoji nad dolino Vrat, na Rušju, pod steno Dolkove špice.

Odkar so bili bivaki postavljeni, je preteklo že precej časa. Z ob časa je naletel tudi bivače. Ne le zunanost, tudi notranost je potrebovala popravil.

Do lanskega leta smo člani alpinističnega odseka bivače, kot se reče, le krpali. Lani pa smo se odločili, da bivače generalno popravimo. Najprej smo se lotili bivaka IV. Zelezne, precej neudobne pograde smo zamenjali z lesenimi, napravili smo nov dimnik in večino inventarja v bivaču zamenjali.

Letos je bil na vrsti bivak III. Akcija je potekala 27. in 28. maja letos in je bila odlično izvedena. Udeležilo se je 25 članov alpinističnega odseka in deset članov mladinskega odseka.

Udarniki so se v petek popoldne podali težko otovorjeni proti trojki. Takoj po prihodu za Ak, kjer bivak stoji, so pričeli z delom, ki je trajalo pozno v noč. Že navezgojday v soboto pa se je delo nadaljevalo.

Bivak III. je dobil nove pograde, nove žimnice, okoli bivaka smo postavili nekaj klopi in miz, izklopali smo jama za smeti, temeljito očistili vso okolico in še in še in lahko naštevati. Za oddih ni bilo časa. Tudi vreme nam je bilo naklonjeno, saj je čez dan prijetno sijalo sonce.

Pozno popoldne smo akcijo zaključili.

D. J.

PIONIRJI — PLANINCI NA GOLICI

Golica je dobila ime po svojih golih pobočjih. Do vrha je kar dobre tri ure hoje. To smo ugotovili tudi člani PD Javornik-Koroška Bela, ki smo se 28. maja navezgojday odpravili na pot. Dvajset nas je bilo z nahrbtnikom otovorjenih, veselo razpoloženih, saj smo že večkrat hodili skupaj.

Pri Savskih jamah smo zavili na gozdno pot, ki je bila nekoliko strma in spolzka, zato smo morali hoditi ves čas v skupini. Bili smo dobro zavarovani, saj so nas vodili trije vodniki, eden na čelu skupine, dva pa zadaj. Med pripovedovanjem šal in veselih doživljajev smo bili kar kmalu pod širokim hrbtom Golice. Zagledali smo porušeno kočjo ob poti, na vrhu pa je bila še ena, imenovana po planincu Kadniku. Prav na vrhu grebena teče meja med Jugoslavijo in Avstrijo. Z vrha se tudi lepo vidi jesejski in plavski rovti, Črni vrh in oddaljene Julijske Alpe, na avstrijski strani pa je lep razgled po dolini Drave. Posebnost lepe pa so bile bele narcisne poljane, po katerih so se pasle črede ovac.

Zaradi vetra smo morali kmalu z grebena v zavetje gozda. Domov smo se vrnili veseli in zadovoljni in sklenili smo, da bomo vsako leto nedeljo izkoristili za skupne izlete.

Igor Razinger

IZLET NA DOBRČO

V nedeljo, 5. junija, smo se mladi planinci planinskega društva Javornik — Koroška Bela odpravili na izlet na Dobrčo. Zbrali smo se na belski avtobusni postaji in se z avtobusom odpravili do Begunji.

Od tu smo šli po cesti, ki pelje v dolino Drage mimo spomenika talcev in dalje po gozdni poti. Tokrat smo šli na Dobrčo prvič, zato nismo poznali poti in smo morali zanj sprasovati gozdarje, ki so bili na delu v gozdu. Šli smo mimo obeležij padlih partizanov. Tu smo se ustavljali in se zamislili v čase narodnoosvobodilne borbe, kaj vse so morali partizani prestati za našo svobodo.

Po dveurni hoji smo se počasi bližali vrhu. Ko smo prišli v bližino kočje smo razočarani ugotovili, da je v popravilu in da ne moremo vanjo. Zato smo posedeli pod hladnih in po travi, se okrepčali in odpočili. Ob igri nam je čas kar hitro potokeal in pripravili smo se na odhod. K temu, da smo se kar se da podvzivali, je prispevalo tudi zamolklo grmenje, ki se je oglašalo v daljavi. Čeprav smo hoteli, dežju vseeno nismo ušli, komaj smo stopili na cesto, ki vodi pod gorami, se je ulilo in morali smo iz nahrbtnikov vzeti dežnike in pelerine, ki smo jih imeli s seboj. Moča pa je kmalu prenehala in spet je posijalo sonce.

Pot po cesti se je vlekla in bili smo veseli, ko smo zagledali Begunje. Zavili smo še proti rekreacijskemu centru Krpin in v okrepčevalnici smo se osvežili s sokovi. Nato smo se zabavali na igrišču, odšli smo tudi na trim stezo.

Ko smo se z avtobusom vračali domov, smo razmišljali o izletu in bili smo zadovoljni z njim, saj smo se naučili svežega in čistega gorskega zraka ter spoznali še en del naših Karavank.

Tomaž Beg

OBVESTILO UDELEŽENCEM IZLETA NA URŠLJO GORO

Vse tiste udeležence pohoda slovenskih železarjev na Uršljo goro, ki stanujejo v vaseh od Žirovnice do Begunji in Zapuž obveščamo, da bo en avtobus vozil tudi na tej relaciji. Odhod tega avtobusa bo prav tako ob 4. uri zjutraj z avtobusne postaje na Plavžu.

Sportna komisija sindikata
Železarne

Nogomet

JESENICE : KROPA 5:1 (2:1)

V predzadnjem kolu spomladanskega dela prvenstva so Jeseničani imeli v gosteh moštvi Kroke in zmagali z rezultatom 5:1 (2:1).

Nogometaši Jesenic niso razočarali svojih navijačev, saj so dosegli pet lepih golov in zasluženo zmago. Omeniti pa moramo, da so tehnično slabši gostje bili v prvem polčasu dokaj enakopraven nasprotnik domačim nogometašem.

V nadaljevanju so Jeseničani zaigrali mnogo bolje kot v prvem polčasu in popolnoma nadigrali svoje goste v vseh elementih nogometne igre ter dosegli še tri zadetke in s tem visoko zmago. S to zmago so se Jeseničani uspešno oddolžili gostom za neprijeten poraz v prvem delu prvenstva, ki jih velja naslov prvaka v spomladanskem delu prvenstva v svoji skupini.

Gole za moštvo Jesenic na tej tekmi so dosegli: Kovačič 2, Jereb, Mlakar in Troha.

V nedeljo, 12. junija, gostujejo vsa jesejska moštva v Bohinju, kjer bodo odigrala prvenstvene tekme z moštvi Bohinja in to pionijski ob 14. uri, mladinci ob 15.10 in člani ob 17. uri. Tekme bodo na igrišču v Bohinjski Bistrici.

PLAVALNE TEKME BIVŠIH NEPLAVALCEV

V petek, 3. junija, se je zaključil plavalni tečaj za železarje — neplavalce, sedaj že plavalce. Zaključna tekma — ena dolžina zimskega bazena hotela Larix v Kranjski gori, je bila v pravem športnem duhu. Zmagal je Dragica Iskra.

REZULTATI:
1. Dragica Iskra, 2. Jože Iskra, 3. Rozalija Čučak, 4. Adela Likovič, 5. Milica Thaler itd.

Obenem pa so se železarji — plavalci pomerili tudi v namiznem tenisu, ki so ga igrali v času plavalnega tečaja za rekreacijo.

REZULTATI:
1. Lado Likovič, 2. Branko Čučak, 3. Jože Iskra.

Prvih pet v plavanju in prvi trije v namiznem tenisu so prejeli diplome. Ob sklepu tekmovanja in obenem plavalnega tečaja so se vsi udeleženci zahvalili komisiji za šport in rekreacijo pri sindikatu Železarne, vodstvu hotela Larix in plavalnemu učitelju Benu Ramušu, ki so jim omogočili, da so postali iz bivših neplavalcev še kar uspešni plavalci. Obenem pa so izrazili željo, da se v naprej omogoči še ostalim železarjem neplavalcem, da se vključijo v njihove vrste. Ni lepšega od brezskrbnega čofotanja po vodi v lepih poletnih dneih, ne da bi bil vseskozi v strohu, da ne bi prišel v pregloboko vodo. Obenem pa plavanje sodi med najboljše oblike rekreativne dejavnosti in posebno za starejše, za krepitev telesa in duha. Saj so po starem izročilu »sonce, voda in zrak« trije najboljši naravni zdravilniki.

Bera

Košarka

ZAČETEK V TRIM LIGI

V ponedeljek, 13. junija, se bo pričela občinska TRIM liga v košarki. Prijaviteljnih je 16 ekip. Ker je to prvič, da se organizira takšna liga in zaradi presenetljivo velikega števila ekip, prihaja do določenih težav pri organizaciji.

Zveza telesnokulturnih organizacij Jesenice, ki to tekmovanje organizira skupaj s košarkarskim klubom Jesenice, je za to določila tekmovalno komisijo, ki bo vodila celotno tekmovanje. Predsednik komisije je predstavnik košarkarskega kluba Jesenice, ostali člani pa so predstavniki ekip.

Ligo bodo igrali po enokrožnem sistemu. Zaradi lažje organizacije tekem bosta prvi dve koli potokeali v športni hali v Podmežaklju, kasneje pa bo možen tudi dogovor za koriščenje drugih objektov. Danes objavljamo razpored tekem v prvem kolu:

13. junija ob 20. uri Trhle veje : Sava I (izjemoma v telovadnici osnovne šole na Jesenicah);

14. junija v hali v Podmežaklju:
— ob 15.30 Železarna »Pobjeda« : Podmežaklja;

— ob 16.20 Cike-Cake : Mojstrana;
— ob 17.05 Kovis : Sportske Novosti;
— ob 18.00 Old Stars : »Zaštreka«;

17. junija:
— 15.30 Devetice : Partizan Javornik — Koroška Bela;

— 16.20 Kovin : Partizan Hrušica;
— 17.05 Hladna valjarna Bela : Optimisti.

Ob tej priložnosti naprosamo vse ekipe, da se natančno držijo objavljenega razporeda.

OBČINSKO PRVENSTVO V ATLETIKI ZA ŠOLSKA ŠPORTNA DRUŠTVA

Tudi letos je ŠSD osnovne šole Prežihov Voranc, v sodelovanju z občinsko zvezo telesnokulturnih organizacij, organiziralo občinsko prvenstvo v atletiki za pionirke in pionirje. Tekmovanje je bilo že 20. maja, zaradi objektivnih težav pa poročila s tega tekmovanja objavljamo v današnji številki.

Tako pionirke kot pionirji so tekmovali v šestih disciplinah. Tekmovanje je prineslo sicer povprečne rezultate, toda pokazalo je, da zanimanje za atletiko na Jesenicah živi, le da so pogoj dela na osnovnih, kakor tudi na srednjih šolah slabi. Občinska zveza za telesno kulturo pa je obljubila, da se bo potrudila, da bo atletika, ki je republiška prioriteta, ponovno zaživelata tudi na Jesenicah.

REZULTATI: pionirji:
60 m: 1. Janez Černe 7,8 (Žir.), 2. Sašo Jakšič 7,9 (P.V.), 3. Drago Gričar 7,9 (Žir.).

600 m: 1. Aleksander Cigan 1,41,4 (T.C.), 2. Dušan Zima 1,43,2 (Žir.), 3. Tomo Stojkovič 1,44,5 (Žir.).

Višina: 1. Drago Hočevar 148 (Kor. Bela), 2. Roman Domevšek 140 (P.V.), 3. Franc Bulovec 140 (Žir.).

Daljšina: 1. Stanko Baloh 561, 2. Mirjo Furlan 500, 3. Janez Šlebir 498.

Krogla: 1. Primož Kosmač 10,69 (T.C.), 2. Jani Markež 10,30 (T.C.), 3. Roman Martelj 10,11 (Kor. gora).

Stafeta: 4 x 100: 1. Žirovnica 51,4, 2. Koroška Bela 53,7, 3. Prežihov Voranc 54,8.

reda in vseh propozicij, da ne bi prihajalo do nezaželenih zapletov. Za vse dodatne informacije se lahko obrnejo vodje ekip na predsednika tekmovalne komisije Branka Jeršina, Medvedova 7, telefon železarna Jesenice, interni 748. B. r.

JESENICE : GOSTAL (N. GORICA) 97:16 (46:8)

V soboto, 4. junija, so Jeseničanke na igrišču v Podmežaklju gostile ekipo novo goriškega Gostala. Kot je razvidno iz rezultata, gostje nikakor niso bile enako vredne nasprotnice.

Domačinke so povedle takoj in imele očitno premoč, medtem ko so gostje le redko prišli pod koš nasprotnice.

Po šestih kolid imajo Jeseničanke v rokah šest zmag in so tako na čelu prvenstvene tablice.

Koše za jesejsko ekipo so dosegle Vrdoljak 20, Crnovič, Malacko in Potočnik 14, Leskovar 12, Vavpotič, Sprak 6, Korbar 4 in Kantarevič 2.

V soboto, 11. junija, pa naše košarkarice gostujejo v Zireh, kjer se bodo v velikem derbiju pomerile s svojim najnevarnejšim nasprotnikom — ekipo Kladivar — Krog. Težko je prognozirati, katera od ekip — s tako enakimi željami in namerami, bo uspešnejša.

W.

TEI ŠTEV

Želez
1. ja
SZ —
tisk,

je že
sprej
oseb
Res
njalo
v apr

PR

D
kot s
maja
surov
ških
želez
okva

Po
vodnj
stotk
času l
znaša
ličino
Pro
od vs
in zn
železa

DE

J
Vr
sej
sta
žel
do
or
Po
sk
sk
ra
njo

se
zd
žel
cij
str
za
ne
toi
Ra
me
Lji

na
ste
sko
str
zar
ne
toi
Ra
op
ins

va
raz
sta
zdi
žel

obi
ve
zal
obi
ke
kre

čili
be
opi
pot
I
ta
pis
bor
pos
cer
vill

OTVORITEV ČETVERBOJA — Kot smo že poročali, so športniki TOZD Hladna valjarna Bela uspešno izvedli četverboj med Elanom Begunje, postaja milice Jesenice, Universalom Jesenice in TOZD Hladna valjarna Jesenice. Športno srečanje, ki bo odslej tradicionalno, je otvoril predsednik konference OOS železarne Jesenice Stefan Ščerbič (na sliki). — J. R.